

จิตที่แผ่จากทุก

นายหวัด บัวเพื่อน

จิตที่แผ่ซ่านจากทุกกิ่ง

นายหวีด บัวเพื่อน

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีอันดับที่ ๑๔๒

จิตที่พ้นจากทุกข์

หวีต บัวเฟื่อน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๖,๐๐๐ เล่ม : มกราคม ๒๕๕๔
ภาพปก : สุวดี ผ่องโสภา + เคอ ชิว เชียง
ภาพประกอบ : เคอ ชิว เชียง
รูปเล่ม : วัชรพล วงษ์อนุศาสน์
จัดพิมพ์และเผยแพร่ : ชมรมกัลยาณธรรม
เป็นธรรมทานโดย ๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ
อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓, ๐๒-๗๐๒-๙๖๒๔
โทรสาร ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓

แยกสีและอนุเคราะห์

จัดพิมพ์ที่ : บริษัท อัมรินทร์พรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐, ๐-๒๘๘๒-๑๐๑๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕

พิมพ์แจกเป็นธรรมทานในงานแสดงธรรม-ปฏิบัติธรรม
เป็นธรรมทานครั้งที่ ๑๙ เพื่อน้อมถวายเป็น พระราชกุศล
แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (๑๓ มีนาคม ๒๕๕๔)

สัพพทานัง รัมมทานัง ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง
www.kanlayanatam.com
www.visalo.org

สารบัญ

ขั้นตอนการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า	๖
เริ่มต้นจากการมีสติสัมปชัญญะ	๑๐
ติดในความว่าง ๒ ปีเต็ม	๑๔
เข้าสู่วิปัสสนากรรมฐานพิจารณากาย	๑๘
พิจารณาเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ	๒๔
ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา แล้วเราคืออะไร ?	๓๐
ปล่อยธาตุรู้	๓๒
ปัจจุบันธรรม	๓๘
ถาม - ตอบปัญหาธรรมะ	๔๗
บทสรุป	๙๓
หลวงตามหาบัวตอบปัญหานายหวี๊ด บัวเพื่อน	๑๑๓

จิตเป็นธรรมชาติ
ซึ่งบริสุทธิ์ผุดผ่องมาแต่ไหนแต่ไร
ไม่มีอะไรในสมมติที่จะเจือปนจิตดวงนี้ได้เลย

✿ ขั้นตอนการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า ✿

สติ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติกรรมฐานหรือการแสวงหาความสงบ เพราะจิตที่จะสงบได้นั้น จะต้องมียึดเหนี่ยวไว้เป็นหลักของใจ จึงจำเป็นที่จะต้องมีสติระลึกอยู่กับคำบริกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง อันมีพุทโธ ธัมโม สังโฆ หรืออานาปานสติ เป็นต้น การปฏิบัติสมณะกรรมฐานนั้นมีมากมายดังที่ทราบกันอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับจริตนิสัยของแต่ละคนว่า คำบริกรรมบทใดที่จะทำให้จิตใจของเรามีความสงบร่มเย็นลงได้ ก็ใช้คำบริกรรมบทนั้น ๆ เป็นการทำงานของจิต โดยมีสติสัมปชัญญะเป็นผู้ดูแลรักษาให้จิตทำงานอยู่เพียงจุดเดียวเท่านั้น สติที่ระลึกอยู่กับคำบริกรรม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง เมื่อมีสติสัมปชัญญะ

เป็นผู้ควบคุมอยู่เช่นนี้ จิตใจก็จะไม่ไหลไปตามอารมณ์ ที่เกิดขึ้นทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อจิตไม่ไหลไปตามอารมณ์เหล่านี้ จิตก็จะนิ่งอยู่กับความสงบสุข เพลิดเพลินอยู่ในความว่าง สติจะเริ่มมีกำลังมากขึ้นเป็นลำดับ จิตใจเริ่มได้รับรู้แล้วว่า ความสุขที่แท้จริงนั้นมีอยู่แล้วภายในจิตของเราเองเป็นหลักใหญ่ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่น นั่นหมายถึงจิตใจที่รู้จักอ้อมพอในสิ่งที่มีอยู่ ปล่อยวางในสิ่งที่ต้องการ ไม่ทะเยอทะยานในสิ่งที่เอื้อมไม่ถึง เป็นจิตที่สงบร่มเย็นเป็นปกติอยู่ตลอดเวลา เพราะมีสติสัมปชัญญะคอยดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด จึงเป็นสัมมาสติที่ดำรงอยู่อย่างถูกต้องมั่นคง สามารถควบคุมจิตใจไม่ให้ยึดติดในสิ่งที่พอใจบ้าง ไม่พอใจบ้าง ดีใจบ้าง เสียใจบ้าง สุขทุกข์ไปตามอารมณ์ที่ผันผวนอยู่ตลอดเวลา โดยมีสังขารความคิดเป็นเหตุ มีกิเลสคือ ความโลภ โกรธ หลง เป็นผู้สั่งการ เป็นวัฏจักรหมุนเวียนเปลี่ยนไป เป็นภพชาติ เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด อยู่อย่างนี้ไม่มีวันจบสิ้นลงได้ ทุกข์ระทมอย่างแสนสาหัสในชาติที่ สุดแสนกันดารนั้น

จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติด้วยการมีสติสัมปชัญญะ เพื่อรักษาจิตใจของตนให้เป็นปกติสุข โดยมีทาน ศีล ภาวนา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อปลดปล่อยจิตใจอันเป็นสิ่งที่ไม่ตายนี้ ให้พ้นไปจากวิภวภูวนให้จงได้ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงสนใจธรรมะมาโดยตลอด แต่ปฏิบัติจริงๆ เมื่อปี ๒๕๒๙ โดยมีพระอาจารย์ ๒ รูป ท่านให้ความเมตตาแนะนำสั่งสอนข้าพเจ้าตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกๆ องค์มา ณ โอกาสนี้ด้วยที่ท่านเมตตาข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

❀ เริ่มต้นจากการมีสติสัมปชัญญะ ❀

การปฏิบัติเริ่มจากการมีสติสัมปชัญญะหรือการรู้ตัวทั่วพร้อม มาโดยตลอด ถึงเราจะนั่งสมาธิมาเป็นเวลาหลายชั่วโมงก็ตาม เมื่อออกมาจากการภาวนาแล้ว จะต้องมีสติสัมปชัญญะคุ้มครองจิตใจของตนเองอยู่ตลอดเวลา ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่ให้ปรุงแต่งใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อเพลอสติ (การลืมตัว) ก็พยายามทำความรู้สึกหรือรู้ตัวทั่วพร้อมกันใหม่ เป็นอย่างน้อยอยู่ตลอดเวลา โดยมีความเพียรเป็นหลักไม่ทอดย้ออ่อนแอ ไม่ไหลไปตามอารมณ์เหมือนแต่ก่อนนี้ แม้เริ่มแรกจะประคองสติไม่ได้มากเท่าที่ควรเพราะความหลงลืม แต่ก็ไม่เกินความพยายามของเรา โดยอาศัยความมุ่งมั่นและความพยายามที่จะปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นให้จงได้ แม้ในตอนแรกจะมี

สติได้เพียงหนึ่งหรือสองนาที่เท่านั้นก็ตาม แต่เหมือนเป็นสิ่งที่ทำทลายให้ข้าพเจ้ามีมานะพยายามที่จะเอาชนะใจของตนเองให้ได้เมื่อมีความตั้งใจดังนี้ จึงสามารถครองสติไว้ได้ยาวนานขึ้น จากนาที่ เป็นสองสามนาที่ เป็นลิบนาที เป็นครึ่งชั่วโมง เป็นชั่วโมง เป็นวัน โดยใช้เวลาไม่นานปีนัก ทั้งนี้ได้ตั้งปฏิญาณไว้กับตนเองว่า ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ ก็ควรจะต้องมีสติอยู่ด้วย แต่ถ้าขาดจากสติสัมปชัญญะเสียแล้ว ก็ขออย่าได้มีชีวิตอยู่ต่อไปอีกเลย

ข้าพเจ้าคาดคั้นตนเองว่า อย่ออยู่อย่างประมาท เพราะถ้าเราเอาชนะตนเองไม่ได้แล้ว จะเอาชนะสิ่งอื่นๆ ได้อย่างไร แค่งบังคับให้มีสติอยู่ยังทำไม่ได้ ก็ให้มันตายไปเถอะ ในชาตินี้ เราก็ดีนอยู่บนทางที่แสนกันดารอยู่แล้ว ชาติหน้าก็อย่าได้ตกต่ำไปกว่านี้เลย เราจะสร้างทาน คือ ภาวนา ตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ให้ได้ คนเรากล้าอยู่อย่างขาดสติสัมปชัญญะแล้ว ก็เหมือนกับเรือที่ขาดหางเสือ เหมือนปลาที่ตายไปแล้ว ไม่สามารถที่จะแหวกว่ายทวนกระแสน้ำจันใด การขาดสติสัมปชัญญะของเราก็เป็นเช่นนั้น

ข้าพเจ้าคอยเตือนตัวเองอยู่เสมอ จึงทำให้มีความพยายามมากขึ้น คอยควบคุมให้มีสติคุ้มครองจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่าน ให้จิตเป็นปกติ คือ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกเป็นทาสแห่งอารมณ์ดีหรือชั่วทั้งหลาย พยายามไม่พูดในจิต ไม่คิดในใจ เมื่อตาเห็นรูปให้สักแต่

ว่าเห็น เช่น เห็นป้ายโฆษณาที่ไม่อ่านในใจ มีสติอยู่กับสมาธิให้จิตเป็นอุเบกขา วางเฉยอยู่อย่างเบาๆ ไม่เดือดร้อนในสิ่งที่มากระทบใด ๆ ทั้งสิ้น

วันหนึ่งๆ ไม่ว่าจะทำสิ่งใด ก็ให้มีสติรู้ตัวทั่วพร้อมตลอดเวลา หากพลอตัวไหลไปตามอารมณ์นั้นๆ เมื่อรู้ตัวก็หยุดคิดหยุดปรุงแต่ง หยุดแสวงหา ให้จิตใจอยู่อย่างสบาย ไม่กังวลหยุดโกรธ หยุดโลภ หยุดปรารถนา ในขณะที่ยังมีสติอยู่นั้น ความสงบสุขค่อยๆ ซึมซับเข้ามาสู่จิตใจขณะที่ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ นี่คือผลของการปฏิบัติในปี ๒๕๒๙

เราทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะทำงาน
รักษาстил บำเพ็ญภาวนา ความดีทั้งหลายทั้งปวง
การฟังธรรม ก็เพื่อ รู้ ตัวนี้ตัวเดียวเท่านั้น

❀ คิดในความว่าง ๒ ปีเต็ม ❀

การปฏิบัติเป็นไปอย่างต่อเนื่องหลายเดือน ในที่สุดจิตของข้าพเจ้าก็เป็นสมาธิขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ ภายในจิตใจไม่มีสังขาร ความคิดหรืออารมณ์ชั่ววูบใดๆ มาก่อทวนเลย ถ้ามีบ้างก็เพียงสักแต่ว่าเท่านั้น แตกต่างจากก่อนหน้านี้นี้ ที่ไม่เคยมีสติมาก่อน จิตใจจึงไม่เคยพบกับความสงบเลยแม้แต่น้อย ไม่เคยรู้ว่าความสงบนั้นเป็นอย่างไร จึงเป็นเรื่องที่น่าแปลกประหลาดมากกว่า จิตเป็นสมาธิได้ขนาดนี้เสียหรือ บางครั้งจะคิดเรื่องการทำงานบ้าง แต่จิตกลับนิ่งเฉยเสีย ไม่ออกทำงานเลย ติดว่างอยู่อย่างนั้น ถึงกับต้องบังคับให้จิตออกมาคิดเรื่องอื่นๆบ้าง ไม่เช่นนั้นจิตจะหยุดนิ่งเป็นสมาธิอยู่ตลอดเวลา นี่คือการติดสมาธิ ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าเข้าใจ

ว่าถูกต้องที่สุดแล้ว จึงนอนใจ ทำให้ติดความว่างอยู่ถึง ๒ ปีเต็มๆ
นี่คือความจริงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติในขณะนั้น อย่างไรก็ตามการปฏิบัติให้จิตเป็นสมาธินั้นเป็นทางเดินเบื้องต้นที่ถูกต้อง ท่านให้ชื่อว่าสมถกรรมฐาน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติ

การปฏิบัติต้องมีความเพียรเป็นหลัก ทุ่มเทกันด้วยชีวิต
จิตใจ ไม่ท้อถอย จิตปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นข้าศึกต่อการ
ปฏิบัติ โดยเอาชีวิตเป็นเดิมพัน การทำการงานก็เป็นไปโดยปกติ
ไม่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติแต่อย่างใด พระพุทธเจ้ามิได้ทรงสอนให้
เราเกียจคร้าน ฉะนั้นเราจึงต้องมีความเพียรทั้งทางโลกและทาง
ธรรม เมื่อปฏิบัติดังนี้แล้ว วันหนึ่งจิตจะเป็นสมาธิขึ้นมาอย่าง
อัศจรรย์โดยที่คิดไม่ถึงเลย จิตจะเกิดความชุ่มชื้นสงบเย็น พร้อม
ด้วยความภาคภูมิใจ และความปีติสุขอย่างบอกไม่ถูก นี่คือผลแห่ง
การปฏิบัติเมื่อต้นปี ๒๕๓๑

การภาวนานั้น

การรู้ตัวทั่วพร้อมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ก็คือ
การมีสติสัมปชัญญะ คำว่าสติสัมปชัญญะนี้
ไม่ใช่สติของคนธรรมดาทั่วไป
แต่เป็นสติของนักปฏิบัติโดยตรง
สติ คือ ตัวระลึก สัมปชัญญะ คือ การรู้ตัว

พิจารณาภายให้มันชัด
เมื่อเข้าใจชัด มันจะปล่อยวางกายไปเอง
โดยอัตโนมัติ เราไม่ต้องง้อไปปล่อยเลย
เมื่อเข้าใจเรื่องกายชัดเจน
มันจะไม่พิจารณาภายอีกแล้ว
เหมือนเรากินข้าวอิ่มแล้ว เราไม่กินซ้ำอีก

❀ เข้าสู่วิปัสสนากรรมฐานพิจารณากาย ❀

จากนั้นจึงก้าวเข้าสู่วิปัสสนากรรมฐาน คือ การพิจารณากายที่ยาววาทนาศึบนี้ เพื่อให้เห็นตามความเป็นจริงว่า กายนี้เป็นเราจริงหรือไม่ พิจารณาตั้งแต่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น แม้ว่าการบังคับจิตให้ออกมาพิจารณานี้เป็นสิ่งที่ไม่สะดวกนัก เพราะจิตที่ติดอยู่ในสมาธิจะเพลिनอยู่ในสมาธิ ยากจะออกมาพิจารณา จึงต้องบังคับจิตให้ออกมาทำงานทางด้านปัญญาบ้าง โดยต้องฝึกและบังคับซึ่งก็ไม่ใช่เป็นผลนักในตอนแรก แต่ก็จำเป็นต้องออกมาพิจารณาดังที่กล่าวมาแล้ว โดยพิจารณาผม ดูว่าเป็นเราจริงหรือไม่ เราลองเอากรรไกรตัดผมของเราทิ้งไปเล็กน้อยแล้วลองพิจารณาดู ก็ไม่แตกต่างจากขนของสัตว์ทั่วไป แล้วเราจะยัง

ว่าเป็นผมเราได้อย่างไรกัน เส้นขนตามร่างกายนี้ก็เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าเป็นเราได้อย่างไร เล็บที่ติดอยู่ที่ปลายนิ้วทั้งสิบ เมื่อเอากรรไกรตัดออกมาวางไว้กับพื้น ก็พิจารณาเช่นเดียวกับผมและขนนั่นเอง

พิจารณาวนเวียนไปวนเวียนมา ก็ไม่เห็นว่ามันจะเป็นเราไปได้ พื้นเมื่ออยู่ในปากก็มองดูสวยงามดี แต่ถ้าถอนออกมาแล้ว เราจะรู้สึกขยะแขยง สิ่งนี้จะถือว่าเป็นเรานั้นไม่ถนัดนัก หน้ อ้น คนเรานี้ไม่ว่าหญิงหรือชายที่ว่าสวยงาม แม้จะเป็นดารา นางสาวไทย หรือนางงามจักรวาลก็ตาม ถ้าหากว่าไม่มีหน้บาง ๆ มาปกปิดเอาไว้ เราลองพิจารณาดูว่าจะมีความสวยงามความงามหรือไม่ หากเราลอกหน้ที่ปิดบังอยู่นี้ออกมาเพื่อเปิดเผยความจริง เหมือนเราลอกหน้เปิด หน้ไก่หรือหน้กบก็คงจะเห็นเนื้อแดง ๆ เลือดไหลซึม ไม่แตกต่างอะไรกับพวกซากศพ ผีเปรต

ร่างกายนี้มันไม่ได้มีการหมายตัวมัน แต่เราไปหมายว่าเป็นแขน เป็นขา เป็นตา เป็นร่างกายของเรา ร่างกายนี้แท้จริงเกิดจากการรวมตัวกันของธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม และไฟ เท่านั้น มีความเปลี่ยนแปลง แปรปรวน เสื่อมสภาพไปอยู่ตลอดเวลา และจะแตกสลายกลับไปสู่ธาตุทั้ง ๔ ไปในวันใดวันหนึ่ง

ธาตุดิน ก็คือส่วนของแข็งที่เป็นอวัยวะต่างๆ เช่น ขน ผม เล็บ ฟัน กระดูก เป็นต้น

ธาตุน้ำ ก็คือส่วนของเหลว เช่น น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำตา
น้ำเหลือง น้ำหนอง น้ำไขข้อ น้ำย่อย

ธาตุลม ก็คือลมหายใจเข้าออก ลมที่วิ่งอยู่ภายในร่างกาย

ธาตุไฟ ได้แก่ ความร้อนภายในกาย ไฟเผาผลาญอาหาร

ทุกชิ้นส่วนทุกอวัยวะล้วนเต็มไปด้วยเชื้อโรค เป็นแหล่งของ
เชื้อโรคอย่างดี มีความเป็นปฏิปักษ์สกปรก ต้องชำระล้าง ทำความ
สะอาดอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้ล้วนไม่หมายตัวเอง คือไม่รู้ตัวเอง
ไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่มีความยึดมั่นถือมั่นในจิตที่ไปยึดร่างกาย
อวัยวะต่างๆ ในร่างกายว่าเป็นเรา เป็นของเรา ให้พิจารณาเห็น
ความจริงว่า กายคือกาย จิตคือจิต ไม่ใช่อันเดียวกัน แต่เป็น
ความไม่รู้ของจิตเองที่ไม่รู้ความจริง แล้วก็ไปยึดถือร่างกายเป็นเรา

เมื่อเห็นดังนี้ก็ยากที่เราจะเหมาว่ากายนี้เป็นเรา พิจารณา
ไปนานขึ้นๆ จิตใจจะค่อยๆ เห็นตามความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้
ข้าพเจ้าพิจารณาจนนับครั้งไม่ถ้วน จนบางครั้งจิตเห็นคนที่เดินไป
เดินมานี้เป็นกระดูกที่ไม่มีเนื้อหนังหุ้มอยู่ เห็นเพียงกระดูกเปล่าๆ
ที่เดินไปเดินมา ร่างกายที่เห็นว่าเป็นเรา เวลามีชีวิตอยู่ ก็มีเวทนา
บีบคั้นตลอดเวลา เมื่อจิตออกจากร่างกาย เวลาเอาไปเผาไฟ กลับ
ไม่มีเวทনার้องโอดครวญเลย ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าจิตกับกายเป็น
คนละส่วนกัน ไม่ปะปนกัน กายเป็นเพียงที่อาศัยชั่วคราวของ

จิตเท่านั้น จิตก็เริ่มยอมรับตามความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ นี่คือการพิจารณากายของข้าพเจ้าโดยสรุปย่อ ๆ เพราะการพิจารณากายนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนไม่มีประมาณ จึงเป็นการยากที่จะเขียนให้สมบูรณ์ในหน้ากระดาษเพียงเล็กน้อยนี้ เพราะถ้าจะเขียนกันจริง ๆ แล้วก็ไม่ว่าจะต้องเขียนกันอีกก็ยกก็หน้ากระดาษ จึงต้องขอยุติเพียงนี้

คำว่าวางขันธุ์ ๕ นี้ ต้องเข้าใจว่า ขันธุ์ ๕
ทั้งหมดมันยังอยู่นะ ทั้งรูปก็ยังคงอยู่
ทั้งเวทนาจึงยังอยู่ สัตยญาณก็ยังคงอยู่ สังขารก็ยังคงอยู่
วิญญาณก็ยังคงอยู่ แต่ว่ายังอยู่นั้นนะ
อยู่แบบเราปล่อยวาง อยู่แบบปล่อย ก็คือ
รู้เข้าใจว่าไม่มีเราเป็นเจ้าของ

❀ พิจารณาเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ❀

ส่วนเรื่องของเวทนานั้น ข้าพเจ้าติดอยู่นานมาก สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าท่านตรัสไว้ว่า แม้แต่เวทนาการก็ไม่ใช่เรา ข้าพเจ้ามาพิจารณาดูอย่างไรๆ จิตก็ไม่ยอมรับ เนื่องจากเวลาทำสมาธิ ความปวดความเมื่อยที่เกิดขึ้น เราเป็นผู้ปวดเมื่อยทุกครั้งไป ไม่สามารถแยกเร่ออกมาจากเวทนาได้ เพราะความรู้สึกในขณะนั้น เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา รู้สึกว่าเป็นเนื้อเดียวกันหมด แต่ต่อมาวันหนึ่ง ขณะที่จิตกำลังสงบอยู่ พิจารณาใคร่ครวญวกไปเวียนมา อยู่หลายรอบ เพื่อหาความจริงว่าเวทนาเป็นเราหรือไม่

ขณะนั้นเอง คล้ายกับเกิดนิมิตขึ้นในจิต เห็นเวทนาได้ลอยออกจากจิตของข้าพเจ้าอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่ง เวทนานี้ขาดออกจากจิตโดยสิ้นเชิง รู้สึกชัดเจนมาก เหมือนเราเอามืดไปพันต้นกล้วยขาดกระเด็นออกจากกัน เวทนาเป็นสักแต่ว่าเวทนา เวทนานั้นก็ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นเวทนา เพราะเวทนา ไม่มีชีวิต ไม่มีจิตใจ เวทนาจึงเป็นเพียงขันธ์ๆ หนึ่งปรากฏขึ้นมา เป็นคนละส่วนกันกับธาตุรู้หรือจิต หรือกล่าวได้ว่าอาการนั้นมันไม่ใช่อาการของเจ็บบแต่มันเป็นอาการของสิ่งหนึ่ง คำว่าเจ็บ เราไปใส่ชื่อให้เค้าเองว่ามันเจ็บ จริงๆ เค้าก็เป็นของเค้าอย่างนั้นแหละ ความเจ็บความปวดมันเป็นของมันอย่างนั้นเอง

หากเราไม่เอามาเป็นเราซะอย่างเดียว เวทนาก็ไม่ใช่เรา คือไม่ใช่ความรู้สึก ไม่ใช่ธาตุรู้หรือจิต เหมือนเรานั่งดูหนัง เวทนาเหมือนหนังที่เรานั่งดู ธาตุรู้หรือจิตเป็นผู้รู้เป็นผู้เห็นเฉยๆ แต่ไม่ใช่เป็นผู้เจ็บ จิตไม่ใช่ผู้เจ็บ เมื่อจิตไม่ใช่ผู้เจ็บ มันก็เลยไม่เจ็บเอาเจ็บมาจากไหน เราไปบอกเองว่ามันเจ็บ ไปให้สัญญาจำได้ว่าเวลานี้เราเจ็บ จริงๆ แล้วเราไม่ได้เจ็บเลย แต่อาการมันเป็นอย่างนั้น เหมือนที่เราเป็นกระจก ธาตุรู้หรือจิตนี้เป็นกระจก เวลาเวทนาเกิดขึ้น กระจกกับเวทนามันคนละอัน มันไม่เกี่ยวกับกระจกเลย ฉะนั้นผู้เห็น คือเราหรือกระจกจะไปเจ็บได้อย่างไร ธาตุรู้หรือจิตเป็นเพียงผู้เห็น แต่ไม่ใช่ผู้เจ็บ

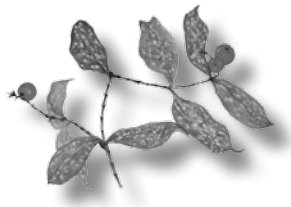
หากจะเปรียบเทียบเหมือนเม็ดพริกชี้หนู เม็ดพริกชี้หนูไม่รู้เลยว่าตัวเองเผ็ด เพราะไม่มีชีวิต ไม่มีจิตใจ และไม่มีเจตนาที่จะทำให้ใครเผ็ด เปรียบเหมือนความเจ็บปวด ที่ไม่มีชีวิตจิตใจ เช่นเดียวกัน จึงไม่สามารถทำให้ใครเจ็บปวดได้ แล้วอะไรเป็นผู้เจ็บปวด ในเมื่อเวทนาความเจ็บ เนื้อ หนัง เอ็น กระดูก ไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเจ็บปวดเลย ทั้งยังไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป ไม่มีแก่นสารใดๆ ทั้งสิ้น เป็นเพียงสิ่งเกิด ๆ ดับ ๆ เท่านั้น ส่วนธาตุรู้หรือจิตก็เป็นผู้รู้เฉย ๆ หากไม่เข้าใจความจริงนี้ ความเจ็บปวดนั้นก็จะเป็นเรา คือเราเจ็บ โดยไม่สามารถแยกจากกันได้ แต่หากเข้าใจความจริงนี้แล้ว เนื้อ หนัง เอ็น กระดูก ก็เป็นความจริงอันหนึ่ง อากาโรเจ็บก็เป็นเพียงอาการและความจริงอันหนึ่ง และธาตุรู้หรือจิตก็เป็นผู้รู้ซึ่งเป็นความจริงอีกอันหนึ่งเช่นกัน ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นว่าความเจ็บปวดเป็นเราเป็นของเราแต่อย่างใด

เรื่องของสัญญา การจำได้หมายรู้ก็ไม่แตกต่างจากเวทนา เพราะสัญญาก็เป็นสิ่งที่ถูกรู้ ไม่มีชีวิตไม่มีจิตใจเหมือนกัน เป็นของตาย คือ เกิด ๆ ดับ ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น มีความจริงของตนเป็นเช่นนี้ แล้วจะไปยึดมั่นถือมั่นอะไรกัน วันนี้อาจจำได้ดี พอวันรุ่งขึ้นก็ลืมเสียแล้ว สิ่งที่ดีดตาดีใจ ก็คงจำได้นานหน่อย ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่ติดใจก็ดับเร็ว ลืมเร็ว ไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มีการผันแปรอยู่เสมอ ดังนั้น สัญญาจึงไม่ใช่เราเหมือนกับเวทนานั่นเอง

ส่วนเรื่องของสังขาร ความคิดความปรุงแต่ง ก็เป็นอาการ และความจริงของตณอีกอันหนึ่งเช่นกัน คือคิดแล้วดับไป ปรุงแล้วดับไป บางครั้งไม่ได้ตั้งใจคิดแต่ความคิดก็ลอยขึ้นมาเอง บางครั้งไม่มีเจตนาที่จะว่ากล่าวใคร แต่ความคิดก็เกิดขึ้นมาให้เราเป็นทุกข์จนได้ เช่น บางครั้งคิดไปตำหนิครูบาอาจารย์อย่างรุนแรง แม้จะบังคับไม่ให้คิด แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะสังขารการปรุงแต่งนี้ได้ ทั้งๆ ที่กลัวบาป กลัวตกนรก เพราะไปว่ากล่าวครูบาอาจารย์ โดยที่ท่านไม่ได้ผิดอะไร ยิ่งบังคับก็ดูเหมือนยิ่งยู่ให้ความคิดเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นทวีคูณ ทุกข์ทรมานแสนสาหัสสำหรับข้าพเจ้า ในที่สุดข้าพเจ้าได้นำปัญหานี้ไปถามครูบาอาจารย์ ซึ่งท่านได้แก้ปัญหาให้กับข้าพเจ้าได้เป็นอย่างดี โดยตอบว่า “ไม่เป็นไรหรอกโยม เพียงแต่โยมอย่าไปคิดว่าสังขารความคิดเป็นโยมก็แล้วกัน” ความรู้สึกของข้าพเจ้าในขณะนั้น เหมือนยกภูเขาออกจากอก โลงไปหมด เข้าใจได้ในทันทีว่าสังขารความคิดมีอาการและความจริงเช่นนี้บังคับไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งถูกรู้ เป็นคนละอันกับจิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เป็นไตรลักษณ์อยู่อย่างนั้น

ท้ายสุดสำหรับเรื่องของวิญญาณ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น เมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส กายได้รับการสัมผัส ใจสัมผัสอารมณ์ เมื่อมีการกระทบกันทางอายตนะ ทั้ง ๖ ดังกล่าวข้างต้น อากาโรของวิญญาณก็จะรับทราบการกระทบนั้นเป็นครั้งๆ เป็นเรื่องๆ ไป กระทบครั้งหนึ่งรับทราบครั้งหนึ่ง แล้วก็ดับไป รับทราบแล้วดับ รับทราบแล้วดับ ไม้ใช้ธำตุรู้หรือจิต เป็นเพียงสิ่งถูกรู้เช่นเดียวกัน

จึงสรุปได้ว่า ชั้นที่ ๕ ทั้งหมด มิใช่เรามีใช้ของเรา เป็นเพียง อากาโรของจิต มีธรรมชาติเป็นไตรลักษณ์ ไม่ควรยึดมั่นถือมั่นใน ชั้นที่ทั้ง ๕ ชั้นที่ทั้ง ๕ เป็นเพียงสิ่งถูกรู้ และเราเป็นผู้รู้สิ่งเหล่านี้ เท่านั้น

❀ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา แล้วเราคืออะไร ? ❀

ข้าพเจ้าเริ่มเข้าใจเรื่องของชั้น ๕ ว่าไม่ใช่ตัวของเรา “แล้วเราคืออะไรละ” เมื่อมีคำถามดังนี้ จิตก็เริ่มสงสัยและค้นหาความจริง ข้าพเจ้ามาค้นหาและค้นคว้าอยู่นานทีเดียว ในที่สุด ก็ได้ถามครูบาอาจารย์ในขณะนั้น อาจารย์ก็ได้ตอบว่า เราคือความรู้สึกหรือธาตุรู้ ธาตุรู้ไม่ใช่ความรู้ทั่วไปที่เราเรียนมาจากหนังสือ ไม่ใช่สิ่งที่เราเห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู สัมผัสด้วยจมูก ลิ้มรสด้วยลิ้น และสัมผัสด้วยกาย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ถูกรู้ทั้งหมด จึงไม่ใช่ธาตุรู้ ธาตุรู้มีอยู่เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นในสามแดนโลกธาตุนี้ สิ่งอื่นๆ ทั้งหมดไม่ใช่ธาตุรู้ แม้แต่อารมณ์ที่สัมผัสได้ด้วยใจของเรานี้ ก็ยังไม่ใช่ธาตุรู้ แต่เป็นเพียงสิ่งที่ถูกรู้เท่านั้น นี่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เราจำเป็นต้องพิจารณาให้เห็นธาตุรู้ให้ได้ เพราะธาตุรู้ที่แท้คือเรา ไม่ใช่รูป เวทนา สัญญา สังขาร หรือวิญญาณที่ก่อนหน้านั้นเห็นว่าเป็นเรา

ธาคูรู้หรือจิตนี้ เราเกิดมานับอสงไขยไม่ถ้วน แต่กลับไม่เคยเห็นธาคูรู้ที่เป็นธรรมธาคูนี้มาก่อนเลย ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวไว้ว่า “นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ หนอนไม่เห็นอากม” เหมือนเราเหยียบแผ่นดินอยู่ทั้งแผ่นดิน แต่กลับไม่เคยเห็นแผ่นดินอันนี้เลย นี่คือการหลงอันหาประมาณไม่ได้ เราจึงเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย จนกระดูกกองทับถมกันสูงเท่าภูเขาทั้งลูก นี่คือนิ่งที่ข้าพเจ้าเข้าใจในขณะนั้น จากนั้นมา ข้าพเจ้าจึงพยายามอยู่กับธาคูรู้ ถึงแม้ในตอนแรกจะขาดๆ หายๆ อยู่ได้เพียงหนึ่งนาที่ สองนาที่ก็หายไป เมื่อได้สติก็พยายามดึงกลับมาอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา ยกเว้นเวลาหลับ ในที่สุดด้วยความเพียรอย่างยิ่งของข้าพเจ้า ทำให้สามารถอยู่กับผู้รู้ได้มากขึ้นเรื่อยๆ จนอยู่ได้ครบ ๑๐๐% และสามารถอยู่กับธาคูรู้ได้อย่างอัตโนมัติ

❀ ปล่อยธาคูรู๋ ❀

ข้าพเจ้าติดอยู่กับผู้รู้เป็นเวลาสองปีเต็ม ๆ ในที่สุดพระอาจารย์ท่านได้เทศน์โปรดให้ข้าพเจ้าปล่อยธาคูรู๋นี้ “โยมจะจับไว้ทำไมกัน ปล่อยไปเสียนะโยม ไม่มีสิ่งใดที่จะหนักเท่ารู้อีกแล้ว โยมจะจับไว้ทำไมกัน” ข้าพเจ้าก็ตอบอาจารย์ไปว่า “ผมปล่อยไม่เป็น หรอกครับอาจารย์ ปล่อยไม่ได้ ไม่รู้จะปล่อยอย่างไร” อาจารย์หยิบหนังสือขึ้น แล้วก็ปล่อยลงมา “ปล่อยอย่างนี้แหละโยม ปล่อยได้ไหม” ข้าพเจ้าไม่มีปัญญามากพอที่จะปล่อยธาคูรู๋นี้ได้ มันจนปัญญาจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่ครูบาอาจารย์ได้ช่วยโปรดข้าพเจ้าอยู่หลายครั้งหลายหนด้วยกัน

ข้าพเจ้าปรารถนากับตัวเองว่า “ธาดูรู้นี้เป็นชีวิตจิตใจแล้ว เรา จะปล่อยวางได้อย่างไร” พิจารณาวนเวียนอยู่อย่างนี้ หาทางออก ไม่ได้เลย จิตกังวลอยู่กับจิต จะปล่อยก็ปล่อยไม่เป็น จะเอาไว้ก็รู้ว่ามันไม่ถูกต้อง รู้สึกว่าเป็นภาระรุงรัง น่ารำคาญมาก ทำไมเรายังปฏิบัติยิ่งเกิดความทุกข์ จะนอนก็นอนไม่ค่อยหลับ เพราะกังวลอยู่กับการปล่อยธาดูรู้ พิจารณาวนเวียนเหมือนพายเรืออยู่ในอ่าง ข้าพเจ้าไปสำนักที่อาจารย์พักอยู่หลายครั้ง ทั้งที่ก่อนหน้านี้ท่านมาโปรดถึงบ้าน (วัดเขากระเจจะ) ไม่ต่ำกว่า ๗ ครั้งด้วยกัน แต่ข้าพเจ้าก็ไม่สามารถเข้าใจได้ จึงตามไปที่สำนักของท่านถึง ๓ - ๔ ครั้งด้วยกัน ในแต่ละครั้งที่ไปกราบท่าน ท่านเทศน์โปรดวันละ ๓ เวลา ล้วนแล้วแต่เทศน์เรื่องการปล่อยธาดูรู้นี้ทั้งสิ้น แต่ข้าพเจ้าเองไม่มีปัญญาพอ ก็เลยไม่สามารถปล่อยรู้ได้ ครั้งสุดท้ายไปกราบท่าน เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ท่านได้เทศน์โปรดอยู่ ๓ วัน วันละ ๓ เวลา ข้าพเจ้าก็ยังไม่สามารถปล่อยรู้นี้ได้เหมือนครั้งที่ผ่านมา จนวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ เวลา ๔ โมงเย็น ซึ่งข้าพเจ้ากำลังเตรียมตัวกลับบ้าน โดยคิดอย่างน้อยเนื้อต่ำใจว่าชาตินี้คงไม่มีวาสนาที่จะสามารถปล่อยรู้ได้ ทันใดนั้นอาจารย์ได้กล่าวขึ้นว่า “โยม เวลาที่มีสิ่งกระทบโยมก็ปล่อยรู้แล้วมาจับสิ่งที่มากระทบ แต่ในขณะที่ไม่มีสิ่งกระทบ โยมก็มาอยู่กับธาดูรู้อีก เอาอย่างนี้ได้มั๊ยโยม เมื่อมีสิ่งกระทบ โยมก็ปล่อยทั้งสองอย่างไปเลย

เวลานี้โยมเปรียบเหมือนหนอนคืบ เมื่อมาจับที่หัวก็ปล่อยหาง
เมื่อจับหางก็ปล่อยหัว ให้โยมปล่อยทั้งสองอย่างไปเลยได้มั๊ย”

เท่านั้นเอง ข้าพเจ้าถึงกับตะลึง สะดุ้งขึ้นในใจและขณะ
เดียวกันนั้น ทั้งธาตุรู้และสิ่งถูกรู้ เหมือนมีพลังหนึ่งมาสะบัดอย่าง
รุนแรง ธาตุรู้และสิ่งถูกรู้นั้นกระเด็นออกไปทันที และเกิดธาตุรู้อีก
ตัวหนึ่งซึ่งเป็นรู้ภายใน คือตัวที่มองธาตุรู้ตัวแรกและสิ่งถูกรู้ที่
กระเด็นออกไป ปรากฏเป็นรูปรัจจุบันขึ้นมาทันที เป็นธาตุรู้ที่ไม่
ต้องประคอง ไม่ต้องจับ ไม่ต้องกำหนด ธาตุรู้นี้ไม่มีหาย ไม่มี
เกิด ไม่มีดับ ธาตุรู้ตัวใหม่นี้เป็นนิสรเสรี โดยที่ไม่มีเราเป็นเจ้าของ
เหมือนแต่ก่อน เป็นธาตุรู้ที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นปัจจุบันธรรม
เป็นกลางๆ ไม่มีที่อยู่ ไม่มีที่อาศัย ไม่กินเนื้อที่ ปราศจากการยึด
มั่นถือมั่นในสิ่งใดทั้งสิ้น ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนมาก สมมติที่ฟัง
จมอยู่ในจิต คือธาตุรู้ตัวแรกนั้นดับไป ภพชาติทั้งหลายที่ติดแน่น
อยู่ในจิตนานแสนนานนั้น ได้ดับลงพร้อมกันในขณะนั้น อวิชชา
ดับไปโดยสิ้นเชิง พร้อมทั้งประกาศชัยชนะเหนือกิเลสทั้งหลาย
อย่างชาวสะอาด ในสามแดนโลกธาตุนี้ไม่มีกิเลสที่จะก่อภวนอีก
ต่อไป ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นกลับตัวเป็นธรรมพร้อมกันหมดทั้ง
ภายในและภายนอก

ความเป็นกลาง ความสะอาด ความบริสุทธิ์นั้น ก็หมายถึง จิตดวงนี้เอง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็คือ จิตดวงนี้ ดังที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ซึ่งก็คือ การเห็นจิตที่บริสุทธิ์ ณ ปัจจุบันนั่นเอง จิตที่บริสุทธิ์ จึงเป็นจิตที่อยู่นอกเหตุเหนือผล เหนือสมมติ เหนือบัญญัติ เหนือเกิด เหนือดับ เรียกว่า เป็นวิมุติ หมดภาระ หมดสิ้นการงาน หมดคำพูดจึงหยุด แล้วปล่อยคำว่าหยุดลงเสียด้วย สมกับที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ไม่มีธรรมใดที่ไม่เป็นโมฆะ” นั่นหมายความว่า สมมติทั้งหลายที่เคยติดแน่นในจิต เมื่อไม่ยึดมั่น ถือมั่นกับสมมตินั้นแล้ว สมมติก็นั่นเป็นโมฆะหรือหมดความหมายไป

ความรู้กับผู้รู้ คนละตัวกันนะ รู้หมายถึงจิต
แต่ความรู้หมายถึงสิ่งที่เราเรียนมา
ถ้าแยกแยะอย่างนี้ได้ ก็เป็นอันว่าเข้าใจ
คือผู้มีอันเดียว

แต่ความรู้นี้มีไม่มีประมาณเลยนะ เรียนกันไม่จบ
ตากระทบรูป หูกระทบเสียง จมูกกระทบกลิ่น
ลิ้นกระทบรส กายกระทบสัมผัส
ใจรับธรรมารมณ์

อย่าทึ่งใจเรา คอขลุ่ยแล้วว้าสิ่งใด
จะมากกระทบบ้าง เมื่อกระทบแล้วมีอาการใด
เกิดขึ้นบ้าง ทั้งดีทั้งชั่ว ให้เรารู้เราเห็นอยู่ตลอด

❀ ปัจจุบันธรรม ❀

คำว่า**ปัจจุบันธรรม** ถ้าเมื่อเราทำความเข้าใจตรงนั้นได้ เราก็จะเห็นความจริงที่เกิดขึ้นกับตา หู จมูก ลิ้น กายที่มันเกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ตาเห็นรูป รูปนั้นก็เป็ยธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรสในขณะนั้นเดี๋ยวนั้น ก็ถือว่าเป็นธรรมในปัจจุบันธรรม เลยจากนั้นแม้แต่วินาทีเดียวก็เป็นสัญญาไป ไม่ใช่ความจริง ความจริงจะเกิดขึ้นเฉพาะขณะที่รู้ขณะที่ได้สัมผัส เช่น กายรับสัมผัส เย็น ร้อน อ่อน แข็ง อะไรก็ตามอันนั้นถือว่าเป็นปัจจุบัน สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นเป็นความจริง

แต่ถ้าเมื่อเลยไปแม้แต่วินาทีเดียว สิ่งนั้นก็เป็ยสัญญาไป คือเป็นความจำไป เป็นอดีตไป เพราะฉะนั้นอดีตเราไม่เอา ผ่านไป

แล้วผ่านไปเลย เราดูของใหม่ เราเอาของใหม่ ไม่ว่าจะป็นกาย สัมผัส ตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรส ใจรับ ธรรมารมณ์ คืออารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันนี้เราเอาเฉพาะที่ สัมผัสกับจิต ถ้าหากว่าเราพอสังเกตได้อย่างนี้ เราก็สามารถฟัง ธรรมได้ตลอด ฟังธรรมของตัวเอง ธรรมแห่งธรรมชาติ ธรรมอัน เป็นธรรมชาติ

จริง ๆ แล้ว พระพุทธเจ้า ไม่ได้เอาสิ่งสร้างขึ้นหรือคิดขึ้นมา สอนพวกเรา ไม่ได้คิดขึ้นมาสอนเราเลย แต่เอาความจริงที่เกิดขึ้น เอาสัจธรรมที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบันนั้นแหละมาเล่าให้เราฟัง หลวงปู่มั่น ถึงบอกว่า ท่านฟังธรรมตลอด ๒๔ ชม. เพราะฉะนั้นหลวงปู่ท่าน จึงไม่มีปัญหาอะไร ไม่ได้สงสัยอะไร เพราะธรรมชาตินั้นเฉลยมา หหมดแล้วในทุกๆ เรื่องในทุกๆ อย่าง ไม่ว่าจะป็นรูปหรือรส เป็นกลิ่น เป็นเสียงก็มาสัมผัส ณ ปัจจุบันนั้นทั้งนั้น เพราะฉะนั้นความจำ หรือสัญญาจึงไม่เกิดประโยชน์อะไรกับเรา ไม่เกิดประโยชน์อะไร กับจิต สิ่งที่จะทำให้เกิดปัญญาได้ก็คือ ปัจจุบันที่เราเห็นอยู่ เป็นความจริง ณ ปัจจุบันนี้

เช่นเวทนาที่เกิดขึ้น เมื่อกี้ที่เรานั่งฟังหลวงปู่ท่านเทศน์ว่า เวทนาที่เกิดขึ้นนั้น ในขณะที่เราได้รับ ให้พิจารณาอย่างถ่องแท้ กับเวทนาตัวนั้น ว่ามันคนละอันกันจริงหรือไม่ ให้วิเคราะห์ให้

วิจยญาณในการพิจารณาตามความเป็นจริง ทุกครั้งที่เวทนาได้เกิดขึ้น จริง ๆ แล้วเวทนาไม่ได้เกี่ยวข้องกับจิตเลย คือไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้รู้ จิตนั้นไม่เจ็บ จิตนั้นรู้เฉย ๆ แม้แต่ตัวเจ็บเองก็ไม่รู้ว่าตัวเองเจ็บ แต่เค้าเป็นของเค้าอย่างนั้น ความเจ็บมันเป็นของตายต่างหาก และอวัยวะส่วนที่เจ็บนั้นก็ไม่ว่าตัวตัวเองเจ็บ เช่นหนังไม่เจ็บ เนื้อไม่เจ็บ เอ็นไม่เจ็บ กระดูกไม่เจ็บ แต่มีอุปาทานตัวเดียวเท่านั้นที่ไปสำคัญมั่นหมายว่าเราเจ็บ ทั้ง ๆ ที่เราก็ไม่มี แต่จิตเป็นผู้รู้เดี่ยว ๆ เท่านั้น

เมื่อจิตเรายอมรับอย่างนั้น เห็นตามความเป็นจริงอย่างนั้น เราไม่สามารถปฏิเสธคำสอนของพระพุทธเจ้าได้เลย ยอมรับด้วยความเต็มใจ เชื่ออย่างสนิทใจ เชื่ออย่างไม่มีความสงสัยแม้แต่ในอภิปุญญา เมื่อเราสามารถเข้าใจเรื่องขั้น ๕ ได้แล้วว่า ตาเห็นรูปรูปนั้นก็ป็นธรรม จมูกได้กลิ่น ลิ้นลิ้มรสอย่างที่ว่า มันก็เป็นธรรมชาติทั้งหมด ไม่มีอะไรเป็นอะไร ไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคกับอะไร ไม่มีอะไรขัดแย้งกับสิ่งใด ไม่ได้ป็นเกลียวกันเลยระหว่างขั้นทั้งหลายกับจิต แต่จิตที่มีกิเลสหรือจิตที่มีปัญหา มันจะป็นเกลียวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่มากกระทบ มันขัดแย้งไปหมด เสียงดีก็พอใจ เสียงไม่ดีก็ไม่พอใจ จริง ๆ แล้วความพอใจและไม่พอใจ มันก็เป็นอีกขั้นหนึ่งต่างหาก ที่ต่างออกไปเป็นตัวที่ ๓ จิตไม่ได้เป็นตัวพอใจหรือไม่พอใจ ยินดีหรือไม่ยินดี จิตได้แต่รู้เฉย ๆ รู้แล้วจบ

รู้แล้วไม่คิดไม่ปรุงไม่อะไรทั้งนั้น หรือแม้คิดปรุงขึ้นมา มันก็เป็นคนละอันกับจิตอีก คือสังขารความคิดก็เป็นคนละส่วนกัน มันเป็นคนละส่วนทั้งหมดเลย ทุกสิ่งๆ ที่เข้ามากระทบชั้น ๕ ของเราหรือกระทบใจของเราเนี่ย เปรียบเหมือนไม้ตีระฆัง ไม้ ระฆัง และเสียงเป็นคนละอันกัน ส่วนเสียงที่ได้ยิน ในขณะที่หูของเราได้รับสัมผัสเสียงอันนั้นกังวานแล้วเจียบไป ก็เรียกว่า เกิด ดับ ซึ่งชั้นนี้ก็มีการเกิดดับทั้งนั้น

แต่จิตอันนี้ ซึ่งเป็นจิตที่เที่ยง พระพุทธเจ้าสอนว่าจิตอันนี้เป็นของเที่ยง เสียงระฆังเกิดขึ้นก็รู้อยู่ เสียงระฆังดับไปก็รู้อยู่ เพราะฉะนั้นจิตจึงไม่ตาย เป็นของเที่ยงแท้แน่นอน รู้อย่างเดียวเท่านั้น เกิดก็รู้ ตายก็รู้ ไม่มีคำว่าดับ ดังคำที่หลวงปู่ท่านบอกว่า แม้จะตกนรกไปถึงแสนมหากัป จิตก็ไม่มีคำว่าตาย แม้จะขึ้นสวรรค์ไปก็ขึ้น เป็นพรหมก็ขึ้น เมื่อหมดจากบุญ หมดจากวาสนา จิตดวงนี้ก็ลงมาแสวงสิ่งที่เคยทำเคยสร้างไว้ ซึ่งส่วนมากเป็นบาปที่เราสร้างไว้ไม่มีประมาณมันปฏิเสธไม่ได้เลย จิตต้องรับตลอด ไม่ว่าดีหรือชั่ว แต่ชั่วมากกว่า สิ่งที่ไม่ดีมากกว่า เราเกิดมาไม่มีประมาณ เกิดมานับไม่ได้ ไม่รู้ต้นรู้ปลายมาจากเมื่อไหร่

เพราะการที่เราเข้ามาได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ เรามาเข้าใจตรงนี้ เราก็อีกว่า สิ่งเหล่านี้เราไม่เคย

เข้าใจไม่เคยรู้เรื่องมาก่อนเลย นับตั้งแต่ที่เราเกิดมา ก็เพียงวันนี้
 เต็มวันแหละ ที่เราสามารถมาเข้าใจและพิจารณาให้เห็นตามความ
 เป็นจริงอย่างลึกซึ้ง เช่น เห็นว่าเวทนามันไม่ใช่เราจริงๆ อย่างนี้
 สรุปรู้ออกจากใจนี้แหละ ว่ามันคนละชั้นคนละอัน จริงอยู่เวทนานั้น
 ไม่ได้หายไปไหน แล้วก็ไม่มีใครอยากพบไม่มีใครอยากเห็น แต่จะ
 ทำอย่างไรได้ ในเมื่อเราสร้างกรรมมาแล้วเราก็ปฏิเสธไม่ได้ เวทนา
 เหล่านี้ก็ต้องล่องลอยมาให้เราเห็น ก็เพียงแค่เห็น พระอริยะเจ้า
 ท่านก็เพียงเห็นแล้วก็จบ ไม่มีเจ้าของในเวทนาเหล่านี้

ในโลกนี้ทุกสิ่งไม่มีใครเป็นเจ้าของเลย ไม่ว่าจะป็นรูป
 เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเหล่านี้ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ
 เพราะอะไร ก็เพราะมันไม่มีเรา พิจารณาหาเราแล้วหาไม่เจอเลย
 ว่าเรามันอยู่ตรงไหน เราลองวาดภาพไปดู ตรงนี้ก็เส้นผม ตรงนี้
 ก็ขน อันนั้นก็เล็บ อันนั้นก็หนัง อันนั้นก็ฟัน กระดูกเอ็นสิ่งเหล่านี้ไม่มี
 เจ้าของ แต่ความสำคัญมันหมายของอวิชชาที่มันครอบงำจิตใจ
 ของเรามานาน ทำให้เราเข้าใจผิดคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรา นับตั้งแต่
 รูปอันเป็นสิ่งหยาบๆ ละเอียดลงไปเป็นนามธรรม อันได้แก่ เวทนา
 สัญญา สังขาร วิญญาณ อารมณ์ต่างๆ

เราสามารถมองตามเห็นตามความเป็นจริงว่า ชั้นนี้เหล่านี้
 ไม่เกี่ยวกับผู้ใดทั้งนั้น ไม่เกี่ยวแม้แต่เรา เพราะเราก็ไม่มี หาเรา

ไม่เจอ อย่างที่ว่าเมื่อสักครู่ว่า ร่างกายมันก็เป็นดิน น้ำ ลม ไฟ ผสมกันอยู่ ส่วนจิตก็เป็นแต่ผู้รู้ไม่มีเจ้าของอีกเหมือนกัน จิตเป็นเพียงธรรมชาติอันหนึ่ง เปรียบเหมือนธาตุน้ำ ที่ไม่มีเจ้าของ ไม่มีเราไปเป็นเจ้าของ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุไฟ ไม่เคยมีเจ้าของเลยตั้งแต่ไหนแต่ไรมา แต่ธรรมชาติหรือจิตอันนี้ ทำไมมันถึงมีเจ้าของ

มันเป็นเรื่องแปลก พอจิตเป็นของเรา รูปก็เป็นของเรา เวทนามก็เป็นของเรา สังขารความคิดก็เป็นของเรา วิญญาณก็เป็นของเรา อารมณ์ต่างๆ เป็นเราหมด ตีใจเสียใจ เป็นเราทั้งนั้น แม้เราจะหิว เราจะอิม เรายาก เราจน เรารูปร่างหน้าตาไม่ดี สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเราขึ้นมาหมดเลย แต่ถ้าหากว่าเราค้นหาต้นตอจริงๆ ว่าเราอยู่ที่ไหน เราพิจารณาหาตามความเป็นจริงดู มันไม่มีเรา เพราะจริงๆ แล้วสิ่งเหล่านี้ มันไม่เป็นไปตามเราคิดนึก ถึงแม้เราจะเคยคิดนึกตามครูบาอาจารย์ได้ แต่ว่าจิตไม่ยอมรับ เมื่อจิตไม่ยอมรับ ถ้ามว่าทำยังไงถึงจะให้จิตมันยอมรับ อันนี้เราก็ต้องปฏิบัติไป พิจารณาไป ละตั้งแต่ขั้น ๕ เป็นต้นไป หลังจากละขั้น ๕ ไปแล้ว มันก็เหลือจิตกับเราเท่านั้นแหละ ๒ ตัวเท่านั้น

เมื่อมาพิจารณาถึงเรา พิจารณาถึงจิตจริงๆ อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านบอก ที่พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า เราไม่มี มีแต่ธาตุ

ธรรมชาติที่รู้อยู่เท่านั้น เมื่อพิจารณาเห็นตามเป็นจริงตรงนี้ แล้วจิตก็จะยอมรับเมื่อจิตยอมรับความจริงนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างเบาหมดเลย มันเปิดโลกทั้งหมดเลย สมมติที่เราคิดว่าเรารู้แล้วเราเข้าใจแล้ว ตามสัญญาที่เราเคยได้ยินได้ฟังมา มันไม่เป็นอย่างนั้นแม้แต่หน่อยเลย ที่เราว่าเรารู้นั้น เราไม่ได้รู้ ไม่ได้เข้าใจเลย แต่เมื่อเรามาพิจารณาเรากับจิตจริงๆ แล้วเนี่ย เห็นตามความเป็นจริงว่า จิตนี้เป็นอิสระ จิตนี้เป็นธาตุหนึ่ง เรานี้กระเด็นออกจากจิตเลยนะ คำว่าเราหายไปเลย กระเด็นออกไปเลย ในความรู้สึกของนักปฏิบัติจะเห็นว่า ไม่มีเราจริงๆ เราลอยออกไปจากผู้รู้เลย ที่นี้ผู้รู้ก็เป็นอิสระ เป็นกลางๆ ที่ไม่มีเจ้าของ ความรู้สึกเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในใจของผู้ปฏิบัติมาก่อนเลย ตามที่พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ เราสามารถพิจารณาตามความเป็นจริง เราก็จะเห็น ไม่ขัด ไม่แย้ง ไม่ได้ไม่เถียง กราบท่านได้อย่างสนิทใจ สิ่งเหล่านี้สามารถปฏิบัติได้ทุกคน ไม่ว่าจะหญิง ไม่ว่าจะชาย อย่างที่หลวงปู่ท่านว่าไว้เมื่อกี้

แม้แต่ฆราวาสที่ถือกันนักถือกันหนาว่า ฆราวาสไม่สามารถปฏิบัติให้ถึงมรรคผลนิพพานได้อันนี้ก็ได้นักคิดกันไป คาดหมายกันไป คิดว่าคงจะถึงไม่ได้หรอก เพราะเราไม่ใช่พระ เรายังมีกิเลสเต็มตัว เรายังมีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบอยู่ มันก็ปรุงไป จริงๆ แล้วสิ่งเหล่านี้มันเป็นความคิดเท่านั้น เป็นความคิดที่กิเลสหลอกมาเป็นกิเลสตัวหนึ่งที่มีมันปั่นขึ้นมาเป่าหูเจ้าของว่า อย่าไปปฏิบัติเลย

เกินบุญ มันเลยบุญเลยวาสนาของฆราวาสที่จะทำอย่างนั้นได้ แล้วเราก็ไปเชื่อมันอีก แทนที่จะฉลาดขึ้นก็โง่งไปอีก หลอกเราให้ตกนรกหมกไหม้หมุนเวียนเปลี่ยนไปใน ๓ แดนนี้ จะทำความดีจะปฏิบัติพิจารณาให้เห็นตามความเป็นจริง มันก็มาขวางกั้นซะ เหมือนกับตัดหนามมาขวางทางตัวเองอย่างนั้น ชูคอชูคอเหวมาขวางเราไว้ด้วยความคิดนิดเดียวเท่านั้น มันก็สามารถปิดกั้นทางเดินของเราได้ นี่ก็เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ท่านพยายามจะแนะนำสั่งสอนเรา

อย่างความคิดที่ฆราวาสเป็นอรหันต์อยู่ได้ไม่เกิน ๗ วัน ก็ว่าไปอย่างนั้น อ่างพระไตรปิฎก ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า พระไตรปิฎกใดก็ตาม ถ้าเพื่อเป็นก้างเป็นขวากเป็นหนามในการที่จะให้เราเดินต่อไปข้างหน้าไม่ได้ นั่น ถือว่าเป็นก้างปลาที่เราไม่ควรจะเสพเข้าไป ไม่ควรกินเข้าไป เราผู้มีสติปัญญา ก็ควรจะกินแต่เนื้อปลาเท่านั้น เราไม่ควรจะกินก้างปลาเข้าไป สิ่งเหล่านี้เล่าลือกันนักว่ฆราวาสอยู่ได้ไม่เกิน ๗ วันก็ต้องตายจากกันไป เพราะว่าจิตไม่บริสุทธิ์ รู้ได้อย่างไรว่าจิตเค้าไม่บริสุทธิ์ จิตเป็นธรรมชาติซึ่งบริสุทธิ์ ผุดผ่องมาแต่ไหนแต่ไร ไม่มีอะไรในสมมุติที่จะไปเจ็บบนจิตดวงนั้นได้เลย ดังนั้นความคิดนี้ จึงไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด เพราะสมมุติก็คือสมมุติ วิมุติก็คือวิมุติ ไม่สามารถที่จะเอาเหตุผลของสมมุติมาลบทำลายธรรมอันบริสุทธิ์นี้ได้ เพราะเป็นคนละมิติกัน

นี่ก็พูดตามที่พระพุทธเจ้าท่านสอนเรามา เป็นอย่างนั้น
 ทุกคนสามารถพิสูจน์ได้ด้วยตัวเอง ไม่มีใครต้องเชื่อใครทั้งนั้น
 พูดกันไปตามทาง เราก็สามารถเดินตามนี้ แล้วเห็นตามความ
 เป็นจริงนี้ได้ด้วยกัน คนร่ำ คนรวย คนยาก คนจน คนพิการ
 แม้แต่ยาก ขอทานอะไรก็ตาม ก็สามารถเข้าถึงสิ่งนี้ได้ด้วยกัน
 ทั้งนั้น เพราะทุกคนล้วนมีทั้งกิเลสและจิตด้วยกัน มันไม่มีอะไร
 สกปรกหรือสกปรกแล้วก็ไม่มีความสะอาด ทุกอย่าง
 เป็นกลางหมด แม้แต่อุจจาระเองมันก็เป็นกลางของมัน ใครละไป
 บอกว่ามันสกปรก เราเป็นผู้ไปบอกว่าสกปรก ถ้าเขาไม่สกปรก
 ไม่เป็นอย่างนั้น เค้าก็ไม่ใช่อุจจาระ ก็เป็นไปตามธรรมชาติของเค้า
 ทองคำก็ไม่มีใครไปบอกว่าเป็นทองคำ ว่าเค้าบริสุทธิ์ ทุกอย่างมัน
 เป็นไปตามธรรมชาติของเค้าอย่างนั้น ถ้าเราไปถามต้นไม้ว่า
 ต้องการอะไรระหว่างทองคำกับอุจจาระ ต้นไม้ก็ต้องบอกว่าฉัน
 เอาอุจจาระดีกว่า ซึ่งความต้องการของ ของแต่ละสิ่งแต่ละอย่าง
 ก็ไม่เหมือนกัน คุณหมอมีอะไรข้องใจที่จะถามแลกเปลี่ยนกันบ้างไหม
 ขัดแย้งได้นะครับ ขัดแย้งได้ เพราะการพูดธรรมะ ก็สงสัยได้ ไม่สอบถามก็ไมรู้

ถ้าม - ตอบบัญหารธรรม

คุณหมอ : คุณลุงก็พูดสิ่งที่มันเป็นธรรมนำฟังอยู่แล้ว ฟังแล้วก็รู้สึกดี

คุณลุง : บางครั้งผมก็ไม่ต้องการที่จะพูดตรงนี้มากนัก เพราะว่าบางทีคนก็หลากหลาย บางคนก็อาจจะหาว่าอวดรู้อวดเห็น พูดเกินตัว แต่บางคนถ้าฟังด้วยใจที่เป็นกลางๆ แล้ว ก็ก็จะเห็นได้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเลย คือธรรมะ ไม่มีของใคร ธรรมะที่เป็นธรรมชาติ เปิดเผยอยู่กลางแจ้ง โดยที่ไม่มีสิ่งใดปกปิดไว้

คุณหมอ : ขออนุญาตครับ คือตรงที่คุณลุงพูดว่า แม้กระทั่ง ธรรมชาตินี้ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ มันไม่เคยบอกว่ามันเป็นของเรา

คุณลุง : อืม มันไม่มีเจ้าของ

คุณหมอ : แล้วคุณลุงก็พูดต่ออีกคำหนึ่งว่า แม้กระทั่ง ธรรมชาตินี้ มันก็น่าแปลกนะ มันมาว่ามันเป็นเราตั้งแต่เมื่อไหร่ พอพูดปุ๊บ ในใจผมมันหลุดไปเลยนะ แล้วคุณลุงก็พูดต่อว่า มันหลุด จากความเป็นเราไปแล้ว มันสบาย คือคุณลุงพูดเรื่องของผมใน ขณะนั้นเลย เป็นอย่างนั้นจริงๆ แล้วก็ รู้สึกว่าที่คุณลุงพูดมันถูกต้อง หาฟังได้ยาก ถ้าไม่ใช่ผู้ปฏิบัติแท้ๆ แล้วพูดไม่ได้หรอกครับ แล้วก็ ผมมาครั้งนี้ ครั้งที่แล้วพอลับจากคุณลุงไป ใจของผมมัน สบายไปตลอดนานเป็นอาทิตย์ๆ เลย เสร็จแล้วเนี่ย พอผมมานั่ง อ่านหนังสือเตรียมสอบ ประกอบกับช่วงนี้เลี้ยงลูกและมีภาระเยอะ ผมก็รู้สึกหงุดหงิดลำบากใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็พยายามภาวนาอยู่

แต่ว่ามันภาวนาไม่ก้าวหน้า แต่อันหนึ่งที่มันเด่นคือ จิตนะมันสงบ เวลาผมนอนลงไปนี่หลับตาปั๊ง มันเหมือนกับกายหายไปเลย จิตเด่นจริงๆ สงบจริงๆ แต่ว่ามันเหมือนหัวตอ ช่วงที่ผ่านมานี้เนี่ยเป็นอย่างนั้นเลย ผมคิดอยากจะภาวนาที่คุณลุง ก็รอวันนี้ล่ะครับ และไม่ผิดหวังนะครับ พอนั่งแปะลงมาปุ๊บอาการที่เห็น มันก็ค่อยๆ หายไปเลย คือพอนั่งตรงนี้นะฮะนั่งกับคุณลุงมันก็ค่อยๆ เบาลไปเรื่อยๆ โลงไปเลยนะ คืออย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านพูด กาลเวลาบุคคลสถานที่ จริงๆ คือมาหาคุณลุงเมื่อไรได้ผลทุกครั้งเลย อย่างที่คุณลุงพูดมาเมื่อกี้นี้ใช่เลย คือจิตใจเราเนี่ยยิ่งฟังยิ่งสงบ เหมือนกับฟังหลวงพ่อก็เหมือนกัน ฟังแล้วมันเป็นอย่างนั้นเลย

คุณลุง : คือจิตที่หมดภาวะ จิตที่แม้ยังไม่หมดภาวะ ถ้ารวมตัวเป็นหนึ่งแล้วนี่ จะมีความรู้สึกอย่างที่คุณหมอบอก ว่ามันเหมือนไม่มีกายเลยนะ

คุณหมอ : พอนอน หลับตาปั๊บ กำหนดนิดเดียว ปึ๊กเลย แน่นเป็ยะเลย หลับไปเลย

คุณลุง : ดีมากเลย ดีมากเลย

คุณหมอ : แต่มันได้แค่นั้นไม่มีอะไรที่ก้าวหน้า เป็นประโยชน์เลย

คุณลุง : คืออย่างนี้นะคุณหมอ คำว่าก้าวหน้าเนี่ยเป็นการส่งจิตออกข้างนอกไป คือเราไปคาดหมายว่า ข้างหน้าคงดีกว่านี้ แต่อย่างที่ผมบอกเมื่อกี้นี้แล้วว่า ปัจจุบันธรรม มันก็คือที่คุณหมอ

เห็นจิตในขณะที่เรากำลังสงบนี้ แต่แล้วเราก็ไม่พอใจในสิ่งที่เราเห็น ณ ปัจจุบันนั้น กลับไปคิดว่าสัญญาเก่าๆ มาคิด มานึกว่า เออ ทำอย่างนี้มันเป็นหัวต่อ แต่จริงๆ แล้ว ตรงนี้เลิศประเสริฐที่สุดเลย เลิศตรงไหน เลิศที่จิตมันรู้อยู่นี้แหละ เราทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะ ทำทาน รักษาศีล บำเพ็ญภาวนา ความดีทั้งหลายทั้งปวง การ ฟังธรรม ก็เพื่อรู้ตัวนี้ตัวเดียวเท่านั้น ถ้าเผื่อคุณหมอเข้าถึงรู้ตัวนี้ แล้วจิตไม่ฟุ้งซ่าน จิตไม่ไปไหนก็แสดงว่ามันลงตัว มันไม่มีปัญหา เมื่อจิตไม่มีปัญหา มันก็สงบ ถ้าจิตมีปัญหามันก็แกว่งออกไป กระจายออกไป พอหมดปัญหาปั๊บ จิตก็มารวมตัวเป็นหนึ่งเดียว เรียกว่าจิตสงบ และตรงนี้คือ ยอดแห่งบุญ ยอดแห่งศาสนาก็อยู่ ตรงนี้ ถึงแม้จะยังไม่จบสิ้น อันนี้แหละถือว่าเป็นแก่นของศาสนา ที่แท้จริงเลย

พระพุทธเจ้าต้องการให้เรารู้ตรงนี้เท่านั้น ถ้าเผื่อว่า จิตตัว นี้มันไม่มีเราเป็นเจ้าของ อย่างที่คุณหมอเข้าใจ จิตมันจะเป็น อิสระจากขันธทุกขันธ อย่างไม่มีปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น ปัญหาที่มีนั้น ก็มีแต่เราเข้าไปเป็นเจ้าของจิต พอมีเราเข้าไปเป็นเจ้าของจิตปั๊บ ทุกอย่างมันเป็นเราหมด ไม่ว่าจะเป็นจิต เป็นรูป เป็นเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความพอใจ ไม่พอใจอะไรต่างๆ โลกทั้ง โลกมันก็เป็นเราไปหมด เพราะอะไร ก็เพราะมันมีเราตัวเดียว เท่านั้น คำว่า “เรา” นี้แหละก็คือ อวิชาตัวใหญ่

แต่หากว่าเราสามารถปฏิบัติเข้าถึงหลักตัวนี้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นหลักละเอียดที่สุดเท่าที่เราปฏิบัติมา และที่พระพุทธเจ้าท่านสั่งสอน ละเอียดที่สุด ก็คืออวิชาเท่านั้นละ เราจะรู้ตรงนี้ได้อย่างไร ครูบาอาจารย์ท่านพูดมันก็เป็นแบบแปลน มันเป็นเหมือนท่านทำกับข้าวไว้ให้เราทาน จานใหญ่เลย แต่เมื่อเราไม่ได้ทาน เราก็ไม่รู้หรือว่ามันอืดแค่ไหน เมื่อเราได้รับประทานเข้าไป เราจะรู้เลยว่าความอืดมันเป็นอย่างไรรู้ เราไม่สามารถกินแทนได้ พระพุทธเจ้าไม่สามารถมาทานข้าวแทนเราได้

เพราะฉะนั้นความอืด หรือการที่ไม่มีเรา เราต้องเห็นด้วยตัวเองว่า มันไม่มีเราจริงๆ พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า มันไม่มีเรา แต่ถ้าหากว่าเราไม่สามารถพิจารณาให้ขาด ให้จิตยอมรับว่า มันไม่มีเราเป็นเจ้าของเราจริงๆ ไม่ว่าสิ่งใดสิ่งนั้น โดยเฉพาะจิตนี้ เอาเฉพาะชั้นที่ ๕ ก่อนแล้วกัน ไล่ไปตั้งแต่รูปที่มันเป็นเรา เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง สิ่งเหล่านี้เมื่อตายไปแล้ว ไม่มีผู้รู้แล้ว เอาไปเผา มันไม่เห็นเป็นเราเลยนะ

ถ้าหากว่าเราพิจารณายาวต่อไป ทวนแล้วทวนอีก ซ้ำแล้วซ้ำอีก จิตจะยอมรับว่ากายมันไม่ใช่เราจริงๆ เรา คือ ความรู้สึกนี้ อย่างที่คุณหมอบอกว่าเวลานอนนี้มันเหมือนไม่มีกาย ก็เพราะจิตไม่ไปสนใจกับกาย จิตสนใจแต่จิต เหลือแต่จิตล้วนๆ มันเป็นเรื่องที่บอกให้เราเห็นชัดๆ ว่าจิตกับกายเป็นเพียงอาศัยอยู่กันเพียงชั่วคราวเท่านั้นเอง

กายนี้เหมือนบ้านที่เราเดินมาพัก ถึงเวลาแล้วเราก็ต้องจากกายนี้ไป จากบ้านนี้ไปอย่างแน่นอน ถึงเราไม่จากมัน มันก็จากเราแน่ๆ กายนี้ไม่อยู่ให้เราเซยชมอยู่อย่างนี้ตลอดไป เฉลี่ยแล้วก็ไม่เกิน ๘๐ ปี อย่างที่คุณหมอนั่นแหละ ก็ต้องไปด้วยกันทั้งนั้น พัง วิบัตินะ กายนี้ต้องวิบัติแน่นอนไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่ช้าก็เร็ว เพราะฉะนั้นเราจะไปเหมาว่าสิ่งที่มันวิบัตินี้ เป็นเราได้อย่างไรกัน

จิตไม่เคยตาย เกิดมาไม่รู้ประมาณแล้ว ไม่รู้ที่ภพที่ชาติ เป็นมาทุกอย่างไม่ว่าเป็นมด เป็นปลวก เป็นกิ้ง เป็นหอย เป็นปู เป็นปลา เป็นเขียด เป็นไก่ เป็นหมู แม้แต่เทพเทวา พระเจ้าแผ่นดิน เราก็คือเป็นมาแล้วไม่น้อยเลยทุกภพทุกชาติ นรกก็ไปเยี่ยมเยียนมาจนเคยชิน ปัญหามันอยู่ที่ “เรา” ตัวเดียว ถ้าเพื่อไม่มีเราแล้ว สิ่งเหล่านั้นจบ จบเลย

เมื่อชั้น ๕ หลุดไป อย่างน้อยก็พระอนาคามีผลแล้วละ เพราะพระอนาคามีละชั้น ๕ ได้แล้ว ยังเหลือเรากับจิต เรียกว่าเหลือภพเดียว ก็คือภพของเรา หรือภพของจิตที่ยังเป็นอวิชชาอยู่ จิตที่โดนอวิชชามันชี้หัวอยู่ ชีคออยู่ บังคับให้คิดนู่นคิดนี่ บังคับให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ใจตัวที่มันชี้คือนี่แหละเรียกว่า “เรา” ส่วนจิตเอง ก็เป็นธรรมชาติที่รู้อยู่ มีอยู่ทั่วไป และมีอันเดียวเท่านั้น จิตเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น จิตคือพุทธะ ท่านว่า จิตพุทธะกับจิตมตตังนี้ เป็นจิตเดียวกัน คือพุทธะ เพราะฉะนั้นท่านถึงบอกว่าอย่าสับสนประมาทซึ่งกันและกัน เพราะเป็นจิตหนึ่งเดียวเหมือนกัน ลัก

วันหนึ่ง มดแดงมันก็อาจจะหลุดพ้นจากวิบากเหล่านั้นขึ้นมาเป็นมนุษย์ เข้ามาถึงนิพพานได้ คือ เข้ามาถึงจิตที่บริสุทธิ์ได้ เพราะมีพุทธะด้วยกัน สัตว์โลกทุกตัว ต้องมาใช้รู้อันนี้แหละ ใช้อันเดียวกัน เพราะฉะนั้นท่านถึงบอกว่าไม่มีหญิง ไม่มีชาย อันนี้สมมติทั้งนั้น เป็นสมมติทั้งปวงเลย

คุณหมอ : แต่ผมรู้ตัวนะครับคุณลุง ว่ามันยังไม่ใช่ เพราะว่า เวลาผมเอาจิตออกมาทำงาน เพราะว่าผมยังต้องทำงานอยู่ และก็ มีเรื่องอีกหลายเรื่องที่ผมยังอยากจะทำ เวลาผมเอาจิตมาทำงาน ผมรู้ว่าศักยภาพข้างในจิตของผมมันมีมากกว่านี้ แล้วก็ผมรู้ว่าการภาวนานี้มันมีต่อไปอีก คือผมรู้อย่างนั้นนะครับ ในใจของผมเองนี้ แล้วก็อย่างมาภาวนาที่คุณลุงวันนี้ ผมก็รู้ด้วยว่าจิตของผมมันดีขึ้น เยอะเลย หลักฐานยืนยันก็คือว่า เวลาผมมีปัญหา คุณลุงเปิดเทป หลวงพ่อให้ฟัง

ผมพิจารณาของผมอย่างที่คุณลุงบอก อย่างที่หลวงพ่อกำหนดสอน พิจารณาไป มันมีหลายตอนที่มาสัมผัส หรือแม้กระทั่งที่คุณลุงแนะนำมานี้ มีหลายตอนที่มาสัมผัส พอไปถึงเดี๋ยวนะครับ คุณลุง โอ้โหผมไม่อยากจะพูด มันตื่นตันใจ อย่างเช่นว่า เมื่อกี้คุณลุงบอกผมว่า เอ้อ มันเหมือนเงานะ มันใช่เลย เพราะว่าเมื่อกี้ผมพิจารณาเรื่องสัญญาสังขารอยู่ เพราะว่าอันหนึ่งที่กวนใจผมนะฮะ คือเวลาที่ผมคิดอะไรออกไปแล้วนี่ คือบางทีผมจะกำหนดพิจารณา ให้เห็นว่าไอ้เนี่ย มันไม่ใช่เรา มันไม่ได้ เพราะว่ามันยังเป็นเราอยู่

คุณลุง : ใช่

คุณหมอม : แต่ว่าตอนที่ผมนั่งรถมานี้ หลวงพ่อท่านบอกว่า ไขมันมันเป็นเงา และเมื่อที่คุณลุงบอกว่ามันเหมือนกระจก สองอันนี้มันเข้ามาอยู่ด้วยกัน มันใช่เลยไง พอจิตมันกำหนดว่าไอ้ความคิด ความจำ มันเหมือนกับเงาในกระจกแล้ว มันจบเลยนะครับ คือ ไขมันนั้นมันเป็นเงา จิตนั้นมันเป็นจิต มันแยกกันเลยนะฮะ พอฟัง ยังงง ั้งเลยนะครับ

คุณลุง : ถูกแล้ว แต่ที่นี้ว่า อย่างที่คุณหมอบอกก็ถูก ว่าผมยังมีอยู่ อันนี้มันแน่ละ สิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาให้ยอมรับตามความเป็นจริงอย่างที่ว่า

คุณหมอม : ครับ

คุณลุง : ถ้าหากว่าจิตไม่ยอมรับ แม้ใครจะพูดอย่างไร หรือคุณหมอมจะพิจารณาอย่างไร ถ้าจิตไม่ยอมรับ มันก็ไม่เกิดประโยชน์ไม่เป็นธรรม

คุณหมอม : หรือแม้กระทั่งว่า ขออนุญาตนะครับคุณลุง หรือแม้กระทั่งว่า เมื่อกี้ผมพิจารณาตอนที่คุณลุงเปิดเทปหลวงพ่อกำหนดไปที่ว่าครูบาอาจารย์ท่านบอกให้พิจารณากายเยอะๆ ท่านถามผมมาตั้งหลายครั้งแล้วว่า “เห็นกายตัวเองเป็นนอสุกะแล้วหรือ” เห็นแล้วหรือ ผมก็เงิบเลย จ้อยเลย ตอนนั้นนี่ คือแต่ช่วงที่ผ่านมา ผมก็พยายามพิจารณาอย่างนั้น เมื่อกี้นี้นะฮะผมมานั่งตรงนี้ ผมพิจารณาออกไปว่าตอนนี้จริงๆ ขนมันไม่รู้เรื่อง

อะไรเลย พอจับชนี่นะอะ เรารู้เลยนะว่าชนมันเป็นแท่งตันๆ

คุณลุง : อืม ถูกแล้ว

คุณหมอ : มันไปทั้งตัว พอมันไปทั้งตัวนี้ มันแยกออกมาจากใจเลย

คุณลุง : อืม

คุณหมอ : คือ แยกเลยนะครับ เมื่อกี้ พอมันแยกออกมา ยังงี้บ๊ีบ มันเหมือนกับว่า แล้วพอตีหลวงพ่อกำหนดมาคำหนึ่งว่า ในที่มีต มันจะมีตมากก็ก๊ากก็ก๊ากก็ข้าง แต่พอแสงสว่างมา ความมืด มันก็หายไป มันก็สว่างโพล่งขึ้นมาทันที แล้วมันก็ไม่ได้มานับว่า มันมีตมานานเท่าไร มันสว่างแล้วก็แล้วกัน นี่มันมีตั้งหลายตอนที ฟังไป แม้กระทั่งที่คุณลุงพูดเองนี่มันก็ต้องหลายคำที่มันมาสัมผัส ในใจ พอสัมผัสบ๊ีบนะได้เรื่องเลย ได้เรื่องทันที

คุณลุง : ถูกแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นในขณะที่เราเข้าใจนี้แหละ ค่อยๆ ไปนะคุณหมอ ตรงนี้แหละคือสิ่งที่เราปรารถนา คือ ความเข้าใจ ความเข้าใจนี้สามารถฆ่ากิเลสได้ แต่สมาธิก็เป็นเพียงความสงบ เพื่อให้เราสามารถจับกิเลสไปเชือดทีละตัวๆ ได้ อย่างสบาย เหมือนน้ำในหนองนะ ถ้าเราสามารถวิดน้ำในหนอง ออกไปได้ การที่เราจะจับปลาที่ง่ายที่สุด เพราะฉะนั้นเราต้องค่อยๆ ในการที่จะตักน้ำออกไปให้หมด การตักน้ำออกไปก็เปรียบกับการทำสมาธิ เพื่อเอาความคิดออกไป เอาออกไปให้เหลือน้อยที่สุด เมื่อความคิดหรือความฟุ้งซ่านเหล่านั้นออกไป เราก็สามารถเห็น

ตัวจิตซึ่งเปรียบเสมือนกับปลา เห็นมันได้ชัด เมื่อเห็นชัด เราก็มองตรงนั้นมาพิจารณาว่า จริงๆ แล้วมันมีเราเป็นเจ้าของหรือไม่

อันนี้ก็เป็นการพูด เพื่อให้เห็นขั้นตอนในการที่เราต้องเดินต่อไป ถึงแม้ตอนนี้เรายังไม่ถึงตรงนั้น แต่เมื่อคุณหมอบปฏิบัติไปจนไปเข้าถึงตรงนั้นนี้ คุณหมอก็จะจำคำพูดของครูบาอาจารย์ที่ท่านพูดเอาไว้ได้อย่างถูกต้อง คุณหมอก็พยายามทำอย่างนี้ต่อไป ซึ่งไม่ต้องนับกาลเวลาละ มันมากมันน้อยแค่ไหน ทำไปอย่างนี้ทำไปเรื่อย บุญกุศลเกิดขึ้น เกิดขึ้นตรงที่เราเข้าใจนี้แหละ เข้าใจครึ่งหนึ่ง มันตัดภพตัดชาติไปไม่มีประมาณเลย คุณหมอ

เพราะฉะนั้นความเข้าใจธรรมในแต่ละครั้งนับเป็นบุญอันมหาศาล ไม่มีบุญอันไหนที่จะใหญ่ยิ่งเท่านี้อีกแล้ว อย่างเมื่อครั้งสมัยพุทธกาล พึงเทศน์พระพุทธรเจ้าไม่กี่คำก็หลุดเข้าถึงมรรค ผลนิพพานได้ เพราะฉะนั้น ตรงนี้เป็นการยืนยันว่า การฟังธรรมนี้มีประโยชน์ที่สุดเลย ถ้าหากว่าเราไม่ได้ยินจากครูบาอาจารย์แล้วนี้ เราไม่มีโอกาสที่จะฟื้นฟูจิตใจได้เลยนะ ยกจิตใจเราให้ข้ามสมมติไป มันแสนยากที่สุด ทำอย่างไรเราถึงจะข้ามแดนทั้งสามนี้ไปได้ ก็มีสวรรค์ มนุษย์ นรก ก็ข้ามด้วยความเข้าใจธรรมที่พระพุทธรเจ้ามาเผยแผร์นี้ นับว่าเราก็มีบุญมีวาสนากันพอสมควร มาได้พบพระพุทธรศาสนา ได้มาพบครูบาอาจารย์ที่ท่านสามารถแนะนำให้เราเข้าใจตรงนี้ได้ นับเป็นบุญกุศลมหาศาล

ก็นี่แหละคุณหมอบริบทปฏิบัติมาก็ถูกต้อง พยายามต่อไป เคี้ยวมัน ก็จะปรากฏขึ้นที่ใจคุณหมองเองว่าอะไรมันเป็นอะไร โดยที่เราไม่ต้องถามใครเลย ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่ามันเหมือนกินข้าว อิ่มแล้ว ไม่ถามใครว่าผมอิ่มหรือยัง ? นี่ไม่ถามเด็ดขาดเลย เหมือนมรรคผลนิพพาน พอเข้าถึงปั๊บ ไม่ถามไม่สงสัย ไม่มีอะไรที่จะเคลือบแคลงจิตเลยว่า เอ๊ะนี่ ผมถึงนิพพานไหมนี่ คือ จริงๆ แล้วมันไม่มีผมนะ ถึงจิตก็คือถึง ถ้าเพื่อไม่มีเรา ที่มันไม่ถึงก็เพราะว่ามันมีเราเป็นเจ้าของจิต เป็นเจ้าของนิพพานอยู่ พอไม่มีเรา มันก็ไม่อยากนิพพานอีกนั่นแหละ ไม่อยาก ไม่เป็น ไม่ไปอะไรทั้งนั้น อยู่กับที่ แคร์ูเฉยๆ ท่านถึงบอกว่า นิพพานนี้ไม่สูญ ไม่ใช่ นิพพานสูญ แล้วท่านก็ไม่ได้สอนต่อไปอีกนะว่า ช่างหน้านั้นมันจะเป็นอะไร เพราะว่ามันเกินกว่าที่เราจะเข้าใจในสิ่งเหล่านั้น แต่ท่านบอกว่ามันสุขที่สุดนะ ไม่มีสุขใดในสมมตินี้จะเป็นสุขเท่าพระนิพพานได้ ท่านว่าอย่างนั้น

นักปฏิบัติสามารถเห็นได้ รู้ได้ ณ ปัจจุบันนี้ก็คือ รู้ที่ไม่มีอะไรมาเกี่ยวข้อง ไม่มีรูป ไม่มีเวทนา ไม่มีสัญญา ไม่มีสังขาร ไม่มีวิญญานเข้ามาเกี่ยวข้อง เห็นก็สักแต่ว่าเห็น แต่ใจมันรับแล้วว่า เวทนานั้นไม่ใช่เรา มันเป็นสิ่งหนึ่งที่ปรากฏให้เราเห็นเท่านั้น ไม่มีเจ้าของ ไม่มีอะไรเป็นอะไร ไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคกับอะไร ไม่มีอะไรเป็นศัตรูกับอะไร ไม่ว่าจะป็นจิตหรือกองสังขารทั้งหลาย ไม่เป็นอุปสรรคต่อกัน ไม่เป็นศัตรูกัน ต่างอันต่างอยู่ ต่างอันต่างเป็น

ต่างอันต่างไป ตามธรรมชาติ เหมือนไฟกับน้ำอยู่ด้วยกันโดยไม่มีปัญหาอะไรเลย อยู่อย่างนี้มานานแล้ว ดาวกับเดือนอยู่ด้วยกันมานานแล้ว ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันเลย เพราะอะไร ก็เพราะว่าดวงเดือนนั้นไม่มีเราเป็นเจ้าของ ดวงดาวนั้นไม่มีเราเป็นเจ้าของ ก็อยู่ด้วยกันอย่างเฉยๆ สายลมแสงแดดก็อยู่ร่วมกัน ไม่มีอะไรเป็นอะไร

เพราะฉะนั้นพระอรหันต์สมัยพุทธกาลอยู่ด้วยกันตั้งสี่ห้าร้อยองค์ ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันเลย เพราะจิตท่านบริสุทธิ์ ท่านมีความเข้าใจอย่างชัดเจน แต่พ่อแม่ครูอาจารย์บางครั้งท่านดูเอาท่านก็เอาธรรมมาดู ไม่ได้เอาจิตเอาใจอะไรของท่านมาดูเลย ว่ากันไปตามถูกต้อง อันไหนมันผิดท่านก็สอนว่า นี่มันผิดไม่ถูก ก็พูดไปตามธรรม แต่บางครั้งท่านแสดงกิริยาอาการ มันก็เป็นธรรมชาติตัวหนึ่ง ซึ่งเราก็ไปมองท่านชะว่า โอ๊ย ท่านองค์นี้ดูองค์นั้นว่าเอา อะไรท่านองนั้น จริงๆ แล้วก็ไปไปตามธรรมธรรมชาติ คำพูดบางครั้ง สมมติว่าเราจะไล่อะไรบางอย่าง หากพูดเพราะๆ “ไปเถอะนะ” สัตว์ทั้งหลายมันก็คงไม่ไป ต้องใช้น้ำเสียงที่ดุ ซึ่งจริงๆ แล้วก็ไม่ได้ดุ เพียงแต่ต้องการให้มันหนีไปเท่านั้น ครูบาอาจารย์ก็สมมติอย่างนี้ เพื่อความถูกต้องตามความเป็นจริง

คุณหมอบุญปฏิบัติได้ดีนะเท่าที่เล่ามานี้ ก็อย่างนี้เห็นตามความเป็นจริงนี้ว่า รู้มันไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไร คือสมมติว่ารู้กับเสียงนี้ ถ้ามันไม่มีเราเข้าไปเกี่ยวข้อง คือไม่มีตัวที่สามมาคอย

ยูแห่ รู้กับเสียงมันก็จบแค่นั้น แต่ถ้าเพื่อมีเราเข้าไป เสียงนั้นก็
 เสียงดี เสียงไม่ดี เพราะเราไปบอกมันว่าดี และไม่ดี อย่างนั้นฉันชอบ
 เสียงนี้ฉันไม่ชอบ มันมีปัญหาขึ้นมาเพราะตัวที่สาม ตัววุ่น
 ตัวกิเลสนั้นแหละ จิตพระอรหันต์ท่านได้ยินมันก็เสียงเดียวกัน
 หหมด เสียงต่ำ เสียงสรรเสริญ เป็นเสียงเดียวกัน เหมือนเสียงนก
 เสียงกา เสียงเขาคาก็เหมือนกัน ท่านฟังอย่างนั้นนะ ท่านฟัง
 อย่างไม่มีตัวตน สมัยก่อนครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ถ้าพูดถึง
 พระอรหันต์นี้ ท่านไม่มีคำว่าต่ำกว่า ไม่มีคำว่าดีกว่า ไม่มีคำว่าเสมอ
 ครูบาอาจารย์ คือไม่ต้องยกว่าครูบาอาจารย์ ไม่เหนือกว่าครูบา
 อาจารย์ แล้วก็ไม่ได้ตีเสมอครูบาอาจารย์ เราฟังแล้วเราก็งงนะ
 เอ๊ะถ้าอย่างงั้นมันยังงัยกัน ไม่ต่ำกว่า ไม่เหนือกว่า และก็ไม่ได้ดีกว่า
 มันยังงัยกัน มันงง พอปฏิบัติเข้าจริงๆ เราก็สามารถเข้าไปถึงว่า
 ก็มันไม่มีตัวตนจะไปวัด ไม่มีเราเข้าไปวัดว่า เราต่ำกว่า เราเหนือ
 กว่า เราดีกว่า ทำนองนั้น เหมือนไม้สั้นกับไม้ยาว ๒ ดุ้น มันไม่มี
 ตัวไปบอกว่าไม้ตัวนี้สั้นกว่า แก่สั้นกว่าฉัน ฉันยาวกว่าแก ไม้สั้นก็
 คือไม้สั้น ไม้ยาวก็คือไม้ยาว ไม่ได้มาแข่งขันกันเลย รู้ก็เช่น
 เดียวกันนั้นแหละ รู้ของท่านกับรู้ของพระอรหันต์ ก็คือไม่มีเรา
 หากเราไปบอกสั้น บอกยาว บอกดี บอกต่ำ บอกสูง บอกเสมอ
 มันก็คือ อุปาทานตัวนี้ละ คือความจำเข้าใจผิดคิดว่าเราเป็น
 เจ้าของจิตนั้น สำคัญมากเลย ถ้าเราเป็นเจ้าของจิต ก็วุ่นวายไม่มี
 ประมาณ แต่ถ้าไม่มีเราเป็นเจ้าของจิตแล้ว มันแสนสบาย ไม่มี

อะไรที่จะเบา ไม่มีอะไรที่จะเป็นกลาง ไม่มีอะไรที่เป็นธรรมยิ่งกว่านี้อีกแล้ว ในความรู้สึกของนักปฏิบัติทั่วไป

สรุปก็คือว่า ให้เราพิจารณารูป พิจารณาเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่ามันเป็นเราจริงไหม มันใช่เราจริงหรือเปล่า เมื่อเข้าใจขั้นที่ ๕ แล้วว่ามันไม่มีเรานี่ มันก็เหลือจิตกับเราเท่านั้นแหละที่นี้ มันมี ๒ ขั้นตอนเท่านั้น เมื่อมันเหลือจิต คือละขั้นที่ ๕ ได้แล้ว วางขั้นที่ ๕ แต่คำว่าวางขั้นที่ ๕ นี้ต้องเข้าใจว่าขั้นที่ ๕ ทั้งหมดมันยังอยู่นะ ทั้งรูปก็ยังอยู่ ทั้งเวทนายังอยู่ สัญญาก็ยังอยู่ สังขารก็ยังอยู่ วิญญาณก็ยังอยู่ แต่ว่ายังอยู่นั้นนะ อยู่แบบเราปล่อยวาง อยู่แบบปล่อย ก็คือ รู้เข้าใจว่า ไม่มีเราเป็นเจ้าของ ก็ยังใช้ขั้นที่ ๕ อยู่ เพราะยังอยู่ในสมมติ ยังไม่ตาย ก็ต้องใช้จนกว่าขั้นที่ ๕ มันจะดับไปของมันเอง สรุปก็คือเมื่อหมดขั้นที่ ๕ ไปแล้วก็เหลือ จิตกับเรา เราก็พยายามเอาเราออกจากจิต มีวิธีการพิจารณาหลายๆ ด้าน ก็ตอนนั้นเอาไว้ทีหลังแล้วกัน เอาไว้คุยกันอีกทีหนึ่ง ครูบาอาจารย์ท่านก็เล่าให้ฟังเยอะ สอนเอาไว้เยอะ ค่อยทำไป ถึงตรงไหนเรารู้ของเราเองนะคุณหมอ คนอื่นมารับรองเราไม่ได้หรอก ก็ดี ผมว่าคุณหมอบริสุทธิ์ได้ดี เดินได้อย่างถูกต้องแล้ว

คุณหมอ : คือช่วงนี้ผมได้มีโอกาสคุยกับหลายคนที่สนใจ ผมก็พยายามพูดให้เค้าเข้าใจ คนพวกนี้ต้องพูดแบบวิทยาศาสตร์ แล้วหลายคนก็สนใจมาก ผมว่าอันนั้นอาจจะเป็นอนานิสงส์ด้วยที่ทำให้ช่วงนี้ผมภาวนาก็ก้าวหน้าดี

คุณลุง : ก็ดีครับ ช่วยๆ กันเผยแพร่พระพุทธศาสนา นับว่าเป็นบุญของเราอีกส่วนหนึ่ง เพราะว่า การได้สนทนาธรรมนับว่าเป็นการฟื้นฟูจิตใจของเราไปด้วย

คุณหมอ : เพราะว่าเวลาผมไปอธิบายให้เค้าฟัง บางทีนะจะอย่างที่ท่านหลวงพ่อกำลังพูด คือ ผู้พูดก็โพล่งขึ้นมา เราเองต่างหากกลับเข้าใจลึกซึ้งขึ้นไปอีก

คุณลุง : ครับ ใช่

คุณหมอ : หลายครั้งหลายหน ที่ผมพูดให้คนเหล่านี้ฟัง ยิ่งพูดผมเองยิ่งเข้าใจมากขึ้นเรื่อยๆ เข้าใจชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ แล้วก็ทำให้ผมมีแนวทางมีความคิดว่า เวลาเราจะไปพูดให้คนอื่นฟังอีกหน่อยถ้ามีโอกาสไปบรรยายธรรมให้กับคนหมู่มากนี้ เราจะพูดไปในทำนองไหน เพราะว่าจุดที่ผมเอามาเขียนเป็นหนังสือที่เคยเล่าให้คุณลุงฟัง ผมเขียนในเชิงวิทยาศาสตร์ เพราะผมคิดว่าการที่เราเขียนอย่างนี้ คือเราให้พวกนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายแหล่หันมาสนใจ แล้วก็เราเอามาสัมพันธ์กับเรื่องของจิต แล้วก็อธิบายได้ คือมันต้องใช้จิตอธิบายอยู่แล้วเรื่องพวกนี้ แต่ว่าคนส่วนใหญ่ไม่เคยคิดเลย คิดแต่ว่าความรู้พวกนี้ต้องใช้วิทยาศาสตร์พูดแค่นี้ แล้วคุณลุงลองคิดดูซิครับว่ามันหยาบที่สุด จริงๆ ใ้วิทยาศาสตร์นี่ก็คือจิตนั่นแหละ ไปรู้ไปเห็นสิ่งเหล่านั้นใช่มั๊ยครับ

คุณลุง : ครับ ใช่

คุณหมอ : เวลาพูดออกมา รูปธรรมกับนามธรรมนี้เราใช้

คู่กัน แล้วก็เวลาผมไปอธิบายให้คนพวกนี้ฟัง ผมก็เข้าไปที่ตัวเค้าเลย ยกตัวอย่างเช่น เวลาผมจับคุณนี้ คุณรู้มั๊ย เค้าบอก รู้ พอผมจับแล้ว ปล่อยไข่ม้อยครับ เมื่อกี้ที่คุณนี้ก้อออกมัย เค้าบอก นึกออก ผมถามว่า ไอ้ที่นึกออกนี้ มันนึกใหม่ไข่ม้อย คือมันเป็นความนึกอันใหม่ พลังงาน อันใหม่ แต่มันมีไอ้ตัวหนึ่งที่มันอยู่คงที่ ก็พูดไปประมาณนี้ พอพูด

คุณลุง : ใช่

คุณหมอบ : กลับทำให้ผมยิ่งเข้าใจ เรื่องของจิตของตัวเอง มากขึ้นไปอีก แต่ผมไม่รู้ว่าคุณเข้าใจมากน้อยแค่ไหน แต่ผมคิดว่า การที่ผมไปพูดอย่างนี้แล้วประโยชน์มันเกิดขึ้นกับเค้า มันสะท้อน มาหาตัวผมเอง ผมชอบคำหลวงพ่อท่านคำนี้บอก ว่า **ท่าน เป็น พ่อแม่ของพระพุทธเจ้า** โอ้ คำนี้กินใจผมมาก ๆ เลยครับคุณลุง ผมไม่เคยได้ยินใครที่พูดอย่างนี้เลย มีแต่หลวงพ่อกันพูดว่า **ท่าน เป็น พ่อแม่ของพระพุทธเจ้า** คือหมายความว่า **ที่ท่านเป็น พระพุทธเจ้า** เพราะว่าท่านทำทานมาอย่างอุกฤษฏ์เหลือเกิน ท่านภาวนามาอย่างอุกฤษฏ์เหลือเกิน ทุกๆ เรื่อง คนส่วนใหญ่ มีแต่อยากเป็น แต่ไม่ทำอะไรสักอย่าง

คุณลุง : อยากรวยแต่ไม่ทำงาน

คุณหมอบ : ครับ อย่างนักการเมืองอย่างนี้ พูดแล้วก็เสียจิต เสียใจตัวเอง มันสกปรก มีแต่ขึ้นไปกินชื้อ แต่ช่วงหลังๆ หลายสิ่ง หลายอย่างก็เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ปีนี้อยู่สบายขึ้น ที่ผ่านมาก็ลำบาก เหลือเกิน

คุณลุง : ที่จริงคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เป็นวิทยาศาสตร์
ทั้งนั้น

คุณหมอม : ใช่ครับ คุณลุงครับ ทุกวันนี้ที่ผมไปคุยกับใครต่อ
ใครแล้วเขามาสนใจ เพราะผมเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาพูด
แบบวิทยาศาสตร์ล้วนๆ เลยนะครับ แล้วพวกนี้เถียงผมไม่ได้เลย
สักคำ คือ นอกจากเถียงไม่ได้แล้ว ยังอึ้ง จะไม่อึ้งได้อย่างไรในเมื่อ
ผมกว่าจะเข้าใจ ผมพิจารณาแทบตาย คือ ผมต้องนั่งจิตสงบๆ
และพิจารณาทีละนิดทีละนิด พอเข้าใจแล้วก็ จิตผมมันโล่งเลย
เวลาเข้าใจแต่ละเรื่อง แต่ละเรื่อง

คุณลุง : คือคนเขาไม่เห็นเป็นวิทยาศาสตร์เพราะว่าเขาไม่
เห็น ถ้าเห็นแล้วก็ อย่างคนตายมันไม่มีรู้ มันไม่มีจิต

คุณหมอม : ครับ ถ้าเกิดจิตมันยังไม่นิ่งนะ อย่างกับคุณลุง
บอกเหมือนกับวิดน้ำ โอโฮถ้าน้ำยังเต็มบ่อมันจะไปวิดปลาอีท่า
ไหนล่ะครับ มันก็แทบตาย คนพวกนี้จิตไม่เคยเป็นสมาธิเลย
มันจะไปคิดเรื่องแบบนี้ได้อย่างไร จริงๆ แล้ว ยิ่งผมอธิบาย ผมก็
ยิ่งเข้าใจว่าง่ายนิดเดียว สมัยก่อนรู้สึกยากเหลือเกินตัวผมเองนะฮะ
พอเราไปอธิบายให้คนอื่นฟัง โอ้ยจริงๆ มันเป็นเพราะอย่างนี้
เพราะว่าพวกคุณสมาธิยังไม่เคยมีเลย ไม่เคยทำด้วย ถึงเวลา
อยากจะได้ และก็เป็โลก มีอะไรก็มาอ้อวตแข่งดีแข่งเด่นกัน
แล้วมันจะไปได้กันได้อย่างไร

คุณลุง : คือ ไปรู้เรื่องของธรรม รู้เรื่องของปริยัติ มันก็ไ้

ฟังชานันั้นแหละ มันไม่ใช่ความสงบนี้ ความสงบภายในจิตไม่เคยเห็นเลย ไปพูดความสงบในพระไตรปิฎกโน้น มันก็คนละเรื่องกันเลย

คุณหมอ : ครับ อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ ผมชอบท่านบอกว่า ความรู้ที่หมอเรียนมา มีตรงไหนบ้างที่เป็นของหมอนะ ไอ่ผมฟังที่แรกนะ ผมสะดุ้งเฮือกเลยนะครับ ว่า เออ จริง เราเรียนหนังสือมาเป็นกองๆ นี้ ถามว่ามีตรงไหนบ้างที่เราคิดขึ้นมา ไม่มี แต่ไปจำน้ำลาย ไปจำลมปากเค้ามา แล้วไปถือว่าเป็นตัวเป็นตนของเรา เป็นหมอ เป็นหมอ บ้าบอใช้ไหมครับ

คุณลุง : คือถ้าเป็นเรา เวลาตายมันก็เป็นของเรา ถ้าตายไปแล้วก็ไปเรียนใหม่ แสดงว่ามันไม่ใช่ของเรา

คุณหมอ : ไม่ใช่หรอกครับ คือ เอาแค่ว่าทุกวันนี้เวลาผมเห็นศพ ผมนึกถึงศพตัวเอง เราก็มืดๆ ใจๆ เลย ตายไปนี่นะ ไอ่ศพนี้จะต้องลงดินอย่างแน่นอน แต่คนส่วนใหญ่ไม่คิดนะ ไม่คิด ก็ยังเห็นว่ากายนี้ เป็นตัวของมันอยู่เลยนะ ผมก็ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร

คุณลุง : การพูดธรรมะนี้ยากเหมือนกันนะ เรารู้อยู่ แต่ไม่รู้จะอธิบายอย่างไร

คุณหมอ : คือพูดกันอย่างหยาบๆ ก็

คุณลุง : นามธรรม

คุณหมอ : ครับ คุณนะ จิตคุณยังไม่ได้แยกออกมาจากกายเลย แล้วคุณจะไปเห็นว่ากายมันเป็นดินไปได้อย่างไรละ ถูกไหมครับ

คุณลุง : ใช่ ที่บอกว่า ความรู้ที่เราเรียนมาเป็นของเราใหม่

จริงๆ แล้วมันก็ไม่ใช่ของเราจริงๆ แต่อย่างว่าไอ้ที่รู้ รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง
รู้ว่าที่เรียนมามันเป็นอย่างไร อย่างงี้ ตัวนั้นต่างหากที่เป็นของเรา
จริงไหมละ ผู้ที่ไปเรียนนะ

คุณหมอ : ครับ คือจริงๆ รู้แหละก็ไปรู้ของเขา และก็ไปเอา
ความรู้อันนั้น ที่ไปเรียนกับเขานะมาถือว่าเป็นของเรา

คุณลุง : แล้วอย่างนี้อีกอย่างหนึ่ง อันนี้จะเอียงลงไปนิดหนึ่ง
อย่างคุณหมอเรียนตำราเรียนใช้ไหมครับ ความรู้ในตำรามันไม่ใช่ผู้รู้
แต่ผู้รู้ที่แท้จริงคือ จิตที่ไปเรียนวิชาการแพทย์มา อันนั้นนะคือเรา
คุณหมอเข้าใจที่พูดไหมครับ ก็เท่านั้น เท่านั้นเอง ส่วนตัวความรู้
มันก็เป็นสมมติ ความรู้กับผู้รู้คนละตัวนะ รู้หมายถึงจิต แต่ความรู้
หมายถึงสิ่งที่เราเรียนมา ถ้าแยกอย่างนี้ได้ ก็เป็นอันว่าเข้าใจ คือ
ผู้รู้มีอันเดียว แต่ความรู้นี้มีไม่มีประมาณเลยนะ ทั้งโลก เรียนกัน
ไม่จบ แต่ผู้ที่จะไปรู้สิ่งทั้งโลกก็คือ จิตดวงนี้ แต่เนี่ยถ้าหากว่าใครเห็น
ก็จะเป็นวิทยาศาสตร์ใช้ไหมคุณหมอ

คุณหมอ : แล้วจิตมันเป็นเราไหมครับ

คุณลุง : จิตเป็นเราไหม ถ้าหากยังไม่ถึงพระอรหันต์ก็ยัง
เป็นเราอยู่

คุณหมอ : ทำไมครับ

คุณลุง : คือที่ว่าไม่เป็นพระอรหันต์ ก็เพราะยังมีเราเป็น
เจ้าของจิตอยู่ เมื่อเราหลุดจากจิตเมื่อไรก็เป็นพระอรหันต์เมื่อ
นั้นละ คือเหลือจิตล้วนๆ โสตา สกิทาคา อนาคา มันก็ยังมีเรา

เป็นเจ้าของจิตอยู่นั้นแหละ ไม่บริสุทธ์ คือ ไปยึดนะ ยังมียึดมั่นถือมั่นว่าจิตเป็นเราอยู่ ไม่สามารถจะล้างเราออกไปจากจิต เหมือนช้างมันมีเจ้าของชื่อคอออยู่ ช้างมันก็ไม่เป็นอิสระ จิตก็เหมือนกัน จิตเปรียบเหมือนช้าง เราก็คือความช้ำที่ชื่อคออแล้วก็มีตะขอยจะหวัดช้าง เพราะฉะนั้น ช้างตัวนั้นจึงไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นไท แต่เมื่อช้างตัวนั้นสามารถสลัดความช้ำออกไปจากลำคอช้ำได้ ช้างมันจะเป็นอิสระเป็นไทขึ้นมาทันที ไม่มีใครไปบังคับขู่เข็ญ ว่าต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเสียใจตรงนั้น ต้องดีใจตรงนี้ ช้างก็คือช้าง ไม่มีใครมาบังคับ

คุณหมอ : ช้างไม่มีเจ้าของเป็นบ้าไหมครับ

คุณลุง : ช้างไม่มีเจ้าของเป็นบ้าไหม ช้างในป่าไม่เห็นเป็นบ้าเลย แต่ช้างที่มาอยู่ในบ้านเรา มันต้องมีเจ้าของ มันจึงถูกใช้ ถูกเอาไว้อลากจูง ไข่ม้อย ส่วนช้างที่อยู่ในป่ามันก็เป็นอิสระไป ถ้าไม่มีใครไปกดขี่ข่มเหง เอามาใช้อลากจูง เอามาใช้ขอทานตามถนน จิตที่เป็นอิสระก็เป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของเขา

คุณหมอ : คนบ้าต่างจากพระอรหันต์ตรงไหน

คุณลุง : คนบ้ามันมีทุกอย่าง นั่นเป็นเรา นี่เป็นเรา เราเสียใจเราดีใจ เราร้องไห้ เราหัวเราะ นั่นคือจิตของคนบ้ามีเราเต็มตัวเลย แต่พระอรหันต์ไม่บ้า เพราะไม่มีอะไรเป็นเราเลยนี้ รู้แล้วจบนะ คนบ้าร้องไห้ ก็คือ เป็นเราร้องไห้ คนบ้าหัวเราะ ก็เป็นเราหัวเราะจริงๆ แล้วไม่ต้องคนบ้าหรอกครับ เรานี้แหละเปรียบเหมือนคน

บ้าคนหนึ่ง เพราะมันมาถือเรา ไอนั้นก็ของเรา ไอนี้ก็ของเรา ที่อยู่ของเรา เอาเข้าแล้วแผ่นดินทั้งโลกก็จะเป็นของเรา เอาไปหมด เอาไม่มีพอด้วย โดยเฉพาะสิ่งที่สัตว์โลกชอบที่สุดก็ คือ เพศตรงข้าม อันนี้ยิ่งไม่มีวันพอใหญ่ ได้หนึ่งเอาสอง ได้สองเอาสาม ได้สามจะเอาทั้งโลกเลย ถ้าสามารถว่าผู้หญิงทั้งโลกมาเป็นของเราได้ เราก็คงทำนะ เพราะมันไม่มีพอ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า มหาสมุทรกว้างใหญ่ขนาดไหน ก็ยังไม่กว้างขวางเท่ากับตัณหาที่อยู่ในจิตของคน มันไม่มีประมาณ ไม่รู้จัก ก็เป็นความจริงอย่างนั้น

คุณหมอ : มีอันหนึ่งนะครับคุณลุง เวลาจิตผมรวมมาก ๆ มันปวดหัว ปวดมากเลยครับ ปวดจนกระทั่งเวลาทำงานทำการ ทำแล้วมันไม่สบายแต่ทำได้อยู่ แต่เวลาจะเอาไปคิดนั้นคิดนี้ หรือว่าอย่างอ่านหนังสือเตรียมสอบนี้ ไม่ได้

คุณลุง : หมายถึงในขณะที่จิตรวม

คุณหมอ : ครับ อย่างเช่นเวลาผมทำงาน เวลาล้มตามอยู่เนี่ย นะฮะ คือบางที อย่างช่วง ๒ - ๓ วันที่ผ่านมา จิตมันรวมปวดหัว ครูบาอาจารย์บอกว่ากำหนดลงไปทีเท่า กระจายไปที่ส่วนอื่น เพราะว่ามันคือ การรับรู้ มันอยู่ที่ศีรษะเยอะ รูปร่าง รู้เสียง รู้กลิ่น มันอยู่ที่หัวหมดเลย

คุณลุง : คุณหมอยังไงในขณะจิตรวม

คุณหมอ : ที่ผ่านมามีได้อาศัยอันนี้ กำหนดไปที่เท่า

คุณลุง : อย่างปัจจุบันนี้ขณะที่จิตรวม คุณหมอเอาความรู้สึก

ไปไว้ตรงไหน ไปไว้ที่เท้า ที่หน้าอก ไปไว้ตรงไหน

คุณหมอม : คือวันนี้ผมรู้ว่ามาอยู่ใกล้คุณลุง ผมทำได้ กำหนดไปไว้ที่เท้า คือจริง ๆ นะเรียนคุณลุงวันนี้ผมมานั่งแปะตรงนี้ ปัญหาหลายเรื่องถูกคลี่คลายไป อันนี้เป็นความมหัศจรรย์อันหนึ่ง

คุณลุง : โดยที่เอาจิตไปไว้ที่เท้า

คุณหมอม : ไม่อะ ถ้ามานั่งตรงนี้นะอะคุณลุง กำหนดหน่อยเดียว ปัญหาไม่ค่อยมี

คุณลุง : ไม่ได้เอาจิตไว้ตรงไหนเลย

คุณหมอม : ไม่ได้ ผมก็พิจารณาของผมตามปกติเลยนะครับ อย่างเช่นชนอย่างนี้ หนึ่งอย่างนี้ พิจารณาเดินไปตามปกติ ไม่ปวดหัวคือถ้ามาอยู่ตรงหน้าคุณลุงนะครับ ไม่เป็น หายเลยนะครับ ปัญหาหลายเรื่องนี่ ทุกครั้งเลยนะครับ เวลามีปัญหาอะไรนี่ โดยเฉพาะหลัง ๆ นี้ ผมถึงได้ตรงมาที่นี่เลย

คุณลุง : คือในขณะที่คุณหมอกำหนดนี้ อย่างกำหนดไปไว้ที่ใดที่หนึ่ง แต่ขอให้กำหนดเอาไว้ทั่วไป หมายถึงว่าอยู่กับใจเรานะ ให้อยู่กับความรู้สึกทั่วไปที่กว้างๆ ใหญ่ๆ ความรู้สึกนี้บอกไม่ถูกว่าอยู่ที่ไหน แต่ก็รู้ที่อยู่ ถ้าทำอย่างนี้ คุณหมอมจะไม่ปวดหัวนะ แต่ถ้าหากไปกำหนดไว้ตรงที่ใดที่หนึ่ง มันก็หนัก เหมือนเราทำงานหนัก แต่ถ้าหากคุณหมอมฟังหลวงปู่ มันก็เหมือนว่าเอาจิตไปไว้ภายนอก ไม่ใช่เอาไว้ในกาย ฟังแต่เสียงท่าน จริง ๆ แล้วไม่ได้ฟังเสียงท่านด้วยซ้ำ มาไว้ที่ความรู้สึกกลางๆ เป็นกลางๆ นะ ถ้าเรา

ไปไว้ที่เท้า ไว้ที่หน้าอก มันไม่เป็นกลาง มันไม่เป็นมัชฌิมา แต่ถ้าหากว่าเอาจิตธรรมดาๆ ธรรมชาติของจิตนี้เป็นกลางอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้นเมื่อเราทำความรู้สึกที่จิตนี้ คือไม่ต้องกำหนดไปไว้ตรงไหนเลย เพียงแต่เราบังคับ อาจจะบังคับความคิดไม่ให้มันเกิดขึ้น ความคิดมันอยู่ที่ไหนก็ไม่ว่า เราไม่ห้ามมันเกิด ให้มันรู้ไปเบาๆ กว้างๆ ทั่วไป คุณหมอก็จะรู้สึกสบายอย่างที่นั่งอยู่กับผมนี้ คุณหมอไม่ได้กำหนดนะ แต่คุณหมอลงจิตปล่อยจิตสบายๆ ไม่ต้องเอาไปไว้ตรงที่ใดที่หนึ่ง แต่ก็รู้อยู่ และรู้สึกผ่อนคลาย ผ่อนคลายภายในจิต จิตจะเบาพร้อมตัว คือการทำสมาธิก็คือตัดสิ่งภายนอกจากตา หู จมูก ลิ้น กาย ตัดสิ่งเหล่านี้ไม่ให้มันเข้ามา เอาเฉพาะที่รู้อย่างเดียว หรือว่าเอาไปไว้ที่ว่าง อย่างเดียวกันได้ ถ้าหากว่าเรา ไม่เอาสังขารทั้งหลาย เอาเฉพาะอากาศธาตุ มันก็ว่างอย่างนั้น ทำจิตของเราให้เป็นอย่างนั้น กว้างใหญ่ไพศาล กว้างไปขนาดไหนก็ได้ แต่ไม่กำหนด ไม่เอาไปไว้ตรงที่ใดที่หนึ่ง เพราะจิตนั้นไม่ต้องการที่อยู่ จิตเป็นอิสระ

จิตที่แท้จริงนั้นเป็นอิสระ ไม่จำเป็นต้องให้ใครมากำหนดให้ไปอยู่ตรงนั้นตรงนี้ แต่ว่าอยู่ตามธรรมชาติก็คือ รู้ทั่วไป ถึงแม้จะมีเสียง เราก็ก่อนเสียง มีกลิ่น เราก็ก่อนกลิ่น มีความคิด เราก็ก่อนความคิด แต่มาอยู่ตรงกลางนี้ ตรงกลางๆ สบายๆ เบาๆ ตรงไหนที่เบาที่สุดเราเอาตรงนั้น ตรงไหนที่ว่างที่สุดเราเอาตรงนั้น ก็ทำสมาธิไป หรือไม้อีกอย่างหนึ่งก็เอามาไว้ที่พุทธโธ

ก็ได้ เอาพุทโธเป็นหลัก เพราะพุทโธไม่ได้อยู่ตรงไหน พุทโธนั้น เป็นกลางๆ ลองดูว่าจิตเราชอบตรงไหน เช่นคำว่าพุทโธ ถ้าเผื่อ ยังไม่สงบ เราก็เอายาวกว่านั้น ยุบหนอ พองหนอ หรือว่าอะไรก็ได้ ไป บางคนก็ใช้ออร์หัง พุทโธ อิติปิโส ภควา นะมามิหัง อันนี้ก็ทำให้มันยาวออกไป ดูว่าจิตของเราสงบตรงไหนก็เอาตรงนั้นเป็นหลัก สำหรับผมเองถนัดที่จะมาอยู่กับผู้รู้ ก็รู้้อยู่อย่างเดียว อันนั้นก็ เป็นจิตอย่างหนึ่ง แบบไหนที่มันทำให้จิตเราสงบ ก็ใช้ได้ทั้งนั้น

คุณหมอม : ขออนุญาตถามครับคุณลุง เวลาเราคิดนะครับ จิตเป็นคนคิดใช่ใหมครับ หรือว่า ใจเหนือจิตขึ้นไปอีก

คุณลุง : จิตนี้แหละเป็นผู้ใช้ความคิด เพราะจิตคือชีวิตนะ ครับ

คุณหมอม : จิตคือชีวิต

คุณลุง : ใช่ ไม่ใช่เรา แต่จิตเป็นธรรมชาติที่รู้้อยู่ คือตัวเป็น จิตคือตัวเป็นตัวเดียว

คุณหมอม : จิตนี้มีคุณสมบัติที่จะเที่ยงใช่ใหมครับ

คุณลุง : ที่ว่าเที่ยงก็เพราะว่าไม่ตาย ถึงพูดว่าเที่ยง ชีวิตนะ คือมันเป็นตัวเป็น

คุณหมอม : เวลาคิดแล้ว ความจำได้หมายรู้มันมาจากไหน

คุณลุง : ความจำได้หมายรู้เป็นชั้นอีกคู่หนึ่งที่มีอยู่เป็น ธรรมชาติที่จิตเอามาใช้ จิตเข้าใจว่าความคิดนี้เป็นของจิต เป็น ส่วนหนึ่งของจิต คือจิตคิดว่าสังขารความคิดนี้เป็นเรา เป็นจิตเองนะ

เป็นตัวจิตเพราะจิตมีผู้บงการใจ จิตซึ่งเป็นตัวเป็นจึงเอาสิ่งเหล่านี้มาใช้ จริงๆแล้ว ความคิดมันเป็นเหมือนกับจอบเหมือนกับเสียม เครื่องมือเครื่องใช้ เพราะฉะนั้นจิตจึงเอาสิ่งนี้มาใช้ เอาคิดนู่นคิดนี่ แล้วเหมาเอาความคิดนั้นมาเป็นเรา

คุณหมอ : เวลาเราจะคิด เราต้องมีภาษา

คุณลุง : ครับ ใช่

คุณหมอ : ภาษาที่เราจำได้เป็นสัญญา

คุณลุง : ใช่

คุณหมอ : เวลาเราคิด เราเอาภาษามาปรุงนั้นปรุงนี่

คุณลุง : ใช่

คุณหมอ : แล้วเวลาเราปรุงขึ้นมาเป็นเรื่องเป็นราวมันมีความหมาย

ความหมาย

คุณลุง : ครับ ใช่

คุณหมอ : ความหมายนี้มันมาจากไหนครับ

คุณลุง : ความหมายก็มาจากสัญญานะแหละ ความจำได้หมายรู้ แล้วก็หมายความว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้นสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น

คุณหมอ : ความหมายไม่ใช่จิต

คุณลุง : ไม่ใช่

คุณหมอ : แต่มันแนบติดกัน

คุณลุง : มันแนบติดกัน ก็เป็นคนละชิ้นคนละอันมาประกอบกัน เหมือนรถนะครับคุณหมอ อันนี้พวงมาลัย อันนี้ยาง

อันนี้ตัวดัง อันนี้เบาะ อันนี้คัดซี อันนี้แหบ มันมาผสมกันเป็นรถ ก็เหมือนกับจิตกับขันธ์ เมื่อรวมกันเข้าก็ประกอบขึ้นมาเป็นตัวเรา เอาความเจ็บมาเป็นเรา เอากายมาเป็นเรา ความคิดมาเป็นเรา เอามาเป็นเราหมดนะ มันก็ประกอบขึ้นมาเป็นคน หรือ ๑ ชีวิต เอามารวมกันหมดเลย แต่ถ้ามีจิตอย่างเดียวมันก็ไม่ต้องเกิด มันก็ได้แต่รู้อยู่เฉยๆ ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข ไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ ไม่มีตาย มีทุกอย่าง แต่มันคนละอันกัน เหมือนน้ำกลิ้งบนใบบอน

คุณหมอม : เวลาเราบริกรรมพุทโธ พุทโธ คือเราคิดพุทโธ

คุณลุง : ใช่ เอามาผูกไว้ เพื่อว่าให้ใช้ความคิดน้อยที่สุด ธรรมดาที่จิตจะเอาความคิดมาใช้ไม่มีประมาณเป็นล้านๆ อย่าง นั้นจบไปนี้ขึ้นมา เป็นไปอย่างนี้ไม่มีประมาณเลยเรื่องของจิต เพราะฉะนั้นทำยังไงถึงจะให้มันน้อยที่สุด ให้มันพุ่งชานน้อย ที่สุด ก็เอาพุทโธมาผูกไว้ก่อน เหมือนเอาพุทโธเป็นหลัก ท่านเรียกว่าเอาควายมาล่ามไว้ที่พุทโธนี้แหละ ควายก็หมายถึง จิตที่โดนอวิชชามันคลุมอยู่ เหมือนช้าง ช้างมีเจ้าของนะ โดน ความขี้ขางนี่คือ

คุณหมอม : ความขี้ขาง คือ อวิชชา

คุณลุง : ใช่

คุณหมอม : ตัวจิต คือ ข้าง

คุณลุง : ใช่

คุณหมอ : ถ้าเกิดว่าจิตที่ไม่ภาวนานี้ เวลาเราคิดนั้นคิดนี้ เหมือนข้างเดินไปนั้นไปนี้

คุณลุง : อืม ใช่ โดยมีความข้างเป็นผู้บังคับ ข้างไม่ได้เป็นอิสระ

คุณหมอ : เวลามันคิดมากๆ เหมือนกับข้างเดินสะเปะสะปะ

คุณลุง : อ้อย เหนื่อยเลย ไม่แค่เดินสะเปะสะปะ เดินไปตาม อวิชาที่มันสั่งนะ จะให้ไปไหนก็ต้องไป ไม่มีโอกาสเถียง ไม่มีโอกาสจะฝ่าฝืนได้เลย

คุณหมอ : เดินมากๆ ข้างก็เหนื่อย

คุณลุง : โอ้ย เหนื่อยตายเลย แต่ข้างเหนื่อย จริงๆ ความเหนื่อยก็ไม่ใช้ข้างอีก แต่ข้างคิดว่าความเหนื่อยเป็นตนใจ มันสลับซับซ้อนละเอียดนะ

คุณหมอ : คือความเหนื่อยที่เกิดขึ้น ก็เป็นต่างหากกับข้าง

คุณลุง : เป็นต่างหาก

คุณหมอ : แต่ข้างโง่

คุณลุง : เข้าใจผิด

คุณหมอ : ใจตัวที่พาให้ข้างเข้าใจว่าความเหนื่อยเป็นข้าง ใช้ความข้างไหมครับ

คุณลุง : ถูกต้องครับ มันเป็นตัวไม่รู้ อวิชาคือตัวไม่รู้

คุณหมอ : แต่ที่เรามาภาวนานี้คือ เรามาเอาความข้างออกจากข้าง

คุณลุง : ถูกต้อง อย่างนี้ การจะเอาความทุกข์ออกจากข้างนี้ เหมือนเราจะจับปลานี้ อย่างที่ว่าเราก็ต้องวิดน้ำออกก่อน ก็ไล่ตั้งแต่กายขึ้นไป เอากายออกไป น้ำเหลือ ๘๐% เอาเวทนาออกไป น้ำเหลือ ๖๐ % อย่างนี้ พอสังขารออกไปเหลือ ๓๐% เอาละ พอขันธ ๕ หลุดออกไป น้ำเหลือ ๒๐% เลยละ ทีนี้เอา “เรา” ออกไปอีกน้ำเหลือ ๐ เลยทีนี้ เหลือแต่ข้างล้วนๆ เลย เหลือแต่ข้างเปล่าๆ ข้างอันนี้ก็เป็นอิสระแล้วทีนี้ ไม่มีทุกข์ไม่มีโศก เพราะทุกข์โศกไม่ใช่ข้าง ไม่มีอึดไม่มีหิว เพราะความอึดความหิวก็ไม่ใช่ข้าง เป็นสมมติ ข้างตัวนี้เข้าใจอยู่ ไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ ไม่มีตาย เพราะ เกิด แก่ เจ็บ ตายก็เป็นสมมติอีก ข้างก็ไม่เกี่ยวอีก มันแสนสบาย เพราะไม่มีสิ่งเหล่านี้มายึดมันถ้อมมัน เป็นอุปาทานนะ เพราะความงัดตัวเดียว คือความไม่รู้ คืออวิชชา พระอรหันต์ท่านเป็นวิชชาแล้ว ไม่มีอวิชชา ไม่มีไม่รู้ วิชชาก็คือความรู้ อวิชชาก็คือไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจนะ เพราะเป็นอย่างนี้มาทุกภพทุกชาติ โดนฝังจมอยู่ในความมืด เหมือนฝังอยู่ในดินที่ลึกลงไปเป็นร้อยกิโลก็ได้ ไม่เคยเห็นแม้แต่เดือนแม้แต่ตะวัน พอมาภาวนาเข้า เริ่มได้เห็นแสงสว่างตั้งแต่น้อย ตั้งแต่ช่องเท้าปลายเข็ม เห็นแสงสว่างลอดเข้ามาเท้าปลายเข็ม ก็นับว่า จิตได้มีแสงสว่างบ้างแล้ว อย่างน้อย โสดาบันท่านก็มีดวงตาเห็นธรรมแล้ว ก็คือเห็นตามความเป็นจริงแล้ว ว่ากายนี้มันไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน เส้นผมนี้มันไม่ใช่ผมเรา นี่เป็นของเราที่ไหน เมื่อคืบทิ้งไป มันก็เหมือนขนสัตว์ทั่วไป

คืบทิ้งลงไป ไม่เห็นบอกว่ามันเป็นของเรา แต่อยู่บนหัวบอกว่าของเรา
สวยอีกต่างหาก พอตัดลงไปแล้ว ไม่เห็นมีใครบอกว่าสวยบอกว่า
งามเลย นี่มันก็ปรุงไป ปรุงแต่งไป คุณหมอมถามดินะ ที่ถามเมื่อกี้
ว่าไงนะ ผมลืมไปแล้ว

คุณหมอ : ผมถามว่า คือความคิด คือปัญหาของผมทุกวันนี้
นี้ความคิดมันมากวนใจ คือผมกำลังพิจารณาว่าความคิด ความจำ
และกิตัวจิต คือทำยังไงเราถึงจะแยกให้เห็นว่า ความคิดกับความจำ
ไม่ใช่จิต

คุณลุง : ควรจะไล่ไปจากกายก่อน พิจารณากายให้เห็น
ตามความเป็นจริงว่ากายนี้มันไม่ใช่เราจริงๆ เพราะอันนี้มันหยาบ
สามารถพิจารณาได้ง่ายๆ เอาง่ายๆ ว่า คนตายทำไมไม่รู้ล่ะ เอาไป
เผาไม่เห็นร้องสักแอะ เผาจนไหม้เป็นเถ้าถ่านไปไม่เห็นร้องเลย

คุณหมอ : ทั้งๆ ที่เวลาคิด มันก็ต้องใช้กาย

คุณลุง : ใช้ จิตยืมมา

คุณหมอ : ถ้าไม่มีกาย มันคิดได้ไหมครับ

คุณลุง : ไม่มีกาย คิดได้ มันก็ไปใช้กายละเอียดเรียกว่า
วิญญาณใจ วิญญาณนี้เป็นร่างละเอียดเป็นนามธรรม แต่มันก็ถอด
ไปจากร่างใหญ่นี้แหละ คือความโง่

คุณหมอ : แต่มันก็ถือเอากายเดิม ที่มันถือไว้ ถูกต้องไหม
ครับ

คุณลุง : ถูกต้อง มันเป็นสัญญาความจำ คือมันไม่รู้ว่าจะตาย

สมมติถ้าผมไม่รู้นี่ ตายแล้วผมก็ยังมีมานอนอยู่ตรงนี้ เพราะกายละเอียดมันนอน คือดวงวิญญาณมันนอน จำได้ว่ากายนี้เป็นของผม ไม่สามารถจะเดินหนีไปไหนมาไหนได้ จำได้ว่านอนอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้น เวลาตายมันก็นอนอยู่ตรงนี้อยู่ เรียกว่าเปรตใจ พวกเปรต พวกอสุรกายพวกนี้ ตายแล้วไม่รู้ว่าจะตาย นี่คือความหลง มันก็หลงไปหมด บางคนตายแล้วยังมาตัดยางอยู่เลย คนที่เคยตัดยาง ถูกรถชนตาย มาหีบตะเกียง ก๊อ๊กๆ แก๊กๆ เดินไปตัดยางสว่างไสวไปหูนั่น มันเป็นอย่างนั้น ตายแล้ว แต่ทำไมเมื่อคืนยังเห็นคนนั้นไปตัดยางอยู่เลย มันตายไปแล้วนี่ วิญญาณมันมาจากทางอื่นก็เลยไม่รู้เลยว่าตัวเองตาย นี่มันหลอกกันถึงขนาดนั้นนะอวิชชากรรมจริง ๆ

คุณหมอ : ทำไมครูบาอาจารย์ถึงจี๊ผมมาว่า แล้วหมอเห็นอสุภะแล้วหรือ เห็นอสุภะของตัวเองแล้วหรือ ผมบอกว่ายังเลยครับ

คุณลุง : จริง ๆ แล้วมันเป็นอสุภะ อย่างคุณหมอผ่าศพผ่าอะไรบ่อย ๆ คุณหมอลองวาดมโนภาพออกไป เวลานี้มันปิดบังด้วยความโกหกหลอกลวงทั้งนั้น เอาเสื้อผ้ามาปิดไว้ ถ้าเอาเสื้อผ้าออก มันก็ยังมีหนังบาง ๆ มาหุ้มไว้อีก ถ้าเพื่อเราเอาหนังบาง ๆ ออกไปอีกเราจะเห็นอะไร ก็เห็นแต่เนื้อแดง ๆ เห็นเลือดไหลซึมออกมา เอ้าเอาเนื้อออกไปอีกชั้นหนึ่ง เอาเนื้อแดง ๆ ลอกออกไปอีกเหมือนลอกเปลือกออกไปออกจากกระดูก เราก็จะเห็นตับ เห็นไต เห็นปอด เห็นลำไส้ซัดกันเป็นวงอย่างที่คุณหมอเคยเห็น มันก็

เหมือนกับรังไหม มีชีโครง ชายโครงห่างๆ ชังพวกนั้นไว้ อาหารใน
 กระเพาะนี่มีทั้งเก่าทั้งใหม่ ทั้งบูดทั้งเน่า อุจจาระปัสสาวะอยู่ในนี้
 ทั้งหมดนี้ ไล้ตั้งแต่หัวไปมีแต่ขี้หัว ขี้ตา ขี้ฟัน สิ่งที่มีนาคายออกมาล้วน
 แต่เป็นสิ่งที่สกปรกทั้งสิ้นเลย ไม่มีตรงไหนว่าสะอาดไม่มีตรงไหนว่า
 สวยว่างามเลย ถ้าผ่าออกมาดู ลอกหนังออกมาดู โอ๊ยให้เปล่า
 เปล่าก็ไม่เอา แต่ที่เราเอามาก็เพราะเราเห็นว่ามันเป็นสุภะ เป็น
 ความสวยความงาม โดนหลอกหลงใหล พยายามโกหกตัวเองว่านี่
 สวยนะ เอาเสื้อผ้ามาปิดไว้ ถ้าแก้ผ้าออกมาก็เป็นเปรตดีๆ นะผมว่า
 คุณหมอลองพิจารณาดู แล้วต้องพิจารณาถึงความจริงว่าเอาไปเผา
 ก็ไม่รู้เลย แล้วทำไมตอนนี้อจิตอยู่ในกายก็ว่าเป็นเรา เวลาตายแล้ว
 ว่าเป็นผี ไม่เห็นบอกว่ามันเป็นเรา ช้ำยังรังเกียจซะอีก นี่มันยังงัยกัน

คุณหมอ : ทำไมเราจึงเห็นว่าลูกเราน่ารักมาก

คุณลุง : นี่มันอันเดียวกัน เหมือนกับผู้หญิงสวยนะ ถ้าเป็น
 ลูกเราแล้วน่ารัก ก็เพราะว่ามันเป็นอุปาทานใจ ลูกคนอื่นก็ไม่นา
 รักเหมือนลูกเรานะ

คุณหมอ : ครับ ใช่

คุณลุง : ทั้งๆ ที่สวยกว่า ดีกว่า

คุณหมอ : ครับ ใช่

คุณลุง : ส่วนมากจะเป็นอย่างนั้น แต่มันก็หลอกหลงเราไป
 ว่านี่ลูกเรา ยึดมันถือมัน อกติ วังั้น มีอคติ ลูกผิดก็ยั้งว่าลูกถูกอยู่
 นั้นแหละ ลูกไม่สวยก็ยั้งบอกว่าสวย สำคัญตน เพราะฉะนั้นเรา

ต้องปอกลอกเข้าไปทีละชั้น ทีละชั้น ภายนี้เป็นศูนย์ของความสกปรก คุณหมอบอกว่าไหม เป็นถุหน่งที่ภายในสกปรกที่สุด เป็นสิ่งปฏิภูลทั้งหมด เป็นรังของโรค โรคอะไรต่อมิอะไร เข้ามาอยู่ในกายนี้ทั้งนั้น และมันก็เป็นไปตามกาลของมันด้วยนะ ไม่ว่าจะเด็ก ไม่ว่าจะผู้ใหญ่ ถึงเวลามันก็เป็นโรคของมัน ผ่าท้องมาดูแล้วไม่เอาเลย แม้แต่ลูก แม้แต่เมียเรา คนที่เรารักที่สุด ไม่ว่าจะเขาว่าเรา ต่อให้เป็นนางสาวไทย นางสาวจักรวาลก็เถอะ เอามาแก้ผ้าเอามาผ่าท้องดู มีตรงไหนสวยงาม ไม่มีเลย มีแต่สิ่งน่าเกลียดน่าขยะแขยงทั้งสิ้น เขารักเราหรือเรารักเขาก็เพราะว่ามีจิตครองกายอยู่เท่านั้น ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วให้ใครก็ไม่มีใครเอาแน่นอน คุณหมอบอกว่าไหม หมูตัวหนึ่งยังดีกว่า ให้เขา เขายังเอาเขายังแย่งกัน แต่ร่างของคนตายนี้ ไม่มีใครเอา ให้ใครก็มีแต่บ้ายบายอย่างเดียว ไม่ว่าจะป็นสามีภรรยาที่รักกันที่สุดก็ยังไม่เอาเลย

ถ้าจิตเราอมรับเรื่องของกายนี้ เรื่องของเวทนามันจะง่ายเข้า เพราะมันก็จะละเอียดลงไป จิตละเอียดลงไป ก็รู้หนักแน่นขึ้น ความฉลาดมากขึ้น ก็ค่อยๆ เห็นตามเข้าไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้น การพิจารณาเป็นสิ่งสำคัญ แต่การพิจารณาอย่างนักปรีดี เอาสัญญาความจำมาคิด เอาความสกปรกในตำรามาคิด ไม่ได้เอาความสกปรกที่เห็นจากใจมาคิด ความจริงพระไตรปิฎกมี ๒ ฉบับ ฉบับที่เป็นสมมติคือ ฉบับที่เป็นแบบแปลนที่ท่านสอนไว้ อันนั้นนะเป็นเพียงแผนผัง หรือแผนที่เท่านั้น ให้เรามาหาตำราจริง

หาพระไตรปิฎกที่แท้จริงที่อยู่ในใจของเรา อย่างที่ผมบอกให้คุณหมอฟังเมื่อตอนแรกว่า ขอให้มาดูปัจจุบันธรรม อันนั้นนะ พระไตรปิฎกในใจของเรา เช่นหูได้ยินเสียง พระพุทธเจ้าเอามาจากนี้ทั้งนั้นเลย ออกมาใจจริง ๆ เลย ออกจากใจก็หมายความว่าเอาธรรมในปัจจุบันนะแหละ เช่น หูได้ยินเสียง กายได้รับสัมผัสในวินาทีนี้เดี๋ยวนี้ สมมติว่าผมจับมือจับแขนคุณหมอ จับบีบ ความรู้สึกอันนั้นแหละมันไปกระทบใจของคุณหมอ พระพุทธเจ้าเอาตรงนั้นมาสอนเรา เพราะใจได้รับสัมผัสกับสิ่งที่มากระทบในปัจจุบันขณะนั้น การได้รับสัมผัสนั้นก็คือตัวธรรม ยกตัวอย่างอีกอย่างหนึ่ง เช่น เวลาเขาสรรเสริญเยินยอเรา เรา รู้สึกยินดีปลื้ม เป็นต้น ความรู้สึกอื่นๆ ที่มากระทบหู ตา จมูก ลิ้น กาย ก็เป็นเช่นเดียวกันทั้งหมด นี่คือพระไตรปิฎกที่อยู่ในใจของทุกคน

ฉะนั้น เรื่อย่าทั้งใจของเรา คอยดูแล้ว สิ่งใดจะมากระทบส่วนใดบ้าง เมื่อกระทบแล้ว มีอาการใดเกิดขึ้นอีกบ้าง ทั้งดีทั้งชั่ว ให้เราดูเราเห็นตลอด ๒๔ ชั่วโมง ยกเว้นเวลาหลับสนิท นี่คือพระไตรปิฎกฉบับดั้งเดิมขนานแท้ ที่พระพุทธเจ้าท่านสั่งสอนเรามาเป็นอย่างนี้

ที่คุณหมอก้าวหน้าไปเยอะนะ สังเกตจากสมัยก่อนคุณหมอมองจะไม่ถามอย่างนี้ ตอนนี่เริ่มมาใช้ปัญญาแล้วละ เพราะว่าสมาธิมันชักจะอึดตัว นี่แหละมันเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ พอเรามาเริ่มเดินทางด้านปัญญามันจะมีใจท้อ เหมือนเราเรียนหนังสือ ถ้าไม่

ได้เรียน คำถามที่จะถามครูบาอาจารย์มันไม่มี แต่เมื่อเรียนไปมันก็สงสัยละ เอ้ ไอนั้นเป็นอย่างนั้นไอนี้เป็นอย่างนี้ เราก็เริ่มถามครูบาอาจารย์ อันนี้เป็นประโยชน์มากเลย ที่เราได้ศึกษาทางด้านปัญญา นับว่าเร็วมากด้วย เข้าใจเมื่อใด ก็เลศขาดเมื่อนั้น

คุณหมอ : ครูบาอาจารย์ท่านย่าอยู่เสมอว่าพิจารณาจิตนี้มันก็ต้องกลับมาที่กาย เพราะจิตมันเป็นลม ต้องกลับมาที่กาย ผมเองอย่างวันนี้ผมนั่งมานี้ นะครับ จริง ๆ แล้วเรื่องที่ผมอยากจะพิจารณาอย่างมากมายหลายเรื่องในจิตผมนี้ มันวุ่นวาย อย่างเช่นว่าผมอยากจะสอบ สอบผ่านแล้วผมอ่านหนังสือทำอย่างไรถึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทุกวันนี้จริง ๆ เรียนคุณลุงอย่างนี้นะครับว่าสมาธิผมดีมากมาย คืออย่างเช่นว่าผมเอาหูฟังมาฟังเรื่องที่ผมพูดอัดเพื่อสอนตัวเองนี้ ฟังไปแล้ว จิตมันไม่ออกแวกไปยังไงเลยครับ มันแนวไปเรื่องเดียวเลย ที่ผมเตรียม ที่ผมซ้อม คือผมรู้เลยว่าเดี๋ยวนี้ว่าสมาธิผมดีจริง ๆ

แต่อย่างไรก็ตาม คือเวลาผมมาภาวนานี้ มาพิจารณาเดินปัญญา พิจารณากาย พิจารณาอะไรพวกนี้พิจารณาไม่ไป ครูบาอาจารย์ท่านก็บอกว่า ผมเข้าใจ มันเกี่ยวกับ กาลเวลา บุคคล สถานที่ คือช่วงนี้ทุกครั้งที่มาหาคุณลุงนี้ ได้ผลอย่างมหาศาล ต้องเรียนอย่างงี้ว่า มหาศาลเลย คือ ปัญหาหลายอย่างคลี่คลาย หรือแม้กระทั่งถามคุณลุงเมื่อกี้นะครับ ถามเรื่องสัญญาสังขารซึ่งพอคุณลุงตอบมานะครับ ผมเองยังไม่เข้าใจอะไรเลยนะครับ

เรียนตรงๆ แต่ในใจมันโล่งเลยนะครับ พอถามคุณลุงตอบ พอถามคุณลุงตอบ ในใจเบาเลยนะฮะ เบาแบบว่าไม่มีปีไม่มีขลุ่ย ผมก็ไม่ว่าจะพูดยังไง แต่คุณลุงต้องเข้าใจดี

คุณลุง : คือมันเป็นความจริง ตอบไปปั๊บคุณหมอได้เห็นตามความจริง คือมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ อันนี้มันเถียงไม่ได้ ธรรมชาติของพระพุทธเจ้าเถียงไม่ได้เลย ถ้าผู้ปฏิบัติเข้าใจ เพราะเป็นความจริงตลอด จึงไม่มีอะไรปฏิเสธท่านได้เลย ฉะนั้นการฟังธรรมนั้นประเสริฐที่สุด บารมีที่เคยสร้างสมมามากน้อย โดยเฉพาะกับครูบาอาจารย์องค์นั้นๆ ก็เป็นส่วนหนึ่ง บางทีเราฟังจากองค์นั้นไม่เข้าใจ แต่ฟังจากครูบาอาจารย์องค์นี้อาจจะเข้าใจ ก็เพราะว่าบุญกุศลเราเคยทำร่วมกันมา อันนั้นเป็นเหตุปัจจัย คือเรื่องสังขารเรื่องของขันธทั้งหลาย จิตหยาบยืมาใช้ทั้งนั้น ความจริงมีอยู่จริงตามธรรมชาติทั่วไป เช่นความคิดอย่างนี้ สัญญาอย่างนี้ก็ยึดเอามาใช้ ถึงเวลาตายแล้ว เขาก็อยู่คู่โลกต่อไป เพราะมันเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

คุณหมอ : คุณลุงครับ ขออนุญาตถามเรื่องอสุภะครับ อย่างในพระไตรปิฎก ท่านบอกว่าการพิจารณาอสุภะ มันมีอยู่ ๑๐ แบบ อย่างเช่นว่าเราพิจารณาว่า ศพ ศพเราตายแล้วนี่ขึ้นอืด ศพเราตายแล้วนี่มีหนอนมาไช ศพเราตายแล้วพองสีเขียวๆ ดำๆ ศพเรามีเลือดไหลออกมา ศพเราขาดเป็นท่อนท่อน ศพเราถูกสัตว์กัด ศพเราฟุ่กร่อนเหลือแต่กระดูก ตรงจุดนี้คุณลุงมีข้อแนะนำอย่างไรครับ

คุณลุง : คือต้องถามว่าคุณหมอสงสัยตรงไหน

คุณหมอ : คือในบางลักษณะการพิจารณาผมไม่ถนัด ที่ผมถนัดคือผมกำหนดว่าตัวผมตายแล้วกลายเป็นศพอาจารย์ใหญ่ ตอนที่ผมผ่าศพแล้วเอาศพไปดอง คือนั่นผมเห็นว่าเป็นดินเห็นๆ เลยคือพอผ่าชำแหละชำแหละไปมันมีแต่ดิน อันนี้อันหนึ่งที่ผมชำนาญอีกอันหนึ่งที่ผมชำนาญคือว่า พอตายแล้วค่อยๆ ผุกร่อนสลายไปเหลือแต่กระดูก แล้วก็กลายเป็นฝุ่นไปเลย อันนี้ผมชำนาญ

คุณลุง : ในขณะที่คุณหมอฟ่าศพและพิจารณาเห็นตามความจริง ตรงนั้นจะเป็นปัจจุบันธรรม อย่างที่ผมได้พูดให้คุณหมอฟังตั้งแต่ตอนแรก ที่คุณหมอบอกว่าในพระไตรปิฎกเขาเขียนเอาไว้ว่ามีการพิจารณา ๑๐ แบบนั้น มันเหมือนกับเราได้ไปดูที่เขาถ่ายทอดเทปนะ พระไตรปิฎกก็เป็นอย่างนั้น มันไม่ใช่ของจริงใจ แต่ของจริง ๆ ก็คือการถ่ายทอดสด เอากล้องไปจับตรงนั้นเลย เห็น ณ ขณะนั้นเดี๋ยวนี้ เรียกว่าเป็นธรรมที่แท้จริง เป็นธรรมสดๆ เป็นธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

คุณหมอ : ที่เรารู้สัมผัสมาด้วยตัวเราเอง ณ ขณะนั้น

คุณลุง : ถูกต้อง เพราะฉะนั้นถ้าคุณหมอพิจารณา อย่าไปเอาตำรา อย่าไปเอาที่เขาว่า แต่ขอให้เอาที่ใจคุณหมอเอง ณ ปัจจุบันนั้น ถนัดตรงไหนเอาตรงนั้นเลย อะไรที่เราสามารถเข้าใจได้ในตัวเราเอง เอาตรงนั้นเลย ตรงนั้นถูกต้องที่สุด อันนั้นเรียกปัจจุบันธรรม อะไรเกิดขึ้นในใจก่อน สงสัยตรงไหนพิจารณา

ตรงนั้นเลย อย่าไปเอารูปแบบ รูปแบบนั้นเป็นเพียงความจำ เป็นเพียงความคิด ที่เราคิดตรงนั้นไปเอาตรงนั้น มันก็เป็นความจำ ที่มันไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย

แต่ที่ท่านเขียนไม่เชื่อว่าของท่านไม่ดี พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ถูกต้องทุกอย่าง เพียงแต่ว่าเราต้องเอาตรงนั้นนะ น้อมเข้าหาใจ น้อมเข้ามาหาจิตเราเอง แล้วมาพิจารณาตามที่เราเห็นตามความเป็นจริงนี่ อย่างคุณหมอฟิจารณาตรงนั้นถูกต้องแล้ว ตายแล้วก็เอาไปทำศพอาจารย์ใหญ่อย่างที่ว่า แล้วก็เห็นตามความเป็นจริง ตรงนั้นถูกต้องที่สุด เป็นปัจจุบันธรรม คือเราเอามาจากใจเราเอง ขณะนั้น โดยไม่เอาสิ่งที่เราเคยได้ยินได้ฟังมา ซึ่งเป็นสัญญา ทั้งนั้น วางสิ่งเหล่านั้นให้หมด คือท่านเรียกว่าเอาไว้บูชา วางไว้ตรงที่บูชาก่อน ความจำได้หมายรู้ต่างๆ ที่เราเคยได้เรียนมาทั้งหมด ที่เราเรียกว่าปริยัตินั้นนะ วางไว้บนหิ้งก่อน เราไม่ได้ดูถูกดูแคลน หรืออะไร แล้วให้มาดูในจิตในใจของเราเอง นี่แหละ จูจิตก็ดูตรงนี้เอง ธรรมะเกิดขึ้นตรงนี้ ไม่ได้ไปเกิดขึ้นในตำรา หายสงสัยไหม

คุณหมอ : หายสงสัยครับ กำหนดได้หมดเลย

คุณลุง : ถูกต้อง อย่าไปเอารายละเอียดตรงนั้นก่อนตรงนี้ ก่อน อย่างนั้นนะ ความจำ เหมือนเราไปดูหนังภาพยนตร์ที่เค้าถ่ายทำไว้นานแล้ว หรือเหมือนหนังที่เขาเล่าให้เราฟัง ไม่ได้ดูเอง นาย ก. ไปดูหนังมา แล้วมาเล่าให้เราฟังว่า หนังเรื่องนั้นเป็นอย่างนี้ อย่างนี้ ในพระไตรปิฎกก็เหมือนกัน แต่หนังที่เราดูเอง ก็เหมือน

คุณหมอฟิจารณาเอง ตรงนั้นนะเรียกว่าปัจจุบันธรรม คุณหมอบไป
ดูหนังด้วยตัวเอง ปัญญาจะเกิดขึ้น ก็เพราะหนังที่เราดูด้วยตัวเอง
นี่แหละ ไม่ใช่หนังของคนอื่นมาแล้วให้เราฟัง เอาใจเราเป็นหลัก
อันนี้คือปัจจุบันธรรม

กิเลสเกิดขึ้นตรงนี้ เราโกรธตรงนี้ เราพิจารณาตรงนี้
ความโกรธมันทำให้เราสุขหรือทำให้เราทุกข์ โกรธแล้วมันเกิด
ประโยชน์อะไร เขาตำเมื่อวานขึ้น แต่เราเอามาคิดตรงนี้ เวลานี้
เขาไปหัวเราะอยู่ตรงนั้นนะ แต่เราเอามาตั้งเฝ้าตัวเองอยู่ตรงนี้
ถามว่ามันเหมาะหรือไม่ มันดีหรือไม่ ความโกรธอันนี้มันเผาใคร
กันแน่ มันเผาเราหรือว่ามันเผาผู้พูดที่เขาตำเรานั้นนะ แล้วมันไม่
จบแค่นั้นนะ คิดขึ้นมาเมื่อไรมันก็เผาเราเมื่อนั้น อาชาติเมื่อนั้น
ดีไม่ดี ไปฆ่าไปแกง ในขณะที่เขากำลังหัวเราะอยู่ เราก็มเข้าไปติด
คุกติดตารางอีก มันมีแต่โทษ ความโกรธ มันไม่เห็นมีประโยชน์
อะไรเลย มันก็เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นต้องละความโกรธ ณ
ขณะปัจจุบันธรรมที่มันเกิดขึ้น ความโลภก็เช่นเดียวกัน มีเท่านั้น
ก็ไม่พอ มีเท่านั้นก็ไม่พอ เราจะยกประเทศไทยเป็นของเราคนเดียว
ยกโลกทั้งโลกเป็นของเราคนเดียว กิเลสเป็นอย่างนั้น ความหลงก็
ที่ว่า โนนก็เรา นี้ก็เรา ลูกของเรา เมียของเรา สมบัติของเราในที่สุด
แม้แต่สมบัติคนอื่นก็อยากจะเอามาเป็นของเราอีกนั่นแหละ ก็
เพราะมันมีเราตัวเดียว เราดี เราเด่น เราสูงกว่าท่าน เราเหนือท่าน
เราเสมอท่าน ว่าไปอย่างนั้นอีก ก็เพราะเราตัวเดียว ถ้าเผื่อว่า

พิจารณาไปถึงขั้นสุดท้ายจริงๆ คือไม่มีเราซะเลยนี่ รูปก็เป็นรูป
 เวทนามก็เป็นเวทนา สัญญาก็คือสัญญา สังขารก็คือสังขาร วิญญาณ
 ก็คือวิญญาณ เหล่านี้สักแต่ว่าทั้งสิ้น ส่วนจิตก็คือจิต จบ มันไม่มีเรา

เมื่อก็คุณหมอกถามดี ถามว่าจิตนี้มันเป็นยังไงนะ ผมก็บอกว่า
 จิตคือชีวิต คือมันเป็นตัวเป็นนะ จิตนี้เป็นตัวเป็นตัวเดียว นอกนั้น
 เป็นของตายทั้งหมด สมมติทั้งหลายนี้เป็นของตายหมดเลย มีจิต
 เท่านั้นที่เป็นของเป็นนะ แต่ของเป็นนั้น ถ้ามันเป็นของเป็นเฉยๆ
 มันก็ไม่มีอะไร แต่ถ้ามันเป็น แล้วมีคนมาควบคุมนะ มันก็เป็นไป
 ตามกำหนดของผู้ควบคุม ไม่ใช่ว่าเป็นตัวเป็นอย่างเดียว อย่าง
 คนบ้าที่คุณหมอกถาม คนบ้านี้ก็มึนอยู่ แต่รู้อันนั้นเต็มไปด้วยอวิชา
 มันก็เลยละเหาะไปอย่างนั้น รู้เฉยๆ มันก็จบ เป็นพระอรหันต์
 ไปได้โดยที่ไม่ต้องไปทำอะไรเลย เพราะจิตเป็นเช่นนั้นแต่ไหนแต่ไรมา

คุณหมอ : เวลาเรากำหนดกายเป็นศพ จิตมันเด่น แล้วผม
 ควรจะทำอย่างไรต่อครับ

คุณลุง : พอจิตเด่นอย่างนั้น ก็ถอนจิตขึ้นมา หมายถึงว่า
 ความจริงเราต้องการให้จิตเด่นก่อน เพื่อเอาสติให้มันเป็นอัตโนมัติ
 ถ้าหากว่าเราไม่ได้ตรงนั้นมา เวลามาพิจารณามันจะตก เพราะเรา
 จะไม่อยู่กับจิตแล้ว การพิจารณาทุกครั้งต้องมีสติทุกครั้ง สติก็
 หมายถึงว่าอยู่กับรู้ได้ตลอด หรือมีจิตเด่นอยู่ตลอดอย่างนั้นนะ
 มันถึงจะพิจารณาแล้วเกิดผล เมื่อเราพิจารณาโดยปราศจากสติ
 หรือความเด่นของจิตนี้ มันเหมือนไม่มีภาชนะที่ไปรองรับผลไม่

ที่เราเก็บมาจากป่า การที่เราเข้าไปป่าแล้วเราไปเก็บผลไม้มา เราจำเป็นต้องมีภาชนะ เช่น กระเช้า เข่ง อะไรก็ว่าไป เสร็จแล้วเราก็จะเอาผลที่เราผลิตได้เก็บได้นั้นมาใส่เข่งขนเอากลับบ้าน แต่ถ้าเพื่อเราขาดกระเช้าขาดเข่ง เราก็มารู้จักจะเก็บผลมากมายเหล่านั้น กลับมาบ้านได้อย่างไร

เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรม สติจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คำว่า สติ ก็คือรู้เด่น ที่คุณหมอนั้นแหละ ตัวเดียวกัน คือมันไม่ลืมรู้ ไม่ลืมจิต จิตมันเด่นอยู่ตลอด ทีนี้ถ้าหากว่าสติตัวนี้มันไม่เด่นเป็นอัตโนมัติหรือไม่เป็นมหาสติอย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านสอน เวลาเราคิดพิจารณา มันจะตกไป แล้วลืมจิต ลืมผู้เด่น กลายเป็นสัญญาไปหมด กลายเป็นลมๆ แล้งๆ ไปหมดเลย รู้ก็รู้แบบนกแก้ว นกขุนทอง พุดไปยังนั่นแหละ แก้วจำแก้วจำ ก็พุดแค่นั้น แต่ไม่มีความหมายว่าแก้วจำมันคืออะไร แต่ในขณะที่เดียวกัน ถ้าหากว่าเรามีสติ คุณอยู่กับจิตเพราะจิตเป็นผู้รู้ ผู้เข้าใจ เป็นภาชนะรองรับธรรมทั้งหลายที่จะเกิดขึ้นโดยการพิจารณาของเรา มันก็เป็นผลอันแท้จริงขึ้นมา มันก็แตกต่างกันแค่นี้แหละ

เพราะฉะนั้น ให้ทำสมาธิก่อนก็เพื่อเป็นมหาสติขึ้นมาก่อน ก็คือรู้เด่นอย่างที่คุณหมอนั้น อันนี้ก็ถอนขึ้นมาพิจารณาทำให้มันชัด เมื่อเข้าใจชัด มันจะปล่อยวางกายไปเองโดยอัตโนมัติ เราไม่ต้องไปปล่อยเลย เมื่อเข้าใจเรื่องกายชัดเจน มันจะไม่พิจารณากายอีกแล้ว เหมือนเรากินข้าวอิ่มแล้ว เราไม่กินซ้ำอีก

ก็มาพิจารณาเวทนาบ้าง สมัยก่อนที่ผมปฏิบัติ ผมก็ตรงเวทนา
 นี้ เอ.. ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าความเจ็บมันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่เรา
 ยังไงนะ เจ็บขึ้นมาที่ไรมันเป็นเราทุกที ผมติดตรงนี้อยู่นาน
 พิจารณาเป็นปีๆ ในที่สุดตอนนั้น ประมาณสัก ๑๐ โมงเช้า ผมอยู่
 ที่ร้านนี้แหละ อยู่คนเดียวเสียด้วย แล้วก็ไม่ค่อยมีคน ความจริง
 ช่วงนั้นขายของดีนะ แต่ช่วงนั้นบังเอิญไม่มีคน ปกติจะมีเด็กช่วย
 ขายของเพราะผมขายของอยู่ มาพิจารณาเรื่องของเวทนานี้แหละ
 ตอนนั้นประมาณปี ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ นี้แหละครับ ในขณะที่
 พิจารณาเวทนานั้น มันเกิดความเข้าใจว่า เวทนานี้ไม่ใช่เรื่องของ
 จิตเลย เป็นคนละส่วนกันโดยตรง เมื่อเข้าใจเช่นนั้น เวทนานี้มัน
 ลอยออกจากความรู้สึกเลยนะ มันคนละอันกัน เหมือนเราเอามือ
 ตัดอะไรสักอย่าง ขาด ๒ ท่อนไปเลย ปลิวหรือลอยออกไปจากใจเลย
 มันคล้ายๆ นิमित ทำให้เราเห็นชัดๆ เลยว่า โอ๊ย มันเป็นคนละอัน
 จากนั้นมามันสบายนะครับคุณหมอ แต่อย่าให้ผมบอกเลยว่ามัน
 สบายอย่างไร ขอให้คุณหมอบริษัทไป เตียวจะรู้เองเห็นเองตาม
 นี้แหละ ตามที่พระพุทธเจ้าท่านสอนไม่มีผิดเพี้ยนเลย แต่ที่นี้จะ
 บอกว่า ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง ลองเอาไม้มาตีหัวดูซิ มันจะร้อง
 โอ๊ยโหมม ไม้ใช้อย่างนั้นนะครับ เวทนาไม่ยากมีใครเห็นหรือ
 เพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่น่ามองไม่น่าดู เป็นสิ่งที่ไม่น่ารัก ทั้งๆ ที่จิต
 ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วยเลย จิตเพียงรู้เฉยๆ เวทนาเป็นเพียงความจริง
 อันหนึ่งเท่านั้น ที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ที่ท่านเรียกว่า

ไตรลักษณ์ นั้นแหละ ใจมันยอมรับ ว่าสิ่งนี้มันคนละอันกับจิต คนละอันกับรู้ คนละอันกับกาย เพราะคนตายไม่เห็นมีความเจ็บเลย เช่นเอาไฟไปเผา มันไม่เห็นมีความเจ็บเลย ก็เพราะอะไร ก็เพราะมันไม่มีความรู้สึก เราก็กายออกไปได้อีก ความรู้สึกไม่มี สิ่งของมันจะรู้ร้อนไม่มี สิ่งของมันจะรู้หนาวไม่มี สิ่งของมันจะรู้หิวไม่มี ก็หมายถึงรู้ที่เรามีอยู่ทุกคนนี่แหละ

สัตว์โลกทั้งหลายมันก็มีรู้ ตัวนี้แหละ อย่างไส้เดือนมันก็มีรู้ตัวนี้ เขาเรียกจิตใจ แต่ไส้เดือนมันรู้แล้วไม่มีปัญญา เช่น มันตากแดดอยู่กลางแจ้ง มันก็คลานไปด้วยความร้อน คลานไปแต่ไม่รู้ว่าจะคลานไปไหน พอคลานไป คลานยังงี้ก็ไม่พ้นแดดสักที เพราะความไม่รู้เรื่อง ไม่มีปัญญาไง จริงๆ แล้วปัญญามันก็ไม่ใช้จิตอีก มันก็เป็นอีกอันหนึ่งที่จิตยึดมาใช้เฉยๆ ก็รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนั้นแหละก็ว่าไป ปัญญา ก็คือความคิดที่ยึดมาใช้แยกแยะพิจารณาเพื่อให้เห็นความจริง คือทุกอย่างไม่ใช่เรื่องของจิต

ขั้นที่ ๕ นี้แม้เราตาย มันก็มีอยู่ให้คนอื่นได้รู้ได้เห็นนะ เพราะจิตเป็นผู้ยึดสิ่งเหล่านี้มาใช้ ถึงเวลาก็วางไป เมื่อวางแล้วมันไม่ได้หายไปไหน มันก็อยู่ตามเดิม เหมือนอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ใครเอาไปใช้ก็ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นของกลาง เป็นของสาธารณะ เป็นสมบัติ เป็นส่วนหนึ่งต่างหากออกไป แต่ด้วยความไม่รู้ของเรา ก็เหมาะว่าเป็นตัวเราเป็นเรา ขั้นที่ ๕ ทั้งหมดมาเป็นเรา เป็นหนึ่งเดียวอย่างนี้ ความอยาก ความหิว ความอึด รสชาติที่กิน

เข้าไป เราก็กินได้กินทั้งนั้น จริงๆ นะเปล่า เราไม่ได้กินเลย ได้สัมผัสเฉยๆ เหมือนกระจก สัมผัส รสหวาน รสเปรี้ยว รสมัน รสเค็ม แคร์ูเฉยๆ อวิชามันก็บอกว่าเรานั้นแหละได้รสหวาน รสเปรี้ยว รสมัน รสเค็ม กินได้อิ่ม จริงๆ แล้ว อิมมันก็เป็นอาการ หลอกตัวหนึ่ง หิวก็เป็นอาการหลอกตัวหนึ่ง เป็นเวทนา ความสุข ความทุกข์ เป็นเวทนาที่เราต้องทำความเข้าใจทั้งนั้นเลย

เมื่อเข้าใจก็หมดปัญหา เข้าใจแล้วไม่มีอะไรสู้กับอะไรเลย แต่จริงอยู่ เราก็กินไปตามธรรมชาติที่เราเกิดมาแล้วรับผิดชอบ ภายนี้ เกิดมาแล้วจะเอาไปทิ้งที่ไหน ก็ต้องรับผิดชอบตามกรรมที่ สร้างไว้ สร้างกรรมมาอย่างนี้ ต้องใช้กรรมให้หมดก่อน เกิดมาหิว หิวก็ต้องกิน เจ็บก็ต้องรักษากันไปตามธรรมชาติ อย่างนั้นละครับ คุณหมอ เมื่อก็คุยถึงทำสมาธิ คุณหมอก็อยู่กับตัวที่มันเบาที่สุด นั้นแหละ

คุณหมอ : ราคะเป็นเวทนาใหม่

คุณลุง : เป็นเวทนาตัวหนึ่ง ราคะก็เวทนา

คุณหมอ : คือจิตยังสำคัญว่า เวทนาตัวนี้ เป็นตัวเอง

คุณลุง : ใช่ แต่ว่าได้เสพ สุขตัวนั้นเราชอบเหลือเกิน ก็นี้กว่า เราได้เสพ จริงๆ แล้วมันเป็นเพียงจิตได้เห็นอาการเหล่านั้น เท่านั้นเอง เห็นว่าเราสุขในขณะที่เราสุดยอดขึ้นมา เสียวขึ้นมา ถือว่าเป็นเรา เราเสียว ว่างั้น จริงๆ แล้วมันก็ปรากฏมาให้เห็น เหมือนกับเราเห็นสายลมแสงแดดอย่างนั้นละครับคุณหมอ แค่เห็น

เท่านั้น ความเจ็บก็เหมือนกัน เห็นว่ามันเจ็บอย่างนี้ จริงๆ แล้ว ความเจ็บมันไม่ใช่ความเจ็บ คุณหมอลองพิจารณาให้ดี อันนี้เล่า เกินมาหน่อยหนึ่ง ความเจ็บเราพิจารณาดูว่า อย่างที่หลวงพ่อบอก ก็ขามันไม่ได้เจ็บ กระดุกก็ไม่ได้เจ็บ เนื้อก็ไม่ได้เจ็บ หนังก็ไม่ได้เจ็บ แล้วอะไรมันเจ็บ ก็คนตายไม่เห็นเจ็บ

ถ้าเอาจิตออกไปแล้ว หนังล้วนๆ ก็ไม่เจ็บ กระดุกล้วนๆ ก็ไม่เจ็บ เอ็นล้วนๆ ก็ไม่เจ็บ เลือดเนื้อตรงไหนไม่มีเจ็บเลย เอ้าแล้ว ถามว่าอะไรมันเจ็บ ก็เวทนามันเจ็บละมั้ง เวทนามันไม่มีชีวิต มันเป็นของตายอยู่แล้ว มันไปเจ็บตรงไหน แล้วอะไรเจ็บล่ะที่นี้ไล่เข้ามา ไล่ไปถึงใจ ใจเจ็บหรือใจ เอ๊ะใจมันก็ไม่ได้เจ็บ ใจมันเจ็บได้ที่ไหน ก็แค่รู้ เมื่อใจเจ็บไม่ได้ รู้เฉยๆ คือเห็นเฉยๆ ใจเราก็เหมือนสายตานั้นครับ ตาก็แค่เห็นแค่ดู สีเขียวสีแดง สีเขียวเป็น อย่างนี้ สีแดงเป็นอย่างนี้ สีเขียวสีแดงมันไม่ใช่ตานั้น เวทนาก็ เหมือนกันกับสีแดง เอาอย่างนี้ดีกว่า หากว่า ใจเปรียบเหมือน สายตา ดวงอาทิตย์เปรียบเหมือนเวทนา ลองให้สายตาเราไป สัมผัสดวงอาทิตย์ดูซิ มองไม่ได้ เพราะเป็นเวทนาตัวหนึ่งเหมือนกัน แต่ดวงอาทิตย์เขาไม่มีความรู้สึกว่าเขาสว่างเกินไป สายตาก็ไม่ได้บอกว่าเขาสว่าง คือจริงๆ แล้วมันไม่มีอะไรเป็นอะไร เจ็บหรือเวทนาตัวนี้เป็นสัญญาเก่าของเรา ที่ไปบอกว่าตัวนี้มันเจ็บ จำได้หมายรู้กันไปอย่างงั้นว่ามันเจ็บ เราไปติดบัญญัติเฉยๆ ว่านี่ เรียกว่า เจ็บ ความเจ็บจริงๆ แล้วมันเป็นนามธรรมอันหนึ่ง มันไม่

เกี่ยวข้องกับจิต ไม่เกี่ยวข้องกับเรา ไม่เกี่ยวข้องกับรู้เลย เวทนา เป็นอันหนึ่ง เป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่ใช่เจ้าของ ตัวเวทนาเองแต่ก็ไม่รู้ว่า คำเจ็บ จิตเองก็ไม่มีฐานะที่จะไปว่าว่าเขาเจ็บ ถ้ามันไม่มีความคิด แต่ที่จิตเล่นเอาความคิดมาบอกว่ามันเจ็บ มันผสมผสานกัน เหมือนข้าวเหนียวน้ำกะทิยังงั้นนะ ความหวาน ความมัน ความเค็ม มาประกอบกันเป็นข้าวเหนียวน้ำกะทิไป ความอร่อยจริงๆ แล้ว ไม่ได้บอกว่าอร่อยเลย คือจิตเท่านั้นที่ไปสำคัญมันหมายอะไร ต่างๆ นานา ส่วนความเจ็บเหมือนกันนะ หันมาพูดถึงความเจ็บอีกทีหนึ่ง ถ้าไม่มีความคิดมาบอกว่าเจ็บแล้วมันจะเจ็บไหมล่ะ หรือว่าไม่มีอะไรเจ็บ จิตก็เจ็บไม่ได้ แค่นี้ ถ้าความเจ็บนั้นมีอยู่แต่เราไม่เรียกว่าเจ็บแล้วที่นี้เราอยากเปลี่ยนคำพูดแล้ว เปลี่ยนเป็นอะไรดีล่ะ ให้มันสวยๆ หน่อย จิกจี้ได้ไหมหอม ความเจ็บอันนี้ถ้าเปลี่ยนเป็นจิกจี้มันก็คงได้ แต่เราไปติดตรงคำว่าเจ็บนี้แหละ กลัวจริงๆ เลย

อย่างเวลาเสพงามไม่เห็นบอกว่าเจ็บเลย มาเรียกซะใหม่ว่า มันเสียวนะ เอ้อ จริงๆ แล้วมันเป็นเวทนาตัวหนึ่งเหมือนกัน อากาโรเหมือนกันเลย เจ็บกับความเสียว อันเดียวกันเลย แต่ว่า หน้าตามันผิดกันเหมือนกับคนสองคน แต่เรากลัวความเจ็บมากกว่า แปลกไหมอะ เนี่ยมันเป็นวิทยาศาสตร์จริงๆ เลยนะ มันเป็นวิทยาศาสตร์จริงๆ เลย สุขเวทนา ทุกขเวทนา มันเป็นเวทนาเดียวกัน แต่ว่ามันเป็น ๒ คน มันเป็น ๒ อย่าง มันเป็น ๒ ตัว มันเป็น ๒ ลักษณะว่างั้นเถอะ ลักษณะหนึ่งเราชอบ

อีกลักษณะหนึ่งเราไม่ชอบ มันก็เป็นเพียงชอบกับไม่ชอบเท่านั้นเอง
คุณธรรมะแล้วมันหะคุณหมอมอ คุณแล้วมัน

คุณหมอมอ : แต่ว่าประเด็นนี้ผมต้องไปพิจารณาอีกหลายรอบ
เพราะว่าผมยังแยกไม่ได้

คุณหลง : ใช้ ใช้ มันไม่รู้ที่เดียว เพราะว่าจิตของเราเคยโดน
ปิดบังมาไม่มีประมาณเลย ดำมืดมาตลอด อยู่ๆ เราจะให้มัน
สว่างวับขึ้นมาเลย มันก็เป็นของยากเหมือนกัน ค่อยๆ พิจารณาไป
ตามความเป็นจริงอย่างนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านเห็นแบบนี้
เห็นอย่างที่เราคุยกันนี้แหละ ท่านจึงเอามาสอน และเอาของจริง ๆ
มาสอนด้วย ไม่ใช่ตกแต่งขึ้นมาหลอกหลวงชาวโลกเปล่าๆ เลย ท่าน
เอาของจริงที่อยู่ท่ามกลางแสงแดดจ้า ๆ ไม่มีปิดบังนี้แหละ ไม่ได้
แต่งเป็นละครเป็นหนังมาสอน แต่งนิยายขึ้นมาหลอกกันเฉยๆ ก็
ไม่ใช่ เอาความจริงที่เรียกว่าสังขารมาพูดมาสอน เป็นสังขาร
เป็นความจริง เพราะฉะนั้นความจริงอันนี้ใครก็เห็นได้ ถ้ามีดวงตา
ที่มันสว่าง มีวิชาที่มันฉลาด ไม่ใช่มีแต่อวิชาที่มันไม่รู้เรื่องราว
อะไร ปกปิดตัวเองมาตลอด จริงๆ แล้วเรื่องที่เปิดเผยนะ เป็นสิ่ง
ที่เปิดเผยอยู่กลางแจ้งเลย โอ้โฮ มองดูแล้วก็เห็นว่าเราโดนหลอก
มาไม่รู้ก็กับบ่ก็กลบ ไม่มีความหมาย คุณแล้วสนุกดี คุณแล้วสนุก
คนพิการก็สามารถปฏิบัติได้ อย่าไปคิดว่าต้องเป็นพระสงฆ์องค์เจ้า
ต้องเป็นนักบวชเท่านั้น จริงๆ แล้ว ชาวาสามีครอบครัวก็สามารถ
ปฏิบัติจนถึงมรรคถึงผลได้เหมือนกัน

บทสรุป

มนุษย์เรียกตัวเองว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ เราลองพิจารณาดูว่ามันประเสริฐตรงไหน เพราะเราก็เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่งที่ต้องกิน ต้องนอน ขับถ่าย หาที่อยู่อาศัย และการผสมพันธุ์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาดูดังนี้ ก็ไม่เห็นว่ามันจะแตกต่างกับสัตว์โลกทั่วไปตรงไหน เมื่อเรามาศึกษาแล้วคำว่า สัตว์ประเสริฐนี้ ก็คือ เราสามารถเลือกทางเดินของเราได้ ว่าเราจะเดินไปในทางชั่วหรือทางดี เราจะไปนรกหรือไปสวรรค์ หรือจะเดินไปสู่นิพพาน เราสามารถสร้างทาน ศีล ภาวนา และเรายังสามารถมีสติสัมปชัญญะในการกำกับตน ตรงนี้เอง ที่เราเรียกมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ ธรรมดาแล้วสัตว์โลกทั่วไปล้วนเห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว เอาวัดเอาเปรียบ ผู้ที่แข็งแรงกว่าข่มเหงรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า เอาวัดเอาเปรียบกันทุกรูปแบบ

มนุษย์เราจึงมีศาสนาเข้ามาเป็นเครื่องกั้นความชั่วทั้งหลาย ให้เหลือแต่ความดี ซึ่งจะทำให้มนุษย์ได้ละชั่วและทำดี เพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นทั้งทางกายและทางใจ ดังนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้พยายามแนะนำสั่งสอนให้พุทธบริษัททั้งหลายให้ทำดีทุกวิถีทาง เช่น การทำทาน รักษาศีล เป็นต้น

การทำงานนั้นก็เพื่อให้เราละการเห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ การที่เราเป็นผู้ให้อยู่บ่อยๆ ทำให้เราละความตระหนี่ถี่เหนียว การเห็นแก่ได้และเห็นแก่ตัวได้ จิตที่มีแต่ให้ นั้นเป็นจิตที่มีความเมตตาสงสาร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการเห็นอกเห็นใจกัน ตรงข้ามกับจิตที่มีความต้องการอยู่ตลอด เห็นของคนอื่นก็อยากได้ มาเป็นของเรา เพราะจิตนี้มีความโลภอยู่ จึงเป็นจิตที่มีตม เป็นจิตที่เห็นแก่ตัว เป็นจิตที่มักมาก เช่น เห็นสัตว์ก็อยากเอาชีวิตเขา มาเพื่อกินเนื้อ โดยที่ไม่ได้เห็นแก่ชีวิต ความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานของเขา จิตที่คิดเผื่อแผ่นั้นย่อมเป็นจิตที่มีแต่ความสุข อิ่มเอิบ ปลื้ม ปิติ เช่น การทำบุญตักบาตร การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ตรงกันข้ามจิตที่มีแต่จะเอานั้น เป็นจิตที่ทรมานทรมายมีความทุกข์ และเป็นจิตที่ขาดเมตตาธรรม พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงให้เราทำงาน เพื่อความสุขในปัจจุบันและอนาคต

การรักษาศีลเป็นบุญเป็นกุศลมากกว่าทาน เป็นจิตที่มีพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นจิตของพรหมอันประเสริฐ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ศีลจะนำเราไปสวรรค์และนิพพานในที่สุด ศีล ๕ เป็นพื้นฐานแห่งศีล มนุษย์เราเมื่อขาดจากศีล ๕ แล้ว ตายไปจะไม่มีโอกาสขึ้นมาเป็นมนุษย์อีก หมายความว่า ย่อมดิ่งลงสู่อบาย คือ ความไม่สบายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอบายภูมิ ๔ คือ เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน และ

สัตว์นรก ฉะนั้นเราจึงจำเป็นต้องมีศีล ๕ เป็นอย่างน้อย เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งปัจจุบันและในภายภาคหน้า

ทุกคนรังเกียจความทุกข์ รักความสุขด้วยกันทั้งนั้น แต่ปรากฏว่าทุกคนก็ได้สร้างแต่ความทุกข์ คือ บาป รักความสุขแต่ไม่เคยสร้างบุญ สร้างกุศลเอาไว้เลย ไม่เคยรักษาศีล ตรงนี้เองเราจำเป็นต้องมีศีล เพราะการกระทำสิ่งใดย่อมได้รับสิ่งนั้น เมื่อเราทำบาปแล้ว เราจะปฏิเสธบาปหรือทุกข์นั้นไม่ได้ เช่นเดียวกับบุญ นับตั้งแต่การทำทาน รักษาศีล บำเพ็ญภาวนา เราก็ย่อมได้รับบุญหรือความสุขอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกัน **ศีลเป็นสิ่งสำคัญ** อย่างยิ่งที่ต้องรักษาไว้ นับตั้งแต่บัดนี้จนตลอดชีวิต

บางครั้งเราอาจจะคิดว่า เราไม่สามารถที่จะรักษาศีล ๕ เอาไว้ได้ เพราะเรายังต้องทำมาหากินอยู่ ชาวไร่ชาวนาจะ ต้องพ่นยาฆ่าแมลง ขุดดิน ถางป่า แล้วเราจะรักษาศีลข้อนี้ได้ อย่างไร **พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ประกาศธรรมไว้อย่างละเอียด**แล้วว่าเจตนาเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อเรามีเจตนาตั้งจิตอธิษฐานหรือปฏิญาณเอาไว้อย่างแน่วแน่แล้วว่า เราจะรักษาศีล ๕ ไว้ตลอดชีวิต แต่บังเอิญเราไปขุดดินถูกไส้เดือนทำให้มันต้องตาย อันนี้ถือว่าเราไม่มีเจตนาที่จะทำลายชีวิตเขา จึงถือว่าไม่ผิดศีลข้อหนึ่ง การลักขโมย หากเราไม่เจตนาขโมย ก็ถือว่าเราไม่ได้ทำผิดศีลอีก

เช่นกัน ศิลปินสาม เราก็ควรอยู่ในขอบเขตของเรา ไม่ผิดฝั่งผิดฝา ล่วงล้ำลูกเมียของคนอื่น ซึ่งต่างก็รักและหวงแหนเช่นเดียวกันกับเรา ส่วนศิลปินสี่ สมมติว่ามีคนมายืมเงินเรา ปรากฏว่าผู้ที่มายืมเรานั้น มายืมเงินเราบ่อยครั้ง แต่ทำไมไม่เคยคืนเลยซักครั้ง วันนี้มาขอยืมอีก ภาษาพูดของคนเราที่ปฏิเสธจะไม่ให้ยืมเงิน ก็มักจะบอกว่า ฉันไม่มี อันนี้ไม่เข้าข่ายมูสา เพียงแต่เราสื่อสารกันให้รู้ว่าเราไม่ให้เท่านั้น ส่วนศิลปิน ๕ สุรราช ตามปกติ คนเรานั้นมัวเมาอยู่แล้วในทุกเรื่อง เพราะยังขาดสติสัมปชัญญะในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เมื่อเราดื่มสุราเข้าไปอีก แน่นนอนการมัวเมา การขาดสติสัมปชัญญะย่อมมีเพิ่มขึ้น ความมัวเมาลุ่มหลงย่อมเกิดขึ้น จึงไม่แตกต่างกันกับคนบ้า คนเสียสติ ไม่รู้ผิดรู้ถูก ขาดการยับยั้งชั่งใจ

การรักษาศิลปิน ๕ ตลอดชีวิต เราอย่าไปกังวลถึงอนาคตว่าเราจะรักษาไม่ได้ กลัวจะเสียสัจจะ กลัวจะได้รับโทษ อันนี้เป็นเรื่องผิด การรักษาศิลปินเรารักษาในปัจจุบันเท่านั้น ส่วนอนาคตยังมาไม่ถึง เราต้องปล่อยวางไว้ก่อน อย่าไปคิดล่วงหน้าว่าทำไมได้ จะเป็นการขัดขวางการสร้างคุณงามความดีของตน โดยหลงคำหลอกลวงของกิเลสที่คอยกระซิบบอกอยู่ตลอดเวลาว่าอย่าทำ ความดี อย่าสร้างกุศล เรารักษาไม่ได้หรอก มันยากเกินไป เป็นอุปสรรคในการรักษาศิลปิน สมมติว่าเรารักษาศิลปิน ๕ ไว้วันนี้ พรุ่งนี้เราตาย นั่นแสดงว่าเรารักษาศิลปินไว้ตลอดชีวิตแล้ว เช่น เรารักษา

ศีล ๕ ไว้ได้ ๓๐ วัน วันที่ ๓๑ เราตาย ถือว่าเราสามารถรักษาศีลไว้ได้ตลอดชีวิตแล้ว ถ้าเรารักษาศีลได้ ๕ วันหรือหนึ่งเดือนแล้วขาดจากศีล เช่น เผลอตกบึ้งตาย เราสามารถตั้งปฏิญาณใหม่ได้ เช่นเดียวกับการปลงอาบัติของพระ ขอเพียงแต่เราอย่าโกหกตัวเอง หลอกหลวงตัวเองว่าจะรักษาศีลแต่กลับไม่มีเจตนาที่แท้จริงที่จะรักษาสัจจะที่ตั้งใจไว้ อันนั้นถือว่าผิด แต่ถ้าเราตั้งปฏิญาณด้วยความจริงใจแล้ว ทุกครั้งที่ทำผิดพลาดจากศีล เราก็สามารถตั้งปฏิญาณใหม่ได้ ดังนั้นการรักษาศีล ๕ จึงไม่เป็นอุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น ให้ถือเอาปัจจุบันเป็นที่ตั้ง ส่วนอดีตที่ได้รักษาศีลไว้อย่างถูกต้อง ก็เป็นกุศลผลบุญของเราอยู่แล้ว จะน้อยหรือมากก็ดี

ส่วนการภาวนานั้น การรู้ตัวทั่วพร้อมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ก็คือการมีสติสัมปชัญญะ คำว่าสติสัมปชัญญะนี้ ไม่ใช่สติของคนธรรมดาทั่วไป แต่เป็นสติของนักปฏิบัติโดยตรง สติ คือ ตัวระลึกลับังปชัญญะ คือ การรู้ตัว เราต้องมีสติ ให้มีการรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา การรู้ตัวนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องเอาความรู้สึกนี้ไปไว้ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เพียงแต่ให้มีความรู้สึกตื่นขึ้นที่ใจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การตื่นนี้ตื่นเพื่ออะไร ก็เพื่อคอยดูว่ามีสิ่งใดกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เมื่อมีสิ่งกระทบแล้ว เรามีความรู้สึกอย่างไร มีความโลภ ความโกรธหรือไม่ มีอารมณ์ดีชั่วเช่นไร พิจารณาดูว่าอารมณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นคุณหรือเป็นโทษกับ

ตนเองหรือไม่ ให้เราเห็นและพิจารณาใคร่ครวญเช่นนี้อยู่ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ยกเว้นหลับ นั่นคือ ความเพียรที่เราต้องฝึกให้เป็นนิสัย มีความเพียรเป็นหลักให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง นอน หรือทำสิ่งอื่นใดอยู่ในอิริยาบถทั้ง ๔ นี่คือนิสิตสัมปชัญญะ

สมณะกรรมฐานนั้นมีถึง ๔๐ ห้องด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้จิตเกิดความสงบ ปราศจากสิ่งรบกวนทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นพุทโธ ธัมโม สังโฆหรือยุบหนอ พองหนอ หรือแม้แต่อาณาปานสติ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการความสงบนั่นเอง ความสงบเปรียบเหมือนน้ำที่ใส เราสามารถมองเห็นกุ้ง หอย ปู ปลา ใต้น้ำซึ่งเปรียบเหมือนกับสภาพจิตใจของตนได้อย่างถนัดชัดเจน ตรงข้ามถ้าจิตฟุ้งซ่านหรือไม่สงบก็เปรียบเหมือนน้ำขุ่น ย่อมมองไม่เห็นสภาวะของใจตนได้เลย ฉะนั้นการภาวนาพุทโธ หรืออาณาปานสติ เราต้องการผลแห่งความสงบเท่านั้น สมณะกรรมฐานจึงเป็นแม่บทให้เกิดความสงบ ซึ่งความสงบนี้ จะทำให้จิตเกิดความว่าง ปราศจากสิ่งรบกวน สิ่งรบกวนในที่นี้ก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความว่างกับความสงบแตกต่างกันตรงที่ความสงบต้องไม่มีความคิด ต้องไม่มีอารมณ์ ต้องมีการกำกับกำหนดให้มีแต่ความสงบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น จึงเรียกว่าความสงบ ส่วนความว่าง แม้ว่าจะมีความคิดหรือมีอารมณ์เกิด

ขึ้นบ้าง แต่เมื่อย้อนดูจิตก็ยังว่างๆ อยู่ โดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด จิตที่ว่าง จะเบากว่าจิตที่เป็นสมาธิเพราะไม่ต้องกำหนดหรือบังคับ ฉะนั้น จิตที่ว่างจึงเป็นจิตที่พร้อมจะเดินด้านปัญญาต่อไป เพราะสามารถใช้สังขารความคิดมาพิจารณาธรรมตามความจริงได้ ทั้งๆ ที่จิตยังว่างอยู่

ผลของความว่างจะนำไปสู่ธาตุรู้หรือจิต เพราะความว่าง เป็นสิ่งที่ไม่รู้ แต่สิ่งที่รู้ว่างนั้นคือ ธาตุรู้หรือจิตนั่นเอง พระผู้มีพระภาคเจ้าท่านตรัสว่า ต่อให้เราทำบุญจนน้ำข้าวเท่าน้ำทะเล ก็ยังไม่สามารถเข้ามาสู่แก่นพระพุทธานุศาสนาคือธาตุรู้ได้ การรักษาศีล แม้จะรักษาศีลมาเป็นร้อยเป็นพันกับก็ยังเข้าไม่ถึงแก่นพระพุทธานุศาสน การภาวนาด้วยการใช้คำบริกรรมเพียงอย่างเดียว จะเนิ่นนานขนาดไหนก็ยังไม่พบแก่นพระพุทธานุศาสนายู่นนั่นเอง นอกเสียจากว่าเรามาทำความรู้ตัวทั่วพร้อมหรือมีสติสัมปชัญญะเข้ามาสู่วิปัสสนากรรมฐาน คือ การพิจารณากายที่ยาวาหนาคืบนี้ ไล่ตั้งแต่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นธาตุรู้หรือไม่ เพราะธาตุรู้เป็นแก่นพระพุทธานุศาสนา เราลองพิจารณาดูว่าร่างกายของเรานี้ เมื่อตายลง มีคนเอาไปเผา เพราะอะไร เราจึงไม่มีความรู้สึกร้อน ก็เพราะธาตุรู้หรือจิตนั้นได้ออกไปจากร่างกายนี้แล้ว เหมือนกับเราสลบไป เราจะไม่มีความรู้สึกอะไรเลย เช่น หมอวางยาสลบเพื่อผ่าตัด เป็นต้น ธาตุรู้หรือจิตเป็นผู้ที่ไม่ตาย

เมื่อกายนี้ตายไป แต่ธาตุรู้หรือจิตนี้ยังอยู่ ยังไปหาภพน้อยใหญ่อัน มีวิบากกรรมหรือบุญกุศลเป็นเครื่องชี้ นำว่าจะไปเกิดในภพอบาย ภูมิ มนุษย์ หรือสวรรค์ ถ้ายังจับธาตุรู้หรือแก่นของพระพุทธ ศาสนาไม่ได้ ก็จะต้องเวียนว่ายตายเกิดใน ๓ ภพ คือ นรก มนุษย์ สวรรค์ อีกไม่มีประมาณ

การปฏิบัติ ไม่ว่าจะ เป็นสมถกรรมฐานหรือวิปัสสนา กรรมฐาน ก็เพื่อที่จะให้พบกับธาตุรู้นี้เอง ธาตุรู้ไม่ใช่ความรู้ที่ เราเรียนกันมาทางโลก เป็นธาตุเดียวเท่านั้นที่แทรกตัวอยู่ในธาตุ ๔ คือธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่เกี่ยวกับตาเห็นรูป สิ่งที่ถูกตาเห็น ทั้งหมดไม่ใช่ธาตุรู้ ไม่เกี่ยวกับหูได้ยินเสียง เสียงใดๆ ก็ไม่ใช่ธาตุรู้ ไม่เกี่ยวกับจมูกได้กลิ่น กลิ่นเหล่านั้นทั้งหมดก็ไม่ใช่ธาตุรู้ ไม่เกี่ยว กับลิ้นได้รับรสทั้งหลาย รสต่างๆ นั้นก็ไม่ใช่ธาตุรู้ ไม่เกี่ยวกับกาย สัมผัส ไม่ว่าจะ เป็นเย็น ร้อน อ่อน แข็งหรือสัมผัสใดๆ ก็ไม่ใช่ธาตุรู้ ทั้งหมด ไม่เกี่ยวกับอารมณ์ดี อารมณ์ร้ายที่สัมผัสทางใจ พอใจ หรือไม่พอใจ อารมณ์ที่สัมผัสใจไม่ใช่ธาตุรู้ สิ่งเหล่านี้ไม่เกี่ยวกับ ธาตุรู้ทั้งสิ้น แต่เป็นสิ่งที่ถูกรู้ทั้งหมด สิ่งทั้งหลายในทั้งสามแดน โลกธาตุนี้ไม่ใช่ธาตุรู้ มีจิตหรือใจเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้นที่เป็น ธาตุรู้ ธาตุรู้นี้อยู่นอกเหตุเหนือผล ธาตุรู้นี้จะมีกายหรือไม่มีกาย เขาก็รู้อยู่อย่างนี้เป็นอสงไขยมานานแล้วนับไม่ถ้วน ธาตุรู้นี้ไม่ เกี่ยวกับเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าหากว่าเราสามารถมา

อยู่กับธาตุรู้นี้ได้เพียงข้างกระดิกหู ฐุแลปลิ้น ครุบาอาจารย์ท่านกล่าวไว้ว่า ผลบุญกุศลเท่ากับเราสร้างโบสถ์ได้ ๓ หลัง ถ้าหากว่าเราอยู่กับผู้รู้ได้ ๑ นาที จะเป็นบุญกุศลอย่างมหาศาลของเรา และแม้ว่าจะขาดไปเป็นวันเป็นเดือน แต่ ๑ นาทีนี้เป็น ๑ นาทีที่เราได้ฝากไว้กับจิตหรือธาตุรู้แล้ว จะไม่ลบเลือนไปได้ จะไม่มีใครมาปล้น มาจี้หรือทำลายทรัพย์ในตัวของเราไปได้

หากเราอยู่กับธาตุรู้นี้ได้สักหนึ่งในสี่ของวัน อันนั้นคือมหาบุญ เราก็จะได้เป็นบุคคลสี่เหล่า แปรจำพวก ซึ่งหมายถึงว่าภพชาติของเราน้อยลงมาก จนสามารถลงมาถึงสี่เหล้าดังกล่าวแล้ว เราก็จะเหลือภพชาติอยู่เพียงไม่เกิน ๗ ชาติ สุดดีจะเป็นของเราแน่นอนนั่นหมายถึง พระโสดาบันนั่นเอง สำคัญอยู่ที่ว่าเราสามารถเข้าใจสติสัมปชัญญะหรือการรู้ตัวทั่วพร้อมหรือธาตุรู้นี้หรือยัง ในบุคคลธรรมดาจะไม่รู้จักธาตุรู้อย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเรียนมากน้อยแค่ไหน ไม่ว่าจะเรียนทางโลกหรือเรียนทางธรรมจะไม่สามารถเข้าถึงธาตุรู้นี้ได้เลย ยกเว้นการปฏิบัติทางจิต หรือการทำความรู้ตัวทั่วพร้อมนี้เท่านั้น จะทำให้จิตเข้าถึงปฏิเวธได้

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ธาตุรู้นี้ไม่ตายและไม่เคยตายมาก่อน เราจึงควรสร้างความดี นับตั้งแต่ทาน ศีล ภาวนาใส่ไว้ในธาตุรู้หรือจิตดวงนี้ โดยการละความชั่วทั้งหลายให้หมดสิ้นไปจากธาตุรู้

หรือจิต และมีสติอยู่กับธาตุนี้ ให้เป็น ๑ ส่วน ๒ ส่วน ๓ ส่วน ๔ ส่วนต่อไป พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ถ้าหากเรามี สติสัมปชัญญะคือการรู้ตัวทั่วพร้อม หรืออยู่กับจิตหรือธาตุนี้ได้ แล้วนั้น จะใช้เวลาปฏิบัติไม่เกิน ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ก็จะสามารถบรรลุมรรคผลนิพพานได้ แต่ถ้าเราปฏิบัติแล้ว เข้าไม่ถึง ธาตุรู้ เราก็จะต้องปฏิบัติไปไม่มีวันจบ

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะพบกับธาตุรู้ได้อย่างไรกัน จึงจำเป็น ที่จะต้องมีครูบาอาจารย์คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะ และ อบรมอยู่อย่างสม่ำเสมอ ถ้าหากเราไม่สามารถเข้าถึงธาตุรู้ได้ จริงๆ แม้ว่าจะมีครูบาอาจารย์แนะนำแล้วก็ตาม เราจะต้องหวน กลับมาทำสมาธิอย่างเดิม สมาธิจึงเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะสมาธิเป็นหินลับปัญญา ทำให้เราเกิดปัญญา มีความ แหวมคมในการพิจารณาหรือได้เห็นสิ่งที่ละเอียดลงไป คือ ธาตุรู้ หากเราอาศัยความเพียร ก็คงไม่เกินความสามารถในการที่จะพบ ธาตุรู้ได้

จริงๆ แล้วธาตุรู้นี้ เราเห็นอยู่อย่างเต็มตา เพียงแต่จิตของเราส่งออกนอกโดยตลอด จึงไม่สามารถเห็นตนเองได้ เหมือน กับกระบอกไฟฉาย คือแสงสว่างนั้นจะไม่สามารถกลับมาส่อง กระบอกไฟฉายได้ ทั้งที่กระบอกไฟฉายเป็นผู้ผลิตแสงสว่างด้วย

ตนเอง แต่มันไม่สามารถเห็นตัวเองได้ เหมือนกับเราเป็นจิต แต่ไม่เคยเห็นตัวจิตเลย ฉะนั้น เราลองหันกลับมาหาตัวเอง ย้อนกลับเข้ามาดูตัวเองภายใน ถามว่าเราคือใคร ในเมื่อรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันไม่ใช่ธาตุรู้ หรือไม่ใช่จิต แม้แต่ลมหายใจ สติปัญญา หรือพุทโธ ก็ไม่ใช่ธาตุรู้หรือจิต แล้วอะไรล่ะคือธาตุรู้หรือจิต ข้อนี้เป็นสิ่งที่ทำทนายสติปัญญาอย่างยิ่ง เราเกิดมาไม่มีประมาณ แต่เราไม่เคยเห็นตัวเองเลย มัวแต่เข้าใจว่าตัวเองคือรูป กาย เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ซึ่งนั่นผิดทั้งหมด เราคือธาตุรู้หรือจิต ต่างหาก ซึ่งก็คือความรู้สึกนั่นเอง พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่าให้ทวนกระแสเข้ามาสู่ภายใน เราจึงควรทวนกระแสเข้ามาภายใน แล้วก็จะพบธาตุรู้หรือจิตได้ไม่ยาก

ธาตุรู้ ก็คือ ผู้หลับผู้ตื่นหรือตัวชีวิตหรือตัวเป็นโดยตรง ธาตุรู้ไม่มีตัวตน ไม่มีสีสันทัน ไม่มีนิमितเครื่องหมายใดๆ ธาตุรู้เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เพราะไม่มีตัวตน แต่สามารถรู้สึกได้ ความแตกต่างระหว่างผู้ที่รู้จักธาตุรู้กับผู้ที่ไม่รู้จักธาตุรู้ ก็คือ ผู้ที่รู้จักธาตุรู้แล้วนั้น จะเป็นตัวของตัวเอง สามารถควบคุมตัวเองได้ เพราะมีการรู้ตัวโดยตลอด ผู้ที่รู้จักธาตุรู้ นั้น จะอยู่กับตัวเองเสมอ คือไม่ไหลไปตามความคิด สมมติว่าเราอยู่จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วเราคิดไปที่ต่างจังหวัด กรุงเทพฯ หรือต่างประเทศ ธาตุรู้นี้จะอยู่กับตัวเอง ไม่ลืมตัวเอง เพราะธาตุรู้กับตัวเองคืออันเดียวกัน แต่ผู้ที่ไม่ได้อยู่

กับธาตุรู้ เมื่อคิดไปต่างจังหวัด กรุงเทพฯ หรือต่างประเทศ ธาตุรู้ก็จะลืมตัวเอง และตามความคิดนั้นไปทุกหนทุกแห่ง นั่นหมายความว่าจิตไม่เป็นปัจจุบันธรรม เป็นจิตที่ขาดจากสติสัมปชัญญะ เป็นผู้ที่ทำก่อนคิด จึงมักจะเป็นผู้ที่ผิดพลาดในการกระทำอยู่เสมอ แต่ผู้ที่อยู่กับธาตุรู้เป็นคนที่คิดแล้วค่อยพูดหรือทำ เรียกว่าเป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะรักษาตนเองอยู่ นี่คือความแตกต่าง ระหว่างผู้ที่รู้จักธาตุรู้และไม่รู้จักธาตุรู้ ที่จริงแล้วธาตุรู้นี้มีอยู่ในทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติธรรมก็ตาม มีตั้งแต่เกิดมาด้วยกันทุกคน แม้แต่สัตว์โลกทั่วไปก็มีธาตุรู้ เช่น มดแดง ปลวก ก็มีธาตุรู้ เพียงแต่สัตว์เหล่านั้นไม่รู้จัก แม้แต่มนุษย์ทั่วๆ ไปเองก็ยังไม่รู้จักธาตุรู้ที่ตนมีอยู่ ยกเว้นพระอรหิยะบุคคลเท่านั้น เราจึงควรมาศึกษาดูว่าธาตุรู้หรือจิตนี้ คืออะไร แต่ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ทุกคนสามารถรู้จักธาตุรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นหญิงชาย เด็ก ผู้ใหญ่ เจ้าฟ้า หรือยาก คนไทยหรือคนต่างประเทศ แม้แต่คนพิการทางกาย ไม่เลือกชั้นวรรณะ เมื่อเรามีความเพียรและหมั่นเข้าหาครูบาอาจารย์ ศึกษาหาความรู้ใส่ตนเองอย่างไม่ลดละ พร้อมด้วยกรปฏิบัติ ทำสมาธิ สร้างบุญสร้างกุศล ข้าพเจ้าเชื่อว่า เราจะต้องพบธาตุรู้เข้าสักวันหนึ่ง เมื่อเราพบธาตุรู้แล้ว ก็ให้มีความเพียรอยู่กับธาตุรู้นี้ให้ต่อเนื่อง ดังที่ได้กล่าวข้างต้น เราจะสามารถอยู่กับธาตุรู้ได้นานขึ้นๆ จากหนึ่งนาที่ เป็นสองนาที่ สามนาที่ไปเรื่อยๆ ไปจนได้ครบตลอด ๒๔ ชั่วโมง ยกเว้นเวลาหลับ ถึงแม้เวลาหลับบาง

ครั้งก็ยังคงอยู่กับธาตุรู้ หมายความว่าอยู่กับธาตุรู้จนเป็นนิสัย หรือที่ครูบาอาจารย์ท่านเรียกว่า มีสติอัตโนมัติ ปัญญา ก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกัน

ผู้ที่อยู่กับธาตุรู้ได้อย่างอัตโนมัติ นั้น เรียกว่าเป็นมหาสติ มหาปัญญา ผู้ที่อยู่กับธาตุรู้ได้อย่างอัตโนมัติจะทั้งซันต์ ๕ ได้ทั้งหมดแล้ว เหลือแต่ธาตุรู้ตัวเดียวเท่านั้น แต่ธาตุรู้ที่แหละคือตัวปัญหา เมื่อเราอยู่ตรงนี้ได้นาน ๆ เราจะรู้สึกว่ามันหนัก อยากจะปล่อยก็ปล่อยไม่ได้ จะแบกเอาไว้ก็รู้สึกว่ามันหนักเหลือเกิน จะเป็นการกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เนื่องจากธาตุรู้นี้เป็นตัวอวิชชา โดยตรง อวิชชาคืออะไร อวิชชาก็คือเรา เราที่ไปจับธาตุรู้อยู่นั่นเอง ให้พิจารณาธาตุรู้เข้าสู่วิปัสสนา คือ พิจารณาว่าในธาตุรู้ นั้นมีเราจริงมั๊ย รู้นี้แค่รู้เองของเค้า ทำไมเราถึงไปช่วยเค้ารู้ ทำไมถึงไปเหมารู้ว่าเป็นเรา ทั้ง ๆ ที่มันก็เป็นสิ่งหนึ่งในโลก มันเป็นสิ่งหนึ่งเท่านั้น ให้พยายามพิจารณาธาตุรู้นี้ ไม่ต้องไปนึกถึงสิ่งถูกรู้ ไม่ต้องไปนึกถึงสิ่งที่มากระทบ แต่ให้หาตัวจริงของธาตุรู้ตัวนี้ว่า จริงๆ ยังมีเราไปยึดถือว่าธาตุรู้เป็นเราอยู่หรือไม่ อย่าไปเอาธาตุรู้เป็นเรา ทั้งมันไป ที่เวลานี้เรารัก เราสงวนธาตุรู้ ก็เพราะว่าเราหลง คือไม่รู้ไม่เห็นตามความเป็นจริง เราไม่มีสิทธิไปเป็นเจ้าของธาตุรู้ ธาตุรู้เป็นสิ่งหนึ่งของโลก อย่างธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ธาตุทั้ง ๔ นี้ ใครไปเป็นเจ้าของเค้า เค้าไม่มี

เจ้าของ แล้วธาตุที่ ๕ ซึ่งก็คือธาตุรู้นี้ก็เหมือนกัน เค้าไม่มีเจ้าของ เราไปเป็นเจ้าของเค้าไม่ได้ เพราะธาตุรู้เป็นธรรมชาติตัวหนึ่ง ไม่มีเราเป็นเจ้าของ ไม่ใช่เรา รู้ตัวนี้ไม่ใช่เรา เค้ารู้ของเค้าเอง ไม่มีเรา หาดูซิว่ามีเราที่ไหน คำว่า “เรา” สมมติขึ้นมาต่างหาก เหมือนกับดวงอาทิตย์ที่ส่องแสงเอง ใครไปช่วยดวงอาทิตย์ส่องแสง ก็ไม่มี ธาตุรู้นี้ก็เหมือนกัน ถ้าหมดเราตัวเดียว ทุกอย่างก็คืนธรรมชาติไปหมด

ถ้าสามารถปล่อยธาตุรู้นี้ได้ ไม่ต้องหมายรู้อีกต่อไป จิตก็จะเป็นอิสระจากอวิชชา เป็นสภาวะเดียวที่เป็นกลางๆ เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ หมดคำพูด หมดความหมาย หมดคำบัญญัติ หมดปัญหา หมดภพชาติ หมดสุขทุกข์ หมดเกิดแก่เจ็บตาย หมดจากคำว่าเรา ไม่มีเราเป็นเจ้าของ ไม่กินเนื้อที่ เป็นปัจจุบันธรรมที่สมบูรณ์ที่สุด ชาติจากกิเลสตัณหาอุปาทานคือการยึดมั่นถือมั่นว่าธาตุรู้เป็นเรา ซึ่งเกิดมาจากอวิชชาหรือความไม่รู้ตามความเป็นจริง คือความไม่รู้รอบในกายและจิตของตน เมื่อรู้รอบในเรื่องของกายและจิตแล้ว ก็จะเป็นวิชชา จิตชาติจากสมมติทั้งสามแดนโลกธาตุ โดยสิ้นเชิง สิ่งที่เหลืออยู่นั้นเป็นธรรมชาติอันบริสุทธิ์ที่ไม่เกิด ไม่ดับ เป็นนิพพาน เทียงตลอดกาล หรือเป็นธรรมฝ่ายวิมุติ ที่อยู่นอกเหตุเหนือผลนั่นเอง เมื่อจิตเป็นธรรม ธรรมเป็นจิตแล้ว สมมติและชั้นทั้งหลายก็เป็นธรรมไปด้วย แต่เป็นธรรมฝ่ายสมมติ

เกิด ๆ ดับ ๆ คือเป็นไตรลักษณ์ ธรรมฝ่ายวิมุติไม่ขัดแย้งกับธรรมฝ่ายสมมติแต่อย่างใด เพราะเป็นคนละส่วนกัน ไม่เป็นโทษต่อกันอีกต่อไป ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว สกปรกหรือสะอาด ได้หรือไม่ได้ ตัดปัญหาทั้งหมดทิ้งปวง จึงหยุด และปล่อยคำว่าหยุดเสีย

“เราไม่เป็นเจ้าของเรา
รู้ไม่เป็นเจ้าของรู้ จิตไม่เป็นเจ้าของจิต”

ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า มันเหมือนกินข้าวอิ่มแล้ว ไม่ถามใครว่าผมอิ่มหรือยัง? นี่ไม่ถามเด็ดขาดเลย เหมือนมรรคผลนิพพาน พอเข้าถึงปั๊บ ไม่ถาม ไม่สงสัย ไม่มีอะไรที่จะเคลือบแคลงจิตเลย ว่าเอ๊ะนี่ ผมถึงนิพพานไหมนี่ คือ จริง ๆ แล้วมันไม่มีผมนะ ถึงจิตก็คือถึง ถ้าเพื่อไม่มีเรา ที่มันไม่ถึงก็เพราะว่ามันมีเราเป็นเจ้าของจิต เป็นเจ้าของนิพพานอยู่ พอไม่มีเรามันก็ไม่อยากนิพพานอีกนั่นแหละ ไม่อยาก ไม่เป็น ไม่ไปอะไรทั้งนั้น

อยู่กับที่ แต่รู้เดชะ
ท่านถึงบอกว่าเป็นพพาน

“ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ถ้าพูดถึงพระอรหันต์นี้ ท่านไม่มีคำว่าต่ำกว่า ไม่มีคำว่าดีกว่า ไม่มีคำว่าเสมอครูบาอาจารย์ คือไม่ต้องยกว่าครูบาอาจารย์ ไม่เหนือกว่าครูบาอาจารย์ แล้วก็ไม่ได้ตีเสมอครูบาอาจารย์ เราฟังแล้วเราก็งงนะ เอ๊ะถ้าอย่างนั้นมันยังงงกัน ไม่ต่ำกว่า ไม่เหนือกว่า และก็ไม่ได้ดีกว่า มันยังงงกัน มันงงพอปฏิบัติเข้าจริงๆ เราก็สามารถเข้าไปถึงว่า ก็มันไม่มีตัวตนจะไปวัด”

หลวงตามหาบัว ตอบปัญหา นายหวีด บัวเพื่อน

คำถาม : กระผมได้ปฏิบัติธรรมมานานแล้ว กระผมจิตว่าง อยู่หลายปี ด้วยการพิจารณาสิ่งทั้งหลายจนจิตว่างไปหมด เหลือแต่ ผู้รู้ แต่ก็ยังมาติดผู้รู้อีก เมื่อพิจารณาผู้รู้อย่างจริงจัง ก็เหมือนมี สปริงติดผู้รู้นั้นกระเด็นหายไปทันที เหลือแต่ผู้รู้ที่ไม่ต้องรักษา ไม่ต้องกำหนด ในขณะที่นั้นสมมติทั้งสามแดนโลกธาตุปรากฏเกิดขึ้นที่ใจ อย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลย กระผมขอกราบเรียนถาม หลวงตาว่า ที่กระผมเข้าใจว่าธาตุผู้รู้นี้ไม่ดับไม่สูญ เป็นรู้ที่อยู่ในรู้ ตลอดชั่วนิรันดรใช่ไหมครับ แม้สังขารนี้จะดับไปแล้วก็ตาม ขอความ กรุณาหลวงตาช่วยตอบกระผมด้วยครับ (นายหวีด บัวเพื่อน จังหวัดจันทบุรี)

หลวงตา : การตอบนี้ก็ลำบากเหมือนกันนะ คือมีส่วนได้มีส่วนเสียสำหรับผู้ฟัง จึงนำคิดอยู่ ไม่ใช่ว่าถามอะไรตอบสุ่มสี่สุ่มห้า ต้องคำนึงผู้ถามมา และผู้จะได้ยินได้ฟังจากกันต่อๆ ไปจะได้ผล ได้ ผลเสียยังไปข้าง ถ้าธรรมตาแล้ว ปัญหาเป็นอย่างนี้แล้วมันก็หมดปัญหาไปในตัว ไม่จำเป็นต้องถาม แต่ที่ถามนั้นเขาก็มีความมุ่งหมายอีกอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่คนอื่นด้วย สำหรับคนผู้ถามปัญหาเราก็เชื่อเขาแล้วว่าเขาไม่มีปัญหา นะเราเชื่อแล้ว เพราะฉะนั้นการตอบของเราไม่ตอบของเราจึงไม่มีปัญหาอะไร ที่พูดอย่างนี้ที่ว่าตอบไม่ตอบก็เลย มันจะเกี่ยวกับผู้มาฟัง

อันนี้เราให้ สนธิภูจิวโก เป็นสมบัติของตนเอง รับรองตนเอง ก็แล้วกัน ไม่ตอบที่เขาพูดมานี้ถูกต้องเป็นลำดับ ย่นเข้ามาบู้บ ๆ เข้ามาเลย เขาติดจิตว่างอยู่ที่ปี (หลายปีไม่ได้บอกจำนวนครับ) นั้นหลายปี ถ้าไม่ได้ยินได้ฟังครูบาอาจารย์ที่พูดให้ฟังบ้างกระตูก บ้างอะไรบ้างมันก็ช้า ไปโดยลำพังตัวเอง ไปได้แต่ช้า ถ้ามีครูบา อาจารย์คอยแนะคอยกระตูกเรื่อย ๆ ไปเร็ว มันต่างกันนะ

พอพูดอย่างนี้เรายังเสียดาย ดังที่เคยพูดถึงเรื่องหลวงปู่มั่น เรื่องของเราที่มันไปติดความสว่างไสวอัศจรรย์บ้างตัวเองอยู่นั้น มัน อัศจรรย์จริง ๆ ยืนรำพึง มันสว่างไสวมันอะไร สรุปความลงมาว่า อัศจรรย์ ทำไมจิตของเราจึงอัศจรรย์ถึงขนาดนี้เชียวหนา นี่ถ้าสมมุติว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นแล้วอย่างนี้ไปกราบเรียนพ่อแม่ครูจารย์มันจะทะเลาะ ไปเดี๋ยวนั้น นี่มันก็จิมกันไปอย่างนั้นเห็นไหมละ คือไม่มีผู้กระตูก ผู้เตือน นี่มันต่างกันอย่างนี้ คือมันช้ามันเร็วต่างกัน เวลามันวาง ขึ้นมาแล้วมันถึงได้รู้ อ้อ คือตอนนั้นธรรมท่านเห็นว่าหลงแล้ว ติดที่อัศจรรย์ความสว่างไสวของเรา สายตาของธรรมชัดบอกว่าเป็น ติดแล้ว ถ้าเป็นหลวงปู่มั่นก็พุ่งเข้ามาเลย

เตือนขึ้นมานะ ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแลคือ ตัวภพ ก็คือผู้รู้ มันก็ไปติดอยู่นั้นเสีย นั่นแลคือตัวภพ ถ้าสมมุติว่า เล่าให้ครูบาอาจารย์ฟังอย่างหลวงปู่มั่นอย่างนี้ พอพูดอย่างนั้น

ก็จุดนั้นแล้วตัวใสตัวสว่างใสวนั้นแหละ คือตัวภพ จะเป็นตัวไหน
 ไปนะ ถ้าว่าอย่างนั้นมันก็ผางทีเดียว ชาติสะบั้นไปเดี๋ยวนั้นเลย
 ก็ได้ มันเป็นอย่างนี้ธรรมดา เพราะฉะนั้นบางองค์จึงตรัสรู้ต่อ
 พระพักตร์พระพุทธรเจ้า เวลาพระองค์แก้ปัญหา บรรลุธรรมบึงต่อ
 พระพักตร์พระพุทธรเจ้าก็มี ก็อย่างนี้แล้ว นี่เราเสียดายเราแน่ใจ
 ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ตอนนั้นท่านล่วงไปแล้ว เราเป็นอยู่ที่วัดคอย
 หลังจากถวายเพลิงศพท่านเรียบร้อยแล้วเราขึ้นไปวัดคอยฯ ขึ้นก็
 ไปติดปัญหา นี่ ถ้าสมมุติว่าท่านยังมีชีวิตอยู่ไปแล้วถวายท่าน
 ท่านนั้น ใส่ทีเดียวท่านนั้นละ ผิงเลยชาติสะบั้นไปเลย อย่างนี้จะ
 ปัญหาสำคัญ อย่างที่เขาเล่ามานี้ไม่มีที่ต้องติ หมดปัญหาไป

หมดแล้วนะปัญหา (หมดแล้วครับ) นี่คือผลแห่งการปฏิบัติ
 นิยมใหม่ว่าเป็นผู้หญิง ผู้ชาย เพศหญิง เพศชาย ก็เลิกกับธรรม
 ไม่มีเพศ จิตผูกได้ด้วยกันทั้งนั้น แก่ได้ด้วยกัน นี่ผลแห่งการแก้
 การบำเพ็ญ จะเป็นพรവാาสก็ตาม ก็เป็นอย่างให้เห็นอยู่นี้แหละ
 นี่เป็นอยู่ที่จิต ผู้ปฏิบัติต่อจิตเป็นอย่างนี้ และผู้ไม่เป็นอย่างนี้
 ค่อยเป็นมาโดยลำดับ ขอให้ได้รับการบำรุงรักษาเถอะ จะค่อยเป็น
 ค่อยไปของมันอยู่นั้นละ นี่ไม่มีการบำรุงรักษา มีแต่ขี้ขยำ เผาอยู่
 ตลอดเวลา จิตถ้าเป็นของฉิบหายได้หมดไม่มีเหลือแหละโลกอันนี้
 แต่ที่มันไม่ฉิบหายละซี จึงพาเกิดพาดตายอยู่ตลอด เผาขนาดไหน
 ก็เผา ทุกข์ยอมรับว่าทุกข์ แต่ไม่มีความฉิบหายคือจิต

ผู้รู้คนหนึ่งที่เคยอยู่นั้นคิดผิงออกไป นั่นละตัวภพตัวชาติที่ว่าจะจะเป็นอะไรมันคิดผิง เหมือนมีสปริงอะไร แล้วแต่ใครจะสมมุติมาพูด อันนี้ผู้เป็นเบาผู้เป็นหนักมี ไม่ใช่แบบเดียวกันหมดนะ มีหนักมีเบา มีผาดโผน เรียบๆ มี แอ็บเรียบๆ ไป ความตัดลึนใจ หากเป็น สนทิกฎฐิโก ด้วยกัน อย่างพ่อแม่ครูจารย์ท่านก็ผาดโผนนะ จิตชั้นนี้ท่านผาดโผนมากอยู่ โอ๊ย ผาดโผนอย่างพิสดารหลวงปู่่มั่น เราจนน้ำตาร่วงเวลาท่านเล่าให้ฟัง น้ำตาร่วงในขณะนั้นเลย อัจฉริยะ แสดงความผาดโผนผางขึ้นมาเรียบร้อยแล้วยังแสดงฤทธิ์เดชต่างๆ อีกหลายแง่หลายมุม ของท่าน ต่างกันอย่างนั้นละ

บางรายก็พับตรงนี้ก็ไปเลย ตามนิสัยวาสนาต่างกัน สำหรับหลวงปู่่มั่นพิสดารมากเทียว ที่เราเขียนในประวัตินั้นก็เท่าที่จำได้นะ ที่จำไม่ได้เราก็ไม่เขียนมา ที่จำได้ไม่สนิทใจนักเราก็ไม่เขียน เวลาผ่านไปแล้วยังไม่แล้ว ยังแสดงลวดลายทุกสิ่งทุกอย่างออกหลังจากนั้นแล้ว นี่ละการปฏิบัติธรรมของพระพุทธรเจ้าที่ยืนย่นรับรองตลอดเวลา เป็น อกาลิโก

เรื่องจิตนี้พิสดารมาก กิเลสก็พิสดารเต็มเหนี่ยวของมัน ท่านผู้ปฏิบัติเหล่านั้นมาเล่าภาวนาสู้กันฟัง เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา ก็อย่างที่โยมเขามาพูดนี้แหละน่าฟังไหมละ เป็นอย่างนั้น ถ้าธรรมดาก็ว่าเป็นของง่ายนิดเดียว เขาแทบตายนะนั่น คิดความว่าง

มากี่ปีนั่นนะ ถ้ามีผู้แนะนำอยู่จะไม่ติดนาน...ความว่าง ก็อย่างนั้นแหละ เขาก็บำเพ็ญมาอย่างนั้น เขารู้อย่างไรเขาก็เล่ามาตามเรื่องของเขา มันน่าฟังนะ เรานี้เข้าใจทุกกระเบียดที่เขาเล่ามานั้นนี่ละ อำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม รู้ได้เห็นได้

และจากเทศน์วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ณ วัดป่าบ้านตาด

“นั่นละ ผู้ชายจันทบุรีนั้นน่าฟังมาก เราหาที่ค้านไม่ได้ นั่นถ้าไม่มีที่ค้านเราก็ไม่ค้าน ยอมรับเขาเลย ถูกต้องเลย นั่นละการปฏิบัติ เขาถามเรามา เขาพูดให้เราฟัง ไม่ใช่เขาสงสัยนะ เขาพูดให้เราฟังในฐานะที่เราเป็นครูเป็นอาจารย์สอนคน เขาสอดทางนี้มา เราจะว่ายังไงหรือไม่ว่ายังไงเขาก็ไม่เป็นอารมณ์ แต่เขาก็ถามมานี้เราก็ตอบไปเฉยๆ เราก็ไม่เป็นอารมณ์เหมือนกันเข้าใจไหม อันนั้นละเข้าทำดีคนนั้น

อย่างนั้นละธรรมะ ถ้าใครปฏิบัติอยู่ที่ไหนๆ มันจะปรากฏขึ้นมากตามกำลังของตน เช่นเดียวกับจอกแหน มันจะปกคลุมหมดทั้งบึงทั้งบ่อจนจะมองไม่เห็นน้ำ ใครไปแหวกจอกแหนขึ้นตรงไหน มันก็เห็นน้ำตรงนั้นเข้าใจไหม ไม่ใช่ว่าจะไม่เห็นเสียโดย

ประการทั้งปวงนะ ใครไปแหวก เปิดจอกเปิดแหนออกที่ไหน น้ำ
อยู่ที่นั่นมีแล้วมันก็เห็นน้ำๆ อันนี้ธรรมมีอยู่เป็นพื้นอยู่แล้วในหัวใจ
กิเลสคลุมอยู่ เรากาวนาอย่างไร มันควรจะปรากฏให้เห็นความสงบสุข
นั่นเท่ากับเห็นน้ำเป็นลำดับลำดับ มันก็เห็นได้เข้าใจเธอ

ถ้าไม่ทำเลย ก็ปล่อยให้จอกแหนคลุมตายเลยพวกเรา ตาย
จมอยู่ในจอกแหนนั้นเข้าใจเธอ ก็มีเท่านั้นแหละ เราอยากให้ผู้
ปฏิบัติได้ทำนี่นะ ฟังชื่อว่าจอกแหนปกคลุมหมดบึงบ่อ เหมือนว่า
ไม่มีน้ำ ใครเปิดก็เห็นแหละ นั่น ใครเปิดมากเปิดน้อย จะเห็น
ธรรมมีอยู่ในใจ จำเอานะ

มันโง่งตั้งแต่คนจันทบุรี ตั้งแต่ต้นขึ้น โง่งไปตลอดเลย เราก็
ไม่มีอะไรตอบเขามีแต่อนุโมทนาโดยเทียบเคียงไป หรือว่าทางอ้อม
ไปอย่างนั้นละ จะว่าอนุโมทนาจริงๆ มันก็มีส่วนเสียส่วนหนึ่ง
สำหรับคนที่ไปฟัง มีลำบากอยู่ระหว่างการตอบ ตอบปัญหาตอบแง่ไป
จะได้แง่นี้ จะเสียแง่ไหนต้องคิดอีกๆๆ เช่นอย่างคำถามเขาถาม
มานี้ เวลามันออกมันออกร้อยเปอร์เซ็นต์ ออกตอบรับ ต้องคิดถึง
ผู้ที่จะรับปัญหานี้ไป จะได้มากน้อยเพียงไร แยกปัญหานี้ไปอีก ควร
จะให้ ๕๐ - ๖๐ - ๗๐ % ก็ให้ไปตามนั้น ถ้าควรให้ร้อยเลย

ทางนั้นผางมาทางนี้ผางไปเลยทันที ร้อยต่อร้อยแล้วกันไปเลยไม่มีปัญหา แนะมันมีหลายอย่างนะการตอบปัญหา ส่วนมากมักออกร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เวลาตอบต้องแยกออกมาตอบตามผู้ที่มารับจะรับไปได้มากน้อยเพียงไร นี่มันก็แยกออก ไม่แยกไม่ได้นะ แล้วตอบไปแล้วมีส่วนได้ส่วนเสียอะไรอีก ผู้ที่ฟังเกี่ยวโยงกันไป แนะมันก็มีหลายชั้นหลายภูมิ จึงลำบากอยู่นะ”

(ด้วยโอกาสในธรรมนี้ ที่มงานตั้งจิตขออนุโมทนาสาธุการ
กับภูมิธรรมทุกชั้นมากับคุณหวีด บัวเพื่อน จังหวัดจันทบุรี)

ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓, ๐๒-๗๐๒-๙๖๒๔ โทรสาร ๐๒-๗๐๒-๗๓๕๓
www.kanlayanatam.com

ความเป็นกลาง ความสะอาด ความบริสุทธิ์นั้น ก็หมายถึง
จิตดวงนี้เอง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็คือ จิตดวงนี้ ดังที่
พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต
ซึ่งก็คือ การเห็นจิตที่บริสุทธิ์ ณ ปัจจุบันนั่นเอง จิตที่บริสุทธิ์
จึงเป็นจิตที่อยู่นอกเหตุเหนือผล เหนือสมมติ เหนือบัญญัติ
เหนือเกิด เหนือดับ เรียกว่า เป็นวิมุติ หมดภาวะ หมดสิ้นการงาน
หมดคำพูดจึงหยุด แล้วปล่อยคำว่าหยุดลงเสียด้วย สมกับที่
พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ไม่มีธรรมใดที่ไม่เป็นโมฆะ”
นั่นหมายความว่า สมมติทั้งหลายที่เคยติดแน่นในจิต เมื่อไม่ยึดมั่น
ถือมั่นกับสมมตินั้นแล้ว สมมติก็นับเป็นโมฆะหรือหมดความหมายไป

นายหวีด บัวเพื่อน

www.kanlayanatam.com